GRAHAM GREENE

A genfi Doktor Fischer (Bombaparti)

Esély Könyvklub

Graham Greene 1980
A mű eredeti címe: Doctor Fischer of Geneva or The Bomb Party
Fordította: Ungvári Tamás
Copyright © by Graham Greene jogutódja
Hungarian translation copyright © 1995 by Ungvári Tamás Hungarian edition copyright
© 1995 by ESÉLY KÖNYVKLUB
Esély Könyvklub Kft. Budapest

Felelős kiadó: Varga László ügyvezető igazgató
Igazgató-főszerkesztő: Varga Lászlóné
Főszerkesztő: Loósz Vera
Művészeti vezető: Szendrei Tibor
Szedés, tipográfia: Boruzs János
Nyomta és kötötte: Szegedi Nyomda Rt., Szeged
Felelős vezető: Puskásné Hunya Ágnes

Lányomnak, Caroline Bourget-nek,
akinek karácsonyi vacsoráján Jongnyban
először hallottam ezt a történetet.

Aki csak egyszer is megvendégelte
a barátait, megízlelte, milyen az
Caesarnak lenni.

Herman Melville

Doktor Fischert, ezt bevallom, minden ismerősöm közül a legjobban gyűlöltem, épp annyira, mint amennyire minden más asszonynál jobban szerettem egyszülött leányát. Micsoda furcsa véletlen, hogy ez a leány és én valaha találkoztunk, arról nem is szólva, hogy össze-házasodtunk. Anna-Luise és milliomos édesapja hatalmas, fehér, klasszikus stílusban épült udvarházat laktak a Genftől nem messze fekvő Versoix-ban, a tóparton, míg én fordítóként és levelezőként Vevey-ben dolgoztam egy hatalmas csokoládégyár üvegépületében. Minket nemcsak egy kanton határa, hanem egy világ választott el. Amikor én reggel nyolc óra harminckor dolgozni kezdtem, ez a lány még az igazak álmát aludta rózsaszín és fehér hálószobájában, melyről ő mesélte nekem, hogy olyan volt, mint egy esküvői torta; amikor én ebéd helyett beugrottam valahová egy gyors szendvicsre, akkor ő még feltehetően reggeli pongyolában ült tükre előtt, s a haját fésülgette. El-adott csokoládéjuk jövedelméből munkaadóim nekem havi háromezer svájci frankot fizettek, ami feltételezésem szerint megfelelt Doktor Fischer egyetlen délelőtti megszolgálatlan jövedelmének, hiszen ő volt az, aki sok-sok esztendővel ezelőtt feltalálta a Dentophil Bouquet-t, azt a fogpasztát, amely állítólag megfékezi a romlást, amit éppenséggel a bőséges csokoládéfogyasztás okoz. Ez a bouquet szó a parfüm illatára utalt, és első hirdetése ízléses virágcsokrot ábrázolt. „Melyik a kedvenc virága?" Később pedig varázslatos leányok elmosódott fényképén minden leány virágot tartott a foga között.

De nem is a vagyonáért gyűlöltem annyira Doktor Fischert. Hanem a büszkeségéért, a világmegvetéséért és a kegyetlenségéért. Nem szeretett az senkit, a saját lányát sem. Még azt a fáradságot sem vette, hogy ellenezze a házasságunkat, mivel irántam sem érzett nagyobb megvetést, mint úgynevezett barátai iránt, akik egyetlen intésére köré sereglettek. Anna-Luise, az angol nyelv tökéletes birtoka híján, Talpnyalóknak nevezte őket. Tányérnyalókat értett ezen, mégis átvettem tőle az apja barátaira használt jelzőt. A Talpnyalók között volt egy Richard Deane nevű alkoholista filmszínész, egy Krueger nevű Divisionnaire - igen magas rang abban a svájci hadseregben, melynek

még háború esetén is csak egyetlen tábornoka akad -, egy Kips nevű nemzetközi jogász, az adótanácsos Monsieur Belmont és egy kékre festett hajú amerikai asszonyság, aki a Mrs. Montgomery névre hallgatott. A tábornok, mert a többiek így szólították, már nyugdíjba vonult, Mrs. Montgomery szerencsésen megözvegyült, s valamennyien hasonló okból telepedtek le Genf körül, vagy azért, hogy megússzák saját hazájuk adótörvényeit, vagy azért, hogy kihasználják a kedvező kantonális feltételek előnyeit. Amikor én megismertem őket, a társaságból mindössze ketten voltak svájciak, Doktor Fischer és a Divisionnaire, és valamennyiük között messze Fischer volt a leggazdagabb. Úgy uralkodott rajtuk, mint az egyszeri ember az öszvéren, egyik kezében korbács, a másikban ösztökélő répa. Mindnyájan elég gazdagok voltak maguk is, mégis mennyire megkívánták ezt a répát. Csupán e répáért viselték el azokat a szörnyűséges vacsorákat, melyeken elébb valamennyiüket megalázták („Magának nincs humorérzéke?" - mondogathatta az első vacsorák egyikén Fischer, ahogyan én magam elé képzelem), majd azután megjutalmazták. A végén még azt is megtanulták, hogy a csattanó előtt kezdjenek el nevetni. Ugyanakkor kiváltságos társaságnak érezték magukat - épp elég ember élt Genf körül, aki elirigyelte tőlük a nagy Doktor Fischer barátságát. (Hogy minek volt ő a doktora, mai napig sem tudom. Meglehet, csak megajándékozták ezzel a címmel, hogy hízelegjenek neki, éppúgy, ahogy a Divisionnaire-t „tábornok"-nak hívták.)

Hogyan gyulladtam én szerelemre Fischer lánya iránt? Erre nem kell magyarázat. A leány fiatal és szép volt, melegszívű és okos, és még ma sem igen tudok rá gondolni anélkül, hogy könny ne szökne a szemembe; de milyen különös rejtelem bújhatott meg az ő szerelmében? Több mint harminc évvel volt fiatalabb nálam, amikor találkoztunk, és bennem nem volt semmi, ami egy korabeli leányt vonzhatott volna. Fiatalon bal kezemet hagytam ott önkéntes tűzoltóként a *Blitzben* - azon az 1940-es decemberi éjszakán, amikor London belvárosát lángba borították a repülők -, a háború után kapott csekély nyugdíjam pedig éppen arra volt elegendő, hogy letelepedhessek Svájcban és megéljek azokból a nyelvekből, amelyeket, hála szüleimnek, jól bírtam. Édesapám szerény beosztású

diplomata volt, ezért gyermekként élhettem Franciaországban, Törökországban és Paraguayban, ahol elsajátítottam az országok nyelvét. A véletlen különös összjátéka folytán atyámat és anyámat azon az éjszakán vesztettem el, amikor a bal kezemet; őket egy West Kensington-i ház romjai temették el, míg a kezemet valamely Leadenhall Street-i épület az Angol Nemzeti Bank közelében.

Mint minden diplomata, atyám is lovagi címmel vonulhatott nyugdíjba. Sir Frederick Jones - a nevet az elébe illesztett előkelő rang miatt senki sem találta nevetségesnek vagy szokatlannak Angliában, de arra rá kellett ébrednem, hogy Doktor Fischer szemében a közönséges Mr. A. Jones elég mulatságosnak hatott. Számomra kellemetlen következményei voltak annak, hogy atyám a diplomáciai szolgálatot az angolszász történelem tanulmányozására használta fel, s így, természetesen anyám egyetértésével, nekem egyik kedves hőse, Alfred nevét ajándékozta (szerintem még az is megfordult a fejében, hogy Aelfrednek hívjon). Ez a keresztnév, bizonyos megmagyarázhatatlan okokból a mi középosztályunk szemében züllöttségre vall; manapság kizárólag a munkásosztály birtokolja és rendszerint Alfnak becézi. Doktor Fischer, a Dentophil Bouquet feltalálója talán ezért nem szólított soha másként, mint Jonesnak, még azután sem, hogy feleségül vettem a leányát.

No, de Anna-Luise - mi vonzhatta őt egy ötven év fölött járó férfihoz? Talán együttérzőbb apát keresett Doktor Fischernél, amiképpen öntudatlanul magam is hasonló csapáson indulhattam el, leánygyermeket keresve inkább, mint feleséget. Az én feleségem húsz esztendővel ezelőtt gyermekágyi lázban halt meg, s magával vitte a gyermeket is, akiről az orvosok utólag elárulták, leány lett volna. Szerettem a feleségemet, de akkor még nem voltam abban a korban, amikor az ember igazán szeretni tud, s talán időnk se maradt rá. Szerintem a szerelem nem szűnik meg, csak éppen oly könnyen növi ki az ember, mint egy szerzőt, akiért gyerekkorában rajongott. A feleségem emléke gyorsan elhalványult, és nem az állhatatosság akadályozott meg abban, hogy másik asszony után nézzek - de olyan asszonyt találni, aki szeretőjének fogad az én műanyag kezemmel és cseppet sem vonzó jövedelmemmel, egyszerű csodának számított

volna, s igazán nem számítottam arra, hogy velem ilyen csoda ismétlődik. Ha a szükség már elkerülhetetlenül nőhöz hajtott, még Svájcban is könnyűszerrel befizethettem egy közösülésre, miután megtaláltam ezt az állást a csokoládégyárban, s ez kiegészítette a szüleimtől örökölt csekélyke vagyont és a nyugdíjamat (az ő vagyonuk igencsak kicsiny volt, de minthogy tőkéjüket hadikölcsönökbe fektették, legalább nem kellett adóznom utána Angliában).

Anna-Luise-zal először szendvicsevésnél találkoztam. Már megrendeltem a szokásos déli menümet, ő pedig éppen csak beugrott egy kis harapnivalóra, mert Vevey-be készült annak az asszonynak a meglátogatására, aki valaha a dajkája volt. Én egy pillanatra otthagytam az asztalomat, hogy kimenjek a mellékhelyiségbe, mert a szendvicsre várni kellett, de egy újsággal jeleztem a székemen, hogy foglalt, eközben Anna-Luise nyugodtan helyet foglalt a szemközti széken, minthogy nem látta meg az újságot. Amikor visszatértem, azt hiszem, tüstént észrevette, hogy hiányzik a kezem - a kesztyű ellenére is, amit a műanyag kézre húztam -, s talán pontosan ezért nem mentegetőzött és nem keresett másik asztalt. (Arról már beszámoltam, mennyi kedvesség volt benne. Mintha nem is az apja lánya volna. Bárcsak ismerhettem volna az anyját.)

Szendvicseink egy időben érkeztek - ő sonkásat rendelt, én sajtosat; ő kávét rendelt, én pedig sört, s egy pillanatnyi zavar támadt a kiszolgálás körül, mert a pincérnő azt hitte, hogy együvé tartozunk... És csakugyan, egy szempillantás alatt már együvé is tartoztunk, mint két jó barát, akik sokesztendei távollét után hirtelen egymásra találnak. Gesztenyebarna színű haján mintha francia lakk csillogott volna, és ezt a hosszú hajat a fejtetőre tornyozta, olyan frizurába, amit, úgy hiszem, kínainak neveznek, mert egy kagyló tartotta össze a hajon átszúrt tűvel - s még alig köszöntem jó reggelt neki, amikor máris elképzeltem, hogy én húzom ki ezt a hajtűt úgy, hogy a kagyló a földre esik, a haja pedig a vállára omlik. Oly kevéssé hasonlított azokhoz a svájci lányokhoz, akikkel nap nap után találkozom az utcán: az arcuk csinos és friss, csupa vaj és tejszínhab, de a szemük üres a tapasztalathiány sebezhetetlenségétől. Ennek a lánynak kellő tapasztalata lehetett, hiszen anyja halála óta kettesben él Doktor Fischerrel.

Még a szendvicsünket se fejeztük be, máris összeismerkedtünk, s amikor ő a nevét mondta - Fischer -, én felkiáltottam - nem *a* Fischer!

- Honnan tudjam, hogy ki *a* Fischer?

- A vacsoráiról híres Doktor Fischer - feleltem. A lány rábólintott erre, s láttam, hogy ez kellemetlenül érintette.

- Én sosem veszek részt a vacsorákon - mondta a lány, mire én gyorsan javítottam, miszerint a szóbeszéd mindig túloz. - Nem - vágta rá -, fertelmesek azok a vacsorák.

Témát akarhatott változtatni, s talán ez bírta rá, hogy közvetlenül célozzon műanyag kezemre, melyen mindig kesztyűt viseltem, s ezzel csúnyaságát takartam. A legtöbb ember úgy tesz, mintha nem is venné észre, bár mindenki vet egy lopott pillantást rá, amikor azt hiszi, hogy nem figyelek oda. Elmeséltem erre a lánynak a London belvárosát pusztító *Blitzet,* és azt is, hogy a fények még a West Endet is bevilágították úgy, hogy világuknál éjszaka egy órakor olvasni lehetett. Én a Tottenham Court Road sarkánál szolgáltam, és nem is vetettek be minket, csak a hajnali órákban.

- Ennek már harminc éve - sóhajtottam -, de még mindig úgy rémlik, mintha csak néhány hónapja történt volna.

- Az én apám abban az évben nősült. Anyám mesélte, micsoda dáridót rendezett a nászútjuk után. Tudja, akkor már óriási vagyont szerzett a Dentophil Bouquet-ból - magyarázta a lány -, és mi semlegesek voltunk, és a gazdagokat igazából nem korlátozta a fej-adag. Azt hiszem, akkor adta az első híres vacsorát. Francia parfümöt ajándékozott minden asszonynak és arany varázspálcát a férfiaknak - akkor még eltűrte az asszonyokat az asztalánál. Reggel ötig folyt a mulatozás. Én nem éppen így képzelném el a nászéjszakámat.

- A bombázók öt harminckor vonultak el - meséltem. - Addigra már kórházban voltam, a légiriadó lefújását az ágyamból hallottam.

Újabb szendvicset rendeltünk, de nem engedte meg, hogy vendégül lássam.

- Majd legközelebb - mondta, ezekkel a szavakkal ígérte meg, hogy egyszer még biztosan találkozunk.

A *Blitz* éjszakája és a szendvicses ebéd - a legbensőségesebb és legtisztább emlékeim az életemből, még annál is tisztábban állnak előttem, mint az a nap, amikor Anna-Luise meghalt.

Elköltöttük a szendvicseket, és én hosszan néztem utána, ahogy eltűnt a szemem elől; én a hivatalomba indultam, ahol öt spanyol és három török levél várt az asztalomon, s mindegyikük arról az új csokoládéról szólt, melyet whiskyvel ízesítenek. Nem kétséges, hogy a fogaknak ezzel a rontásával is elbír a Dentophil Bouquet.

Így kezdődött a kapcsolatunk, ám ahhoz még egy hónap alkalmi találkozásai kellettek Vevey-ben vagy az otthonaink között fekvő Lausanne filmmúzeumaiban, hogy rádöbbenjünk, szeretjük egymást, s ő hajlandó „szerelmeskedni" velem, ami képtelen kifejezés, hiszen a szerelmünk már régóta megpecsételődött egy sonkás és egy sajtos szendvics társaságában. Tulajdonképpen nagyon régimódi pár voltunk, hiszen én tüstént, bár minden remény nélkül házasságot ajánlottam azon az első délután - ha jól tudom, vasárnap volt -, amikor először feküdtünk le az ágyamba, melyet kellő nemtörődömséggel be sem vetettem reggel, hiszen eszembe se jutott, hogy szokásos találkánk után, melyet ugyanabban a vendéglőcskében rendeztünk meg, ahol először találkoztunk, hajlandó velem feljönni a lakásomra. Ha jól emlékszem, így fogalmaztam:

- Bárcsak összeházasodhatnánk.

- Miért ne házasodhatnánk össze? - kérdezett vissza, s hanyatt fekve a mennyezetet bámulta, és a hajtűkagyló, melyet a svájciak *barrette*-nak neveznek, ott hevert a földön, és a haja beborította a párnát.

- És Doktor Fischer? - kérdeztem. Még nem is találkoztunk, máris gyűlöltem, és még attól is irtóztam, hogy az „atyád" kifejezést használjam, hiszen Anna-Luise bevallotta, hogy a vacsorákról terjesztett minden szóbeszéd igaz.

- Meg se kell kérdeznünk - nyugtatott meg a lány. - Különben se érdekelné.

- Már bevallottam neked, mennyit keresek. Svájcban nemigen elég kettőnek.

- Kigazdálkodjuk. Anyámtól örököltem egy keveset.

- Aztán itt van a korom - tettem hozzá. - Elég öreg vagyok hozzá, hogy akár az apád lehessek - miközben azon járt az eszem, hogy éppen annak szegődtem, pótléknak az apa helyett, akit nem szeretett, így hát sikeremet voltaképpen Doktor Fischernek köszönhetem. - Akár a nagyapád is lehetnék, ha elég korán kezdem.

De a lány megnyugtatott:

- Na és? A szeretőm vagy és az apám vagy, a gyermekem és az anyám, te vagy az én egész családom, az egyetlen család, amelyikre igényt tartok. - Ezzel szájon csókolt, hogy ne is válaszolhassak, és végigdöntött az ágyon úgy, hogy szüzességének vére a lábamra és a hasamra csorgott; így házasodtunk mi össze életre-halálra Doktor Fischer vagy akárminő pap áldása nélkül. Az ilyesfajta házasság olyan törvényen kívüli, hogy egy válóper se szakíthatja meg. Ásó-kapa választhat el minket.

Anna-Luise visszament a klasszikus stílusú tóparti fehér palotába, összecsomagolt egy bőröndöt (elképesztő, mi mindent tudnak bezsúfolni egyetlen bőröndbe az asszonyok), és elköltözött anélkül, hogy bárkinek egy szót is szólt volna. Már megvettünk egy ruhásszekrényt, aztán néhány apróságot a konyhába (még rántottasütőm sem volt), aztán egy kényelmesebb ágybetétet az ágyra, tehát három nap is eltelt, amikor szóba hoztam:

- Talán eszébe jut neki, hogy keressen. - *Neki,* mondtam, és nem azt, hogy *apád.*

Anna-Luise éppenséggel kínai módra fésülte fel a haját, amit annyira szerettem.

- Talán észre sem vette - felelte.

- Sosem étkeztetek együtt?

- Keveset van otthon.

- Azt hiszem, okosabb, ha felkeresem.

- Miért?

- Rád szabadíthatja a rendőrséget.

- Nem fognak nagyon keresni - felelte. - Nagykorú vagyok. S nem követtünk el semmi bűnt.

Nos, én éppen ebben nem voltam olyan biztos - egy félkezű férfi, jóval túl az ötvenen, aki egész nap csokoládék dolgában írogat leveleket, és aki arra csábít egy alig huszonegy éves leányt, hogy vele éljen: a törvény szemében ez nem bűn, de az apa szemében annál inkább az.

- Ha csakugyan fel akarod keresni - mondta Anna-Luise -, hát menj. De légy nagyon óvatos.

- Olyan veszedelmes?

- Maga a pokol - felelte a lány.

Egynapi szabadságot vettem ki, és a tó mentén indultam útnak kocsival, de a célnál csaknem visszafordultam, amikor felmértem a birtok nagyságát, az ezüstös nyírfákat és a szomorúfüzeket és az oszlopos tornác előtt a gyep hatalmas zöld zuhatagát. A ház előtt egy agár szunyókált, mintha valami címerből vágták volna ki. Az a rossz érzés kerülgetett, hogy nekem a cselédlépcső bejárata dukál.

Csengetésemre fehér kabátos férfi nyitott ajtót.

- Doktor Fischer? - kérdeztem.

- A nevét! - vágta rá hirtelen. Kiejtéséről felismertem: angol volt.

- Mr. Jones.

A férfi néhány lépcsőn át afféle folyosói előtérbe vezetett, ahol két pamlag volt, néhány hintaszék, fölöttük hatalmas csillár. Az egyik pamlagot egy kékes hajú, kék ruhás, aranygyűrűkkel teleaggatott idősebb hölgy foglalta el. A fehér kabátos férfi eltűnt.

Egymásra néztünk a hölggyel, azután én szemügyre vettem a szobát, és eszembe jutott mindennek az eredete - Dentophil Bouquet. Ez az előszoba tulajdonképpen egy igencsak drága fogorvos várójának is megtenné, s mi ketten vagyunk itt a betegek. Kisvártatva az asszony némi amerikai kiejtéssel színezett angolsággal szólított meg.

- Maga is tudja, milyen elfoglalt ember. Még a barátait is várakoztatnia kell. Mrs. Montgomery vagyok.

- A nevem: Jones - feleltem.

- Nem emlékezem, hogy találkoztunk volna valamelyik vacsorán.

- Nem.

- Egyikről-másikról néha magam is hiányzom. Az ember néha utazgat. Nem lehetünk mindig otthon. Folyton-folyvást nem.

- Ebben igaza van.

- Richard Deane-t azért biztosan ismeri?

-Személyesen még nem találkoztunk. De olvastam róla az újságokban.

Az asszony felnevetett.

- Nagy kópé maga, azt rögtön láttam. Krueger tábornokot ismeri?

- Nem.

- Akkor Mr. Kipset biztosan? - faggatott tovább nyugtalansággal vegyes hitetlenséggel.

- Róla csak hallottam - válaszoltam. - Ő az adóügyi tanácsos. Nem igaz?

- Nem, nem. Az Monsieur Belmont. De az lehetetlen, hogy nem ismeri Mr. Kipset.

Itt már úgy éreztem, némi magyarázattal tartozom. Ezt mondtam:

- Én a lányának vagyok a barátja.

- De hiszen Kipsnek még felesége sincs!

- Úgy értem, Doktor Fischer lányának.

- Ó - kiáltott fel az asszony -, őt meg én nem ismerem. Nagyon visszahúzódó. Sosem jelenik meg Doktor Fischer vacsoráin. Milyen kár! Valamennyien szeretnénk őt közelebbről megismerni.

A fehér kabátos visszatért, és meglehetősen dölyfös hangon így szólt:

- Doktor Fischernek egy kis láza van, asszonyom, s őszintén sajnálja, hogy ma nem fogadhatja önt.

- Kérdezze meg tőle, mire van szüksége, tüstént megyek és megszerzem. Mondjuk, muskotályos szőlőre?

- Doktor Fischernek van muskotályos szőlője.

Ezt csak példaként említettem. Kérdezze meg tőle, miben állhatok rendelkezésére, ha ugyan szüksége van valamire.

Csengettek a bejárati kapun, és a lakáj válaszra sem méltatva a hölgyet elindult a kapu felé. Majd visszajött a lépcsőkön, nyomában egy sötét öltönybe öltözött sovány, hétrét görnyedt aggastyánnal. Fejét mereven előreszegezte, s nekem a hetes számjegy jutott róla az eszembe. A karját úgy görbítette be az oldala mellett, ahogy a kontinensen áthúzzák a hetes számjegyet.

- Doktor Fischer náthás - szólt oda Mrs. Montgomery -, nem fogad senkit.

- Mr. Kipsnek megbeszélése van vele - vetette közbe a lakáj, majd ügyet se vetve ránk felvezette Mr. Kipset a márványlépcsőkön.

Én utánakiáltottam:

- Közölje Doktor Fischerrel, hogy üzenetet hoztam a lányától!

- Még hogy láza van! - kiáltott fel Mrs. Montgomery. - Egy szavát se higgye. Ez a lépcső nem a hálószobába vezet. Ez a dolgozószobába vezet. De hiszen ismeri a házat maga is.

- Első alkalommal teszem tiszteletem.

- Ó, értem. Ez mindent megmagyaráz. - Maga nem közülünk való.

- Együtt élek a lányával.

- Komolyan? - csodálkozott. - Milyen érdekes, és milyen őszinte. Azt mondják, szép lány. De én még sosem láttam. Már mondtam, ő nem jár a vacsorákra. - A kezével megigazította a haját, és megcsörgette az arany karkötőjét. - Minden felelősség rám hárul, tudja - magyarázta. - Ahányszor csak Doktor Fischer vendégeket lát, enyém a háziasszony tiszte. Manapság egyetlen asszony van, akit meghív, s az én vagyok. Ez természetesen nagy megtiszteltetés, de hát ennek ellenére... A bort rendszerint Krueger tábornok választja... már amikor van bor - tette hozzá rejtélyesen. - A tábornok nagy szakértő.

- Nem mindig ad bort a vacsorához? - kérdeztem.

Oly némán meredt rám az asszony, mintha szemtelenséget gyanított volna a kérdésemben. Aztán egy cseppet megenyhült.

- Doktor Fischernek - magyarázta - igencsak nagy a humorérzéke. Csodálom, hogy még nem hívta meg egyetlen vendégseregletre sem, igaz, hogy a jelen körülmények között ez nem lehetséges. *Igencsak szűk* társaság vagyunk - magyarázta tovább. - Mindnyájan jól ismerjük egymást, s mindnyájan rajongunk, nagyon-nagyon rajongunk Doktor Fischerért. De Monsieur Belmont-t aztán már bizonyosan ismeri, Monsieur Henri Belmont-t? Nincs olyan adóprobléma, amit meg nem old.

- Nekem nincsenek adóproblémáim - feleltem.

Én a második pamlagon ültem a hatalmas kristálycsillár alatt, és rádöbbentem, hogy ezzel a vallomással mintha azt árultam volna el, hogy még angolul sem tudok tisztességesen. Látható zavarában Mrs. Montgomery is elfordította rólam a tekintetét.

Atyámnak ugyan lovagi címe egy időre a *Who's Who-ban* is biztosított egy bekezdést, Mrs. Montgomery társaságában mégis mintha a számon kívül maradtak csoportjában érezném magam, és

zavaromat most még az is tetézte, hogy a lépcsőkön leereszkedő lakáj anélkül, hogy egy pillantást vetett volna rám, kihirdette:

- Doktor Fischer csütörtökön öt órakor várja Mr. Jonest. - Ezzel pedig elvonult a hatalmas ház ismeretlen fertályaiba: mily különös volt észbe venni, hogy ez valaha Anna-Luise otthona volt.

- Nos hát, Mr. Jones, ugye ezt a nevet mondta? Nagyon örülök, hogy találkoztunk. Én még elidőzöm itt egy keveset, és megtudom Mr. Kipstől, hogyan érzi magát a barátunk. Gondoskodnunk kell erről a drága emberről.

Hogy voltaképpen az első két Talpnyalóval találkoztam, az csak később jutott eszembe.

- Felejtsd el az egészet! - tanácsolta Anna-Luise. - Nem tartozol neki elszámolással. Nem vagy a Talpnyalója. Amúgy is jól tudja, hol tartózkodom most.

- Azonkívül, hogy egy bizonyos Jones nevű egyénnel élsz, nem tudhat semmit.

- Ha akarja, könnyen megtudhatja nevedet, hivatásodat, üzleti címedet, akármit. Letelepedési engedéllyel rendelkező külföldi vagy. A rendőrség ezt gondosan számon tartja. Csak érdeklődni kell utánad.

- Az akták titkosak.

- Az én apám előtt nincs titok. Biztosan van neki Talpnyalója még a rendőrség soraiban is.

- Úgy beszélsz róla, mintha ő lenne a mennyei Atyaúristen. Szenteltessék meg az ő akarata a földön, miképpen az égben.

- Pontosan jellemezted - mondta a feleségem.

- Kíváncsivá teszel.

- Menj el hozzá, ha akarsz - mondta. - De légy óvatos. Könyörgök, légy óvatos! Még annál is óvatosabb, ha elmosolyodik.

- Fogpasztamosoly - csúfolódtam asszonyomon, hiszen mindketten ezt a fogkrémet használtuk. A fogorvosom ajánlotta. Meglehet, ő is egy Talpnyaló volt.

- Ez a téma tilos a jelenlétében - tanácsolta az asszony. - Nem szereti, ha emlékeztetik rá, honnan származott a vagyona.

- Ő nem ezt a márkát használja?

- Nem. Ínyzuhanyt használ, vagy micsodát. A fogsortémát egyáltalában ne hozd szóba, mert azt hiszi, hogy ugratni akarod. Ő csúfolhat másokat, de senki sem csúfolhatja őt. Még a csúfolódásra is monopóliuma van.

Amikor csütörtökön négykor ellógtam az irodából, már korántsem voltam olyan bátor, mint Anna-Luise társaságában. Nem voltam más, mint egy Alfred Jones nevű férfi, aki háromezer frankot keres egy hónapban. Egy ötven fölött járó ember, aki egy csokoládégyárban dolgozik. A FIAT-omat Anna-Luise-nál hagytam, Genfig vonattal mentem, majd a pályaudvartól átsétáltam egy taxiállomásig. Nem

messze a taxiállomástól egy Pub Anglais-ra bukkantam - a svájciak nevezik így -, a helyet a várakozásnak megfelelően Winston Churchillről keresztelték el, persze a cégtábla már felismerhetetlen volt, belül faburkolat, az ablakokban máriaüveg (benne mintaként, érthetetlen okokból, a York és Lancaster ház fehér és piros rózsái), angol bárpult porcelán sörcsapolóval, ez lehetett az egyetlen eredeti antik holmi, mert hisz az antik jelző nemigen illett a faragott falócákra és azokra az álhordókra, melyek asztalként szolgáltak, s nem illett a csapolt angol sörre sem. Szerencsére a szeszkimérés idejét se igazították az angol szokáshoz, és én, mielőtt a taxiba szálltam, egy kis bátorságot igyekeztem magamba szívni itt.

Minthogy a csapolt sör épp oly drágának bizonyult, mint a whisky, ezért whiskyt rendeltem. Egy kis társalgásra is megszomjaztam, hogy gondolataimat elűzzem, így hát odaálltam a pulthoz, és igyekeztem szóra bírni a tulajdonost.

- Sok angol vendége van? - kérdeztem.

- Nincs - felelte.

- Ugyan miért? Az ember azt hinné...

- Azoknak nincs pénzük. - Svájci volt, ennek megfelelően rideg.

Felhajtottam egy második whiskyt, és kisétáltam. A taxistól megkérdeztem:

- Ismeri Doktor Fischer versoix-i házát? - A taxis a francia Svájcból származott, kedvesebb volt a csaposnál.

- A Doktorhoz igyekszik? - kérdezte.

- Igen.

- Legyen nagyon óvatos.

- Miért? Olyan veszedelmes lenne?

- *Un peu farfelu* - felelte.

- Mennyiben?

- Nem hallott a vacsoráiról?

- Csak szóbeszédet. Részletekről senki sem beszélt.

- Ó, titoktartásra esküdtek föl - magyarázta.

- Kik?

- Akiket meghív.

- Akkor honnan lehet tudni róluk?

- Sehonnan semmit - mondta a taxis.

Ugyanaz a dölyfös lakáj nyitott ajtót.

- Bejelentette magát?

- Igen.

- Neve?

- Jones.

- Nem valószínű, hogy bejut hozzá.

- Már említettem, hogy bejelentettem magam.

- Bejelentés? - ismételte megvető hangsúllyal. - Mindenki erre hivatkozik, a bejelentésre.

- Lóduljon, és közölje vele, hogy megérkeztem!

Rosszkedvűen végigmért, majd elindult, ezúttal a lépcsőn hagyott várakozni. Oly jó ideig maradt el, hogy már csaknem távozásra szántam el magam. Gyanúm szerint elkódorgott egy kissé. Amikor végre visszaérkezett, ezt közölte:

- Fogadja önt! - és keresztülvezetett az előtéren, fel a márványlépcsőn.

A lépcsők fölött egy bő redőjű ruhába öltözött hölgy festménye: a gyengédség túláradó arckifejezésével dajkált egy koponyát. Nem vagyok szakértő, de ez eredeti tizenhetedik századi festménynek látszott, és nem másolatnak.

- Mr. Jones - jelentett be a lakáj.

Doktor Fischer az asztalnál ült, és engem (annyi célzás és figyelmeztetés után) meglepett, hogy épp olyan embernek látszott, mint akárki más, az életkora is nagyjából az enyémmel egyezett, vöröses bajuszt viselt, és vöröses haja már veszíteni kezdett fényéből - meglehet, festette a bajuszát. Szeme alatt zacskók, fölötte súlyos szemhéjak. Egy hatalmas asztal mögött ült az egyetlen kényelmes székben.

- Üljön le, Jones! - mondta anélkül, hogy felállt volna, vagy a kezét nyújtaná. Ez inkább parancsnak hangzott, mint kérésnek, mégsem volt barátságtalan - mintha csak egyik alkalmazottja lettem volna, aki megszokta, hogy az ő jelenlétében áll, s most annak kínál apró szívességet.

Odahúztam egy széket és csönd ereszkedett közénk. Végül ő szólalt meg.

- Beszélni óhajtott velem.

- Azt hittem, magának lesz kérdeznivalója.

-Miről? - kérdezte. Apró mosolyt villantott felém, ez eszembe idézte Anna-Luise figyelmeztetését. - Azt se tudtam, hogy él, amíg csak nem jelentkezett a minap. Megkérdezhetem, mit takar ez a kesztyű? Nyomorék?

- Elvesztettem a kezemet.

- Gondolom, nem azért keresett fel, hogy orvosi tanácsot kérjen tőlem. Doktorátusom nem orvosi.

- Együtt élek a lányával. Úgy tervezzük, hogy összeházasodunk.

- Ez mindig nehéz döntés - mondta -, de kizárólag kettejükre tartozik. Nem az én dolgom. A nyomoréksága örökletes betegség? Remélem, ezt a kérdést azért tisztázták.

- A londoni *BJitzben* vesztettem el a kezemet - magyaráztam. Majd gyámoltalanul hozzátettem: - Úgy gondoltuk, hogy illik a dolgot tudomására hoznunk.

- Mondtam, hogy a kezét nem tudom gyógyítani.

- Én a házasságunkra értettem.

- Véleményem szerint ezt a közlést bátran rábízhatták volna egy levélre. Azzal megtakaríthatta volna a genfi utazást. - Ez a Genf az ő szava nyomán olyan társadalmi távolságra rémlett Vevey-től, mintha Moszkvát mondott volna.

- Úgy látom, nem nagyon érdekli a lánya sorsa.

- Jones, maga biztosan jobban ismeri őt nálam, s ha eléggé ismeri ahhoz, hogy feleségül vegye, máris felmentett azon kötelezettségek alól, melyek valaha engem illethettek.

- Még a címére sem kíváncsi?

- Úgy gondolom, magánál lakik.

- Igen.

- Akkor szerintem benne van a telefonkönyvben, nem igaz?

- Benne. A vevey-i kötetben.

- Akkor nincs szükség arra, hogy felírja a címét. - S ismét rám villantotta veszélyes kis mosolyai egyikét. - Nos, Jones, az

udvariasságnak eleget tett azzal, hogy jelentkezett, bár semmi szükség nem volt rá. - Ez nyilvánvaló elbocsátásnak hangzott.

- Minden jót, Doktor Fischer! - mondtam. De még az ajtóhoz sem értem, amikor utánam szólt.

- Jones - kérdezte -, tud valamit maga a zabkásáról? Úgy értem, az igazi zabkásáról. Nem az európai változatról. Maga ugyanis walesi, legalábbis walesi neve van.

- A zabkása skót eledel - feleltem -, nem walesi.

- Ó, akkor engem félrevezettek. Köszönöm Jones, ez minden.

Amikor hazaértem, Anna-Luise kíváncsi arccal fogadott.

- Hogyan jöttetek ki egymással?

- Egyáltalában nem jöttünk ki.

- Undok volt hozzád?

- Azt nem mondanám, csak teljességgel közönyös mindkettőnk iránt.

- Mosolygott?

- Igen.

- Meg se hívott vacsorára?

- Nem.

- Istennek hála érte.

- Hála érte Doktor Fischernek - mondtam -, és ez a kettő, ugye, egyet jelent.

Egy vagy két héttel később a *Mairie-n* házasodtunk össze, egyetlen tanú jelenlétében, akit a hivatalból hoztam magammal. Doktor Fischer nem is jelentkezett, bár az időpontról értesítettük. Boldogok voltunk, s még annál is boldogabbak, mert tudtuk, hogy - természetesen a tanút leszámítva -, magunk leszünk. Szerelmeskedtünk is egy félórával azelőtt, hogy átsétáltunk a *Mairie-re.*

- Nincs torta - ujjongott Anna-Luise -, nincsenek koszorúslányok, se pap, se család. Tökéletes, így ünnepélyes igazán - az ember csakugyan érzi, hogy férjhez ment. Ha másképp rendezik, olyan az egész, mint egy díszvacsora.

- Mint Doktor Fischer díszvacsorái.

- Csak nem olyan undok.

A *Mairie* termének hátsó sarkában álldogált valaki, akit nem ismertünk. Idegesen tekintgettem hátra a vállam fölött, félig-meddig Doktor Fischer érkezésére számítottam, és egy igen magas, sovány, sápadt arcú férfit vettem észre, a szeme úgy rángatózott, hogy azt hittem, kacsingat rám, de amikor visszakacsintottam, üres tekintettel válaszolt, így hát azt képzeltem, a polgármester valamelyik hivatalnoka. Az anyakönyvvezető asztala előtt két széket helyeztek oda nekünk, míg a tanú, akit Monsieur Excoffier-nak hívtak, nyugtalanul imbolygott mögöttünk. Anna-Luise odasúgott valamit, amit nem értettem.

- Mit mondtál?

- A Talpnyalók egyike.

- Monsieur Excoffier! - kiáltottam fel.

- Dehogy. Hanem az az ember ott hátul.

Ekkor kezdődött a szertartás, és én egész idő alatt nyugtalan voltam, merthogy ott állt hátunk mögött az az ember. Az anglikán szertartásból még emlékeztem arra a passzusra, amikor a lelkész megkérdezi, hogy akad-e valaki, aki tud valamely okról vagy akadályról, ami meghiúsíthatná, hogy e két személyt összekapcsolja a szent házasság köteléke, s nekem folyton az járt az eszemben, vajon nem éppen ezzel a feladattal küldte Doktor Fischer a megjelent Talpnyalót. Mindazonáltal ezt a kérdést föl se tették, senki se avatkozott közbe,

minden annak rendje és módja szerint folyt le, és a polgármester - legalábbis én annak véltem - kezet rázott velünk, sok boldogságot kívánt, majd eltűnt az asztal mögötti ajtóban.

- Most pedig ivásra fel! - biztattam Monsieur Excoffier-t, ez volt a legkevesebb, amit néma szolgálatáért cserében felajánlhattam. - Egy üveg pezsgőt a Trois Couronnes-ban.

De a sovány férfi még mindig ott kacsingatott ránk a szoba hátteréből. A városházi ajtónállót megkérdeztem:

- Van itt egy másik kijárat? - De lehet, hogy nem az ajtónálló volt, én mindenesetre az asztal mögötti ajtóra mutattam, de nem, azt mondta, nincs. Számunkra nem járható az az út, az nem a nagyközönségé, így hát nem volt mit tennünk, szembe kellett szállnunk a Talpnyalóval. Amikor a kijárathoz értünk, az idegen megállított.

- Monsieur Jones, az én nevem Monsieur Belmont. Doktor Fischertől hoztam valamit. - Ezzel átnyújtott egy borítékot.

- Át ne vedd! - óvott Anna-Luise. Tudatlanságunkban mindketten azt hittük, hogy holmi idézés.

- Madame Jones, a barátunk legjobb kívánságait tolmácsolhatom esküvője alkalmából.

- Ön ugyebár adóügyi tanácsos? - kérdezte Anna-Luise. Mennyit érnek az ő jókívánságai? Szükséges-e bevallást tennem róluk az adóhivatalban?

Én felnyitottam a borítékot. Csupán egy nyomtatott kártya bújt meg benne. „Doktor Fischer tisztelettel várja... (s ide szúrta be a Jones nevet minden Mr. nélkül) ...baráti összejövetelre azon szmoking nélküli vacsorán, melyet... (ide november 10-ét szúrt be) 8 óra 30-kor rendeznek. Választ várunk."

- Meghívó? - kérdezte Anna-Luise.

- Az.

- Nem szabad elmenned!

- Nagy csalódást okozna neki - vetette közbe Monsieur Belmont. - Igencsak számít arra, hogy Monsieur Jones eljön és csatlakozik hozzánk. Ott lesz Madame Montgomery és természetesen Monsieur Kips is. Nagyon reméljük, hogy a Divisionnaire...

- A Talpnyalók gyülekezete - vágta rá Anna-Luise.

- Talpnyalók? Talpnyalók? Nem ismerem ezt a szót. Kérem, nagyon szeretné bemutatni a barátainak az ön férjét.

- A meghívóból úgy látom, hogy a feleségemet nem hívta.

- Egyikünk feleségét se hívta. Hölgyeknek tilos a bemenet. Ez a mi összejöveteleink alapszabálya. Már magam sem tudom, miért. Valaha nem így volt... De jelenleg csupán Madame Montgomery a kivétel. Mondhatnám azt is, hogy egyetlen képviselője nemének. - S ezt még egy szerencsétlen kiszólással fűszerezte: - Nagyon belevaló hölgy.

- Még ma este válaszolok a meghívásra - mondtam.

- Igazán nagy eseményről marad le, higgye el nekem, ha történetesen úgy dönt, hogy nem jön. Doktor Fischer ünnepélyei mindig nagyon szórakoztatóak. Rendkívüli humorérzéke van, és olyan nagylelkű. Igazán jól szórakozunk.

A palack pezsgőt valóban a Trois Couronnes-ban fogyasztottuk el Monsieur Excoffier-val, és ezután hazamentünk. A pezsgő kitűnő volt, de minden buborék elszállt a kedvünkből. Doktor Fischer viszályt szított közöttünk, mert én elkezdtem érvelni, hogy voltaképpen semmi kifogásom nincs Doktor Fischer ellen. Könnyűszerrel tiltakozhatott volna a házasságunk ellen, vagy legalábbis kifejezésre juttathatta volna helytelenítését. Azzal, hogy meghívott egyik vacsorájára, bizonyos értelemben nászajándékkal lepett meg, s ezt aztán igazán faragatlanság lenne visszautasítani.

- Azt akarja, hogy te is beállj a Talpnyalói közé.

- A Talpnyalók ellen sincs kifogásom. Csakugyan olyan elvetemültek, mint te mondod? Eddig hármójukat ismertem meg. Igazság szerint el kell ismernem, hogy Mrs. Montgomery nemigen nyerte el a rokonszenvemet.

- Nem hiszem, hogy mindig Talpnyalók voltak. Ő rontotta meg őket.

- Egy ember csak akkor rontható meg, ha romlásra hajlamos.

- Olyan biztos vagy benne, hogy te nem vagy az?

- Nem. De itt az alkalom, hogy bizonyítsak.

- Így hát engeded, hogy felvezessen a hegy csúcsára, és onnan mutassa meg a világ királyságát?

- Én nem vagyok Krisztus és ő nem a Sátán, s ha jól emlékszem, abban állapodtunk meg, hogy ő a Mindenható Isten, bár végtére az is igaz, hogy az elkárhozottak szemében a Sátán is istennek rémlik.

- Jól van - zárta le a vitát Anna-Luise -, menj, és légy kárhozott!

Veszekedésünk olyan volt, akár a kihunyó kandallótűz, már-már úgy rémlett, elhamvad, de akkor egy szikraeső hirtelen felizzította az elüszkösödött fa hasábját, s egy pillanatra lánggá szította fel. A vita azzal ért véget, hogy ő arcát a párnába temetve sírt, s én megadtam magam: - Igazad van - mondtam. - Nem tartozom neki semmivel. Legföljebb egy darab smirglivel. Nem megyek. Megígérem, hogy nem megyek.

- Nem - felelte -, neked van igazad. Én tévedek. Tudom rólad, hogy nem vagy talpnyaló, de *te* nem tudod ugyanezt magadról, és sose tudnád meg, ha el nem mész arra az átkozott vacsorára. Könyörgök, menj, soha többé nem fogok veszekedni, megígérem. Azt akarom, hogy elmenj. - Majd hozzátette: - Végül is ő az apám. Lehet, hogy nem is olyan megátalkodott. Az is lehet, hogy neked megkegyelmez. Az anyámnak nem kegyelmezett.

A vita mindkettőnket kimerített. A karjaimban aludt el, s még szerelmeskedésre sem maradt ereje, aztán hirtelen én is álomba zuhantam.

Másnap reggel elküldtem hivatalos válaszomat a meghívásra: „Mr. A. Jones örömmel fogadja el Doktor Fischer lekötelező meghívását..." Nem fojthattam el magamban a gondolatot, hogy mi ez a nagy hűhó semmiért. De tévedtem, súlyosan tévedtem.

A veszekedés nem ismétlődött. Ez is Anna-Luise egyik kiváltságos tulajdonsága volt: sohasem tért vissza egy veszekedésre vagy akár egy közös megállapodásban született elhatározásra. Tudhattam tehát, hogy amikor eltökélte, hozzám jön feleségül, ez életre szóló elhatározás volt. A vacsorát se említette soha többé, így az elkövetkezendő tíz nap életem legboldogabb napjai közé tartozott. Különös változás volt a számomra, hogy esténként nem üres lakásba térek meg az irodából, és egy hang fogad, melyet kimondhatatlanul szerettem.

A boldogságunkat csak az az apró közjáték fenyegette némiképp, hogy egy alkalommal Genfbe kellett mennem valamely üzleti ügyet elintéznem a cégnek egy fontos, Madridból érkezett spanyol nagyiparossal. Pompás ebédre vendégelt meg a Beau Rivage-ban, de nem tudtam igazán belefeledkezni az étkezésbe, mert az *aperitiftől* kezdve semmi másról nem beszélt, csakis a csokoládéról - emlékszem, hogy még az Alexander-koktélt is reszelt csokoládéval rendelte meg. Úgy képzelné az ember, hogy a csokoládé témája meglehetősen korlátozott, de itt kiderült, hogy korántsem az, legalábbis egy forradalmi eszméktől buzgó fontos nagyiparos számára. Az ebédet csokoládékrémmel fejezte be, melyet keményen bírált, hiszen szeletelt narancshéj nélkül készítették el. Amikor végeztünk az ebéddel, csaknem az epebaj kerülgetett, mintha végig kellett volna kóstolnom a cégünk által gyártott valamennyi csokoládéfajtát.

Rendkívül párás őszi nap volt, s amikor arrafelé igyekeztem, ahol a kocsimat hagytam, hogy minél előbb elmeneküljek a nedves levegő, a párolgó tó és a csokoládéíz elől, mely szinte megalvadt a nyelvemen, hirtelen egy asszony szólt rám:

- Nézzék csak, Mr. Smith. Pontosan magára lenne szükségem.

Sarkon fordultam, és a legszebb svájci ajándékbolt bejáratánál Mrs. Montgomeryt vettem észre.

Önkéntelenül rávágtam:

- Jones.

- Elnézést. Szörnyű a memóriám. Ki tudja, miért mondtam Mr. Smitht? De nem tesz semmit, éppen magára van szükségem. Egy férfira. Semmi másra.

- Felhívás keringőre? - kérdeztem, de az asszony nem értette a tréfát.

- Megkérem, jöjjön be ide - mondta -, s mutasson rá négy olyan tárgyra, melyet szívesen mondana magáénak, ha olyan szeszélyes kedvében lenne, hogy megvásárolja őket.

Karomnál fogva ráncigált be az üzletbe, ahol a luxusjavak látványa még jobban émelyített, mint a csokoládés ebéd - úgy rémlett, hogy itt minden aranyból (18 karát) vagy platinából van, bár igaz, hogy a szegényebb vevőknek akadt itt ezüstből vagy disznóbőrből készült holmi is. Eszembe jutott a szóbeszéd Doktor Fischer vacsoráiról, és már tudni véltem, miben sántikál Mrs. Montgomery.

- Erre például nincs gusztusa? - kérdezte az asszony. Körülbelül egyhavi fizetésembe kerülhetett.

- Nem szivarozom - feleltem. Majd hozzátettem: - A maga helyében ezt nem választanám. Ha jól emlékszem, Doktor Fischer az esküvője napján osztogatott hasonlót. S nem hiszem, hogy ismételni szereti magát.

- Biztos ebben?

- Nem. Ha jól sejtem, varázspálcákat osztogatott.

- De ebben sem *biztos?* - kérdezte csalódott hangon az asszony, és visszatette a szivarvágót. - Nem is tudja, milyen nehéz olyasmit találni, amivel mindenkinek a kedvében járunk, különösen a férfiakában.

- Miért nem lepi meg őket egy csekkel? - kérdeztem.

- Az embereknek nem lehet csekket ajándékozni. Az sértés.

- De talán senki sem sértődik meg, ha a csekk takaros summáról szól.

Láttam, eltűnődik azon, amit mondtam, s jó okom van feltételezni abból, ami később történt, hogy megjegyzésemet továbbította Doktor Fischernek. Hirtelen megszólalt:

- Az nem jó. Egyáltalán nem jó. Képzelje csak: csekket adni egy generálisnak, úgy hatna, mint valami megvesztegetés.

- Generálisok azelőtt is elfogadtak megvesztegetést. Az az úr különben sem lehet generális, ha egyszer svájci. Föltehetően csupán Divisionnaire.

- Micsoda ötlet csekket adni Mr. Kipsnek. Higgye el, elképzelhetetlen. El ne árulja senkinek, hogy tőlem tudja, de valójában ez a bolt Mr. Kips tulajdona. - Eltűnődött. - Mit szólna egy arany kvarcórához, vagy még jobb, ugyanahhoz platinából? Ellene szól viszont, hogy mindnyájunknak van már hasonló.

- Az újat mindig vissza lehet cserélni.

- Abban biztos vagyok, hogy eszük ágába sem jut visszacserélni egy ajándékot. Doktor Fischer ajándékát semmiképpen sem.

A sejtésem így beigazolódott, kipattant a titok. Láttam is, milyen nagyot nyel az asszony, mintha vissza akarná szívni a mondatot.

Kiválasztottam egy disznóbőr fényképkeretet. Azok kedvéért, akik a boltban vásárolva nem elég okosak ahhoz, hogy tudják, mire használatos a disznóbőr fényképkeret, az üzletvezetőség Richard Deane, a filmsztár fényképét illesztette bele. Rossz újságolvasó létemre még én is felismertem ezt a csinos, koravén arcot és az alkoholista mosolyt.

- Ehhez mit szól? - kérdeztem.

- Lehetetlen alak - siránkozott Mrs. Montgomery, de ahogyan később kiderült, mindennek ellenére ezt a gúnyos javaslatot is vissza-mondta Doktor Fischernek.

Azt hiszem, boldoggá tettem a távozásommal. Nem sok hasznomat vette.

- Gyűlölöd az apádat? - kérdeztem meg Anna-Luise-t azután, hogy a spanyol nagyiparossal eltöltött ebédtől kezdve beszámoltam a nap eseményeiről.

- Nem kedvelem. - Majd hozzátette: - Igen, azt hiszem, gyűlölöm.

- Miért?

- Mert boldogtalanná tette az anyámat.

- Hogyan?

- A hiúságával. Az ördögi hiúságával. - Anna-Luise elmesélte, mennyire szerette az édesanyja a zenét, melyet viszont az apja gyűlölt - e gyűlölet felől nem lehetett semmi kétség. A gyűlölet okáról fogalma sem volt az asszonynak, de mintha a zene csúfondárosan emlékeztette volna Doktor Fischert arra, hogy ostobaságában mennyire képtelen felfogni. Ostoba? Az ember, aki feltalálta a Dentophil Bouquet-t és több millió frankos vagyont alapozott meg vele, ostoba? Anna-Luise anyja egy idő után el-elszökdösött koncertekre egyedül, és az egyik koncerten megismerkedett egy férfival, aki osztozott az ő zenerajongásában. Közösen vettek lemezeket, s titokban hallgatták azokat a férfi lakásán. Amikor Doktor Fischer rákezdte, hogy miféle kornyikálás az a nyirettyűn, a felesége nem vitatkozott vele többé - nem kellett már mást tennie, mint hogy lesétál a közeli mészároshoz, beszól a házi telefonba, felmegy a liften a harmadik emeletre, és egy órát boldogan hallgatja Heifetzet. Szexuális kapcsolatra nem is került sor, ebben Anna-Luise biztos volt, s nem is a hűség okán maradt el. A szexualitást Doktor Fischer jelentette, és az édesanyja sohasem talált benne élvezetet: a szex azonos volt a gyermekszülés kínjával, és a magánynak a kísértő érzése fogta el, amikor Doktor Fischer felhörgött a kéjtől. Esztendőkig az édesanyja maga is bizonygatta, hogy élvez: könnyű volt félrevezetni a doktort, hiszen mint férj cseppet sem érdekelte, vajon az asszony élvezi-e őt, vagy sem. Ugyanennyi erővel az asszony akár megtakaríthatta volna magának a képmutatás fáradságát. Mindezt az édesanyja egyetlen hisztérikus litániában vallotta be a lányának.

Egyszer azonban Doktor Fischer kinyomozta, mire adta a fejét az asszony. Keresztkérdések alá vette, mire ő bevallotta az igazat, mire a férfi nem hitte el az igazat - vagy talán elhitte, de számára nem jelentett különbséget, hogy a felesége egy férfival vagy egy Haifetz-lemezzel csalja meg, egy lemezzel, melyen az a macskajaj van, amit ő fel sem fog. Az asszony elhagyta őt, belépett egy olyan tartományba, ahová a férje nem tudta követni. Féltékenysége úgy megfertőzte a feleségét, hogy már-már úgy érezte, a férfinak alapos oka van rá - bűnösnek érezte magát valamiben, bár bizonytalan volt abban, hogy miben is. Mentegetőzni kezdett, megalázta magát, bevallott mindent, még azt is, hogy Heifetz melyik lemeze tetszik neki a legjobban és ezek után az asszonynak úgy rémlett, hogy a férfi csak gyűlöletből szerelmeskedik vele. Ezt nem is tudta elmagyarázni a lányának, de az én képzeletem kiegészíti, hogyan történhetett, hogyan hatolt be az asszonyba a férfi, akárha egy ellenséget döfne át. Doktor Fischer azonban nem elégedett meg egyetlen végzetes csapással. Ezer seb okozta halálra vágyott. Azt erősítette a feleségének, hogy megbocsátott neki, s ezzel csupán a bűntudatát növelte, hiszen nem volt itt miért megbocsátani, de egyszersmind azt is közölte az asszonnyal, hogy a csalást sohasem tudja megbocsátani - ugyan, miféle csalást? Így hát nemegyszer felébresztette az éjszaka kellős közepén, hogy ismét keresztüldöfje ösztökével. Arra is rádöbbent az asszony, hogy a férje kitudta az ő barátja - ama ártatlan zenerajongó - nevét, és felkereste a férfi munkaadóját, és ötvenezer frankot ajánlott fel azért, hogy minden további felvilágosítás nélkül kirúgja azt az embert.

- Ez volt Mr. Kips - magyarázta Anna-Luise. Édesanyja barátja közönséges hivatalnok volt - korántsem rangbéli -, mi volt hát más, mint egy homunculus, akit könnyű egy másikkal pótolni. A férfi egyetlen megkülönböztető jellemvonása a zenerajongás volt, erről pedig Mr. Kips mit sem tudott. Doktor Fischer számára pedig külön megaláztatást jelentett, hogy a vetélytársa oly kis jövedelmű ember volt. Nemigen érdekelte volna, ha egy másik milliomossal csalják meg - legalábbis Anna-Luise édesanyja így gondolta. Doktor Fischer bizonyára megvetette volna Krisztust, hiszen csak egy ács fia volt, bár az

Újtestamentum időben bebizonyította, micsoda fantasztikus világi sikere volt.

- Mi történt a férfival?

- Anyám sosem tudta meg - felelte Anna-Luise. - Egyszerűen eltűnt. És eltűnt az anyám is néhány esztendő múltán. Úgy képzelem, olyan volt, mint azok az afrikaiak, akik puszta akaraterővel emésztik el magukat. Mindössze egyetlenegyszer avatott be a magánéletébe, annyira, amennyit most elmondtam neked. Ahogyan én emlékszem rá.

- És veled? Veled hogyan bánt Doktor Fischer?

- Nem mondhatom, hogy rosszul. Ahhoz sohasem érdekeltem eléggé. Azt azonban elhiheted nekem, hogy Mr. Kips jelentéktelen hivatalnoka szíven szúrta, és ebből a szúrásból sohasem épült fel. Talán akkor tanulta meg, hogyan gyűlölje és vesse meg az embereket. Így gyűjtötte maga köré a Talpnyalókat anyám halála után, hogy szórakoztassák. A Talpnyalók közül az első természetesen Mr. Kips volt. Nemigen bírt megbocsátani Mr. Kipsnek. Bizonyos értelemben kiadta magát Mr. Kipsnek. Így hát őt is meg kellett aláznia, mint ahogy megalázta az anyámat, hiszen Mr. Kips bizonyos tudás birtokában volt. Ügyvédjéül fogadta tehát, hogy ezzel befogja a száját.

- De hát hogyan bánt el Mr. Kipsszel?

- Te persze azt sem tudod, hogyan fest az életben Mr. Kips.

- Tudom. Akkor találkoztam vele, amikor először próbáltam bejutni apádhoz.

Akkor azt is tudod, hogy olyan hétrét görnyedt. Valami gerincnyavalyája van.

- Igen. Nekem a hetes számjegy jutott róla eszembe.

- Apám felbérelt egy híres ifjúsági írót és egy nagyon jó karikaturistát, s ezek ketten szülték meg azt a bizonyos leporellót, melynek a címe: „Mr. Kips kalandjai a dollár nyomában". Én is kaptam belőle tiszteletpéldányt. Még azt se tudtam, hogy létezik egy igazi Mr. Kips, de a könyvet nagyon mulatságosnak és nagyon kegyetlennek tartottam. A könyvbéli Mr. Kips hétrét görnyedve minduntalan azokat a pénzérméket szimatolja a járdán, amiket más emberek elhullajtottak. Karácsonyi időszakban jelent meg a könyv; apám azt is elrendezte - pénzért, persze -, hogy minden könyvüzlet kirakatában rengeteg

példányban díszelegjen a könyv. A díszhelynek persze bizonyos magasságban kellett lennie, hogy a hétrét görnyedt Mr. Kips láthassa is, amikor elhalad előtte. Egy ügyvéd neve - kivált egy nemzetközi jogászé, aki nem foglalkozik olyan népszerű ügyekkel, mint a közönséges bűn - elég ritkán ismeretes, még abban a városban is, ahol él. Ezért csupán egyetlen könyvüzlet tiltakozott, tartván a becsületsértési pertől. Apám egyszerűen vállalta a költségeket. A könyv - minthogy szerintem minden gyermek kegyetlen - óriási siker lett. Számtalan újranyomása volt. Még az újságokban is megjelentek a karikatúrák. Azt hiszem, az apám - s az külön örömet szerezhetett neki - rengeteg pénzt keresett vele.

- És Mr. Kips?

- Apám első különleges vacsoráján értesült róla. Minden vendég tányérja mellett apró, de fejedelmi ajándék volt - aranyból vagy platinából -, kivéve Mr. Kipset, akinek egy hatalmas barna papírcsomag jutott, benne különleges szattyánba kötött példánya a könyvnek. Dühös lehetett, de a többi vendég előtt azt kellett mutatnia, hogy jól szórakozik, és különben is tehetetlen volt, mert apám minden külön viszontszolgáltatás nélkül hatalmas vigaszdíjat fizetett neki, s ezt elvesztette volna, ha összeveszik kenyéradójával. Még az is eszembe jutott, hogy talán ő vásárolta föl azt a rengeteg példányt, és ettől lett hatalmas siker a könyv. Apám részletesen beszámolt nekem a dologról. Úgy vélte, hogy a történet nagyon mulatságos. Én megkérdeztem tőle, hogy miért éppen Mr. Kipset vette célba? De persze nem mondta el nekem az igazi okát. „Oh, ami a mulatságot illeti, mindegyikükre rákerül a sor" - mesélte nekem apám. „Akkor idővel minden barátodat elveszíted" - feleltem. „Ne hidd" - mondta ő. -„Minden barátom roppant gazdag, és a gazdagok a legkapzsibb népség. A gazdag semmire se hiú, csak a tulajdonára. Csupán a szegényekkel kell óvatosan bánni."

- Ezek szerint mi biztonságban vagyunk - mondtam. - Nem vagyunk gazdagok.

- Meglehet, de talán nem is vagyunk elég szegények az ő szemében.

A feleségem bölcsességéhez sohasem értem fel. S talán ez volt az egyik oka, amiért oly mérhetetlenül szerettem.

Most, hogy már egyedül élek ebben a lakásban, megpróbálom felidézni azt a boldogságot, ami kettőnk osztályrésze volt a Talpnyalókkal eltöltött vacsora előtt. De hogyan is érzékeltethetném a boldogságot? A boldogtalanságot oly könnyű leírni - boldogtalan voltam, szoktuk mondani, mert... és felemlítjük ezt meg azt, és kellő okát adjuk mindennek, de a boldogság olyan, mint valamely távoli sziget a Csendes-óceánon, melyre a tengerészek emlékeznek csupán, ahogyan kiemelkedik a homályból, de soha térképész nem rögzítette. Az ilyen sziget néha emberöltőnyire is eltűnik, de egyetlen kormányos sem meri azt állítani, hogy csupán valamely régen holt őrszem képzeletében létezett egykoron. Ismételgetem magamban újra és újra, milyen boldog voltam azokban a hetekben, de amikor az okokat firtatom elmémben, semmilyen érv nem jut eszembe, amely indokolhatná ezt a boldogságot.

Vajon az érzéki ölelésben van a boldogság? Bizonyára nem. Az csupán az izgalom bizonyos hagymázas állapota, mely nemegyszer közelít a kínhoz. Vajon a boldogság merőben a szomszéd párnáról felhangzó csöndes lélegzet hangja, vagy a konyhai zajoké, amelyeket esténként munkából hazatérve hallottam, miközben egyetlen karosszékünkben a *Journal de Genéve*-et olvastam? Megengedhettünk volna magunknak egy második széket is, de azokban a hetekben erre valahogy sohasem jutott időnk, s amikor végre Vevey-ben beszereztük - egy automata mosógéppel együtt, mely egy gépterem zúgásával helyettesítette be az emberi kéz okozta vidám csörömpölést -, a nagy boldogság szigete már eltűnt a homályban.

Doktor Fischer dáridójának fenyegető közelsége akkor már közénk állt, és kitöltötte a csendjeinket is. Az angyalénál is sötétebb árnyék szállt át közöttünk a szobán. Egy ilyen hosszú szünet végén végre hangosan mondtam ki a gondolatomat:

- Úgy döntöttem, hogy végül is levelet írok neki, és közlöm, hogy nem jöhetek. Megmondom...

- Mit?

- Hogy szabadságot vettünk ki. Ez az egyetlen időpont, amikor a cégem engedélyezte.

- Novemberben az emberek nem mennek szabadságra.

- Akkor azt írom neki, hogy rosszul érzed magad, és nem hagyhatlak magadra.

- Apám tudja, hogy olyan erős vagyok, mint egy ló.

És ez bizonyos értelemben igaz volt, bár leginkább abban hasonlított egy telivér paripára, hogy az, úgy tudom, rendkívüli gondoskodást igényel. A feleségem karcsú volt, és finom csontozatú. Szerettem megérinteni az arccsontját és a koponyája hajlatát. Erejét leginkább apró csuklója árulta el. Ez olyan erős volt, mint az ostorszíj: játszva nyitotta ki azokat a konzerveket, melyek kifogtak rajtam.

- Ne tedd! - tanácsolta. - Neked volt igazad, amikor elfogadtad a meghívást, és nem nekem. Ha most lemondod, mindig azt fogod hinni, hogy gyáva voltál, és ezt sosem bocsátod meg magadnak. Végtére is egyetlen vacsoráról van szó. Azzal nem sebezhet meg minket igazán. Te nem vagy Mr. Kips, és nem vagy gazdag, és mi nem függünk tőle. És soha többé nem kell elmenned hozzá.

- Nem is fogok - jelentettem ki, és ezt el is hittem. Akárhogyan is, gyorsan közeledett a vacsora ideje. Hatalmas felhő takarta el a tengert, a sziget eltűnt a szemhatáron, és hosszúsági és szélességi fokát soha többé nem tudom bejelölni valamely térképen. Eljön majd az idő, amikor már abban is kételkedni fogok, hogy valaha is láttam ezt a szigetet.

Még valamit vettünk abban a bizonyos bevásárlási rohamban, s ez egy sífelszerelés volt. Anna-Luise-t már négyéves korában síelni tanította az édesanyja, így hát a sítalpakon közlekedés éppoly természetes volt a számára, mintha csak járna, és közeledett a téli szezon. Amikor hozzám költözött Vevey-be, otthon hagyta a sífelszerelését, és semmi se bírhatta volna rá arra, hogy hazamenjen érte és elhozza... Aztán még sícipőt is kellett találnunk. Hosszúra nyúlt hát a bevásárlás napja, s ha jól emlékszem, még teljes boldogságban éltünk: mindaddig, amíg elfoglalt valami, nem vettük észre a gyülekező felhőket. Örömmel figyeltem, milyen szakértelemmel választja ki a

síléceit, a lába pedig sosem volt csinosabb, mint amikor a súlyos sícipőket próbálta fel, amelyekre most szüksége volt.

Tapasztalatom szerint a véletlen egybeesések sosem boldogok. Mily képmutatóan szoktuk mondogatni: „Minő szerencsés véletlen!", amikor egy idegen szállodában, ahol nagyon is egyedül szeretnénk lenni, egy ismerősre bukkanunk. Hazafelé menet egy *librairie* mellett haladtunk el, és az én szemem mindig megakad valamennyi könyvkereskedés kirakatán - ez nálam önkéntelen reflex. A szóban forgó könyvüzlet kirakata tele volt gyermekkönyvekkel, hiszen novemberben az üzletek már a karácsonyi forgalomra készülnek fel. Önkéntelen pillantásom így a kirakatra esett, melynek pontosan a közepén ott volt Mr. Kips, fejét a járdára szegezve, a dollár nyomában.

- Odasüss!

- Látom - jegyezte meg Anna-Luise -, karácsony előtt mindig új kiadással jelennek meg időre. Talán az apám fizeti a kiadót, vagy mindig vannak új gyerekek, akik olvasni akarják.

- Mr. Kips azon imádkozhat, hogy egyetemesen terjedjen el a fogamzásgátló.

- A sízezon végén - jelentette ki Anna-Luise - magam is felhagyok a szedésével. Akkor talán szerzünk egy újabb olvasót Mr. Kips-nek.

- Miért kell addig várnunk?

- Jó síelő vagyok - közölte -, de baleset mindenkivel történhet. Nem akarok gipszben terhes lenni.

Doktor Fischer vacsorájának gondolatát nem űzhettük el tovább. „Holnap", ez már csaknem a nyakunkon volt, és súlyosan nehezedett mindkettőnk gondolataira. Mintha kicsiny hajónk mellett, melyről valaha a szigetünket láttuk, most egy cápa túrná a vizet. Órákig hevertünk ébren az ágyunkban, testünk egymáshoz ért, kétségbeesésünk mégis végtelen távolságra vetett egymástól.

- Milyen őrültek vagyunk - vitázott Anna-Luise -, de mi a csudát tehet ellenünk? Te nem vagy Mr. Kips. Tegyük fel, hogy minden üzletben a te torzképedet akasztja ki, törődne vele valaki? Ki ismerne rád? A céged pedig nem fog kidobni akkor sem, ha ötvenezer frankot fizet érte. Az a pénz nem ér fel félórányi jövedelmükkel. Semmiben sem

függünk tehát tőle. Szabadok vagyunk, szabadok. Mondd utánam hangosan: szabadok!

- Lehet, hogy Doktor Fischer a szabadságot éppúgy gyűlöli, ahogy megveti az embereket.

- Nincs arra mód, hogy téged Talpnyalóvá változtasson.

- Azért mégis szeretném tudni, miért hívott oda.

- Pusztán azért, hogy megmutassa a többieknek, rábírt a részvételre. Megpróbálhat megalázni a többiek előtt, ez nagyon rá vallana. Bírd ki egy óráig vagy kettőig, azután, ha túl messzire megy, loccsantsd a borodat az arcába, és hagyd ott! Sose feledd, hogy szabadok vagyunk. Szabadok, drágám. Nem sebezhet meg se téged, se engem. Túlságosan apró pontok vagyunk ahhoz, hogy megalázhasson. Ez olyan, mint amikor egy vendég megpróbál megalázni egy pincért, azzal csak önmagát alázza meg.

- Igen. Tudom. Feltétlen igazad van. *Csakugyan* őrület, de én mégis szeretném tudni, mit forral.

Végre elaludtunk, de a következő nap olyan lassan telt el estéig, mintha nyomorékként vonszolná magát, akárcsak Mr. Kips. Az a titkolózás, melybe Doktor Fischer burkolta a vacsoráit, és az a rengeteg képtelen szóbeszéd, ami körülvette, baljóslatú volt, ugyanakkor azonban a Talpnyalók változatlan serege azt árulta el, hogy ők is bizonyos szórakozást is találtak itt. Miért jelent meg ismét Mr. Kips a vacsorán, ahol annyira megsértették? Igen, ez talán megmagyarázható abból, hogy nem akarta elveszteni ügyvédi díját, de hát ott volt a Divisionnaire, ő pedig biztosan nem tűrne el bármilyen igazi megaláztatást. Nem olyan könnyű a semleges Svájcban a Divisionnaire rangjára emelkedni és egy Divisionnaire-nek, egy nyugalmazott Divisionnaire-nek éppoly tekintélye van, mint egy különös és védett madárfajnak.

Ennek a kellemetlen napnak minden részletére emlékszem.

A reggelinél a pirított kenyér elégett - az én hibámból; az irodába öt perc késéssel érkeztem; két portugál levelet küldtek lefordítani, holott nem tudtam portugálul; az ebédidőt átdolgoztam, hála a spanyol nagyiparosnak, aki a közös ebédünktől felbátorítva húszoldalnyi javaslatot küldött és még Madridba való visszatérése előtt kérte a

választ (többek között egyik gyártmányunk ízének átalakítását kérte a baszk ízléshez - a levélből úgy rémlett, hogy én nem értettem meg, mennyire alábecsüli a cégem a baszk nemzeti érzés erejét a whiskyvel ízesített csokoládé tekintetében). Későn értem haza, borotválkozás közben megvágtam magam, és csaknem rossz kabátot öltöttem az egyetlen sötét nadrágomhoz. Útban Genf felé tankolnom kellett, és készpénzzel fizetnem érte, mert elfelejtettem áttenni egyik zsebemből a másikba a hitelkártyámat. Mindezek baljós előjeleknek rémlettek, s kellemetlen estét ígértek.

Az a mogorva lakáj nyitott ajtót, akivel kapcsolatban azt reméltem, hogy soha többé nem látom. A kocsifelhajtón öt drága gépkocsi vesztegelt, kettőben sofőrrel, és én úgy láttam, mintha a lakáj megvetően vette volna szemügyre kicsiny FIAT-500-asomat. Aztán végigmérte az öltönyömet, s láttam, hogy összevonja a szemöldökét.

- Neve? - kérdezte, bár biztosan tudtam, hogy elég jól emlékezhet rám. Angolul szólított meg, a kiejtésén cseppnyi cockney-íz. Tehát még a nemzeti hovatartozásomra is emlékezett.

- Jones - mutatkoztam be.

- Doktor Fischer nem fogad.

- Meghívott - feleltem.

- Doktor Fischer a barátaival vacsorázik.

- Történetesen én is velük vacsorázom.

- Van meghívója?

- Persze, hogy van meghívóm.

- Megnézhetném?

- Nem hiszem. Otthon felejtettem.

Zordul tekintett rám, de megingott az önbizalma, azt észrevettem. Azt mondtam neki:

- Nem hiszem, hogy Doktor Fischer örülne neki, ha az ebédlőasztalnál az egyik hely üresen maradna. Jobban teszi, ha bejelent.

- Milyen nevet is mondott, kérem?

- Jones.

- Kövessen!

Követtem fehér kabátját az előtéren át, majd fel a lépcsőn. A fordulóban hátranézett. Azt mondta:

- Ha megpróbált átejteni... Ha nem volt meghívója... s öklével egy olyan mozdulatot tett, mintha bokszedzésen lenne.

- Magát hogy hívják? - kérdeztem.

- Nem tartozik önre.

-Csak szeretnék beszámolni a Doktornak arról, milyen fogadtatásban részesülnek a barátai.

- Barátai? - válaszolt. - Nincsenek barátai. Mondhatom, ha nem hívták ide...

- Meghívtak.

Doktor Fischerrel korábban a dolgozószobájában találkoztam, a lakáj most azzal átellenben nyitotta ki előttem az ajtót.

- Mr. Jones - mormogta a lakáj, és én besétáltam, s ott állt minden Talpnyaló, s engem bámult. A férfiakon szmoking, Mrs. Montgomeryn pedig estélyi ruha.

- Fáradjon be, Jones! - szólalt meg Doktor Fischer. - Amint elkészült a vacsora, tüstént tálalhat, Albert.

Az ebédlőasztalt kristálypoharakkal zsúfolták tele, ezek visszaverték a csillár fényeit; még a levesestányérok is drága holminak látszottak. Némiképp csodálkoztam, hogy levesestányérral terítettek: a hideg levesnek nem ez az évadja.

- Ez Jones, a vejem - mutatott be Doktor Fischer. - Tekintsenek el attól, hogy levegye a kesztyűjét. A nyomorékságát takarja. Ez Mrs. Montgomery, ez Mr. Kips, Monsieur Belmont, Mr. Richard Deane és Krueger Divisionnaire. -(Ő bizony nem kerekítette fölfelé a címét.)

A vendégek ellenszenvének füstje úgy csapott meg, mint egy könnygázbombáé. Miért? Talán a sötét öltönyöm tette. Leszállítottam vele azt, amit az építési vállalkozók is „rangbélinek" neveznek.

- Én már találkoztam Monsieur Jonesszal - mondta Belmont, mintha ő lenne a vád tanúja, s most azonosítja a vádlottat.

- Én is - vallotta be Mrs. Montgomery -, futólag.

- Jones kiváló nyelvész - közölte Doktor Fischer. - Csokoládéról szóló leveleket fordít. - Ebből ráébredtem, hogy bizonyára érdeklődött utánam a munkaadóimnál. - A mi kis összejöveteleinken itt, Jones, az angol a közös nyelv, Richard Deane kedvéért, aki bármily nagy sztár, nem beszél más nyelvet, bár részegségében olykor megostromolja a franciát, rendszerint a harmadik pohárnál. Amit a filmvászonról hall, az szinkronhang.

Ezen mindenki nevetett, mintha intésre, kivéve Deane-t, aki örömtelen mosollyal nyugtázta a tréfát.

- Egy-két pohár után kibontakoznak azok a képességei, melyekkel Falstaffot is eljátszhatná, bár igaz, hogy még akkor is hiányzik hozzá a

humora és a testsúlya. Ez utóbbi feljavításáról ma este tehetségünkhöz képest igyekszünk gondoskodni. A humora dolgában, be kell vallanom, nem áll módunkban tenni. Kérdezheti akkor, mi maradt Deane-ből? Csupán az asszonyok és a tizenévesek között is múló híre. Kips, maga nem nevet. Csak nincs valami baj? Talán hiányzik a szokásos *aperitif?* Ma este nem szeretném elrontani a szájuk ízét a főétel előtt.

- Nem, nem, biztosíthatom, nincsen semmi baj, Doktor Fischer, semmi.

- Kicsiny összejöveteleinken - mondta Doktor Fischer - arra mindig ügyelek, hogy mindenki jól érezze magát.

- Valóságos dáridó - kiáltott fel Mrs. Montgomery -, ez egy dáridó.

- Doktor Fischer minden alkalommal kitűnő házigazdának bizonyul - közölte velem le-ereszkedően Krueger Divisionnaire.

- És igazán nagylelkű - tette hozzá Mrs. Montgomery. - Ezt a nyakéket, amelyet viselek, a múltkori vacsorán kaptam ajándékba. - Aranyfonatokból összeállított súlyos nyakéket viselt, távolról dél-afrikai aranyrögök sorának látszott.

- Itt mindig mindenki díjat kap - motyogta a Divisionnaire. Meglehetősen öreg lehetett és ősz és már minden elszunnyadhatott benne. Ő volt mégis a legrokonszenvesebb, talán mert könnyebben befogadott, mint a többiek.

- Ott vannak a ma esti ajándékok - jelentette ki Mrs. Montgomery. - Segítettem a házigazdánknak a kiválasztásban. - Az asszony egy kis oldalasztalkához lépett oda, ahol én is észrevettem az ajándékcsomagolásba rejtett díjakat. Mrs. Montgomery úgy érintette meg az egyiket, mint a gyermek tapogatja végig a mikuláscsizmát, hogy ropogásából ítélje meg a tartalmát.

- Díjakat, miért? - kérdeztem.

- Hát nem az intelligenciájukat díjazom - válaszolt Doktor Fischer -, különben a Divisionnaire nem nyerne itt semmit.

Mindenki az ajándékhalomra meredt.

- Nem kell érte mást tennünk, mint elfogadnunk a házigazda szeszélyeit - magyarázta Mrs. Montgomery -, és akkor ő megjutalmaz az ajándékokkal. Nem fogja elhinni, az egyik összejövetelen élő homárt szolgáltatott fel, s mellé forró vizes edényeket. Mindenkinek ki kellett

fognia a saját vacsoráját, és megfőznie. Az egyik homár beleharapott a tábornok ujjába.

- Még látható a sebhely - panaszolta Krueger Divisionnaire.

- Az egyetlen seb, amit a csatamezőn szerzett - jegyezte meg Doktor Fischer.

- Micsoda dáridó volt! - tette hozzá Mrs. Montgomery magyarázatul, mintha nehezen fogtam volna föl az esetet.

- Mindenesetre Mrs. Montgomerynek akkor kékült el a haja - vágta rá Doktor Fischer. - Ama éjszaka előtt piszkosszürke hajat viselt nikotinfoltokkal.

- Nem volt szürke, hanem természetes szőke, s nem voltak rajta nikotinfoltok.

- Figyelmeztetem a szabályokra, Mrs. Montgomery - mondta Doktor Fischer -, ha még egyszer vitatkozik velem, elveszíti a díját.

- Ez megtörtént Mr. Kipsszel az egyik vacsorán - szólt közbe Monsieur Belmont. - Egy tizennyolc karátos arany öngyújtót vesztett el.

- Ilyet, mint ez. - Zsebéből egy bőrtokot húzott elő.

- Nem sokat vesztettem vele - válaszolt Mr. Kips. - Nem dohányzom.

- Csak óvatosabban, Mr. Kips. Ne kicsinyelje az ajándékaimat, vagy a magáé ismét eltűnik, immár másodszor az estélyeinken.

Az jutott eszembe, bolondokházába kerültem, ahol egy bolond doktor uralkodik. Már csak a kíváncsiság marasztalt - semmiképpen sem bármilyen díj.

- Talán - szólalt meg Doktor Fischer - mielőtt vacsorához ülnénk - a vacsorához, melyről remélem, hogy élvezni és értékelni fogják, minthogy igencsak nagy gonddal állítottam össze az étlapot -, illő lenne elmagyaráznom új vendégünknek azt az etikettet, melyet betartunk ezeken a vacsorákon.

- Rendkívül fontos - jegyezte meg Belmont. - Véleményem szerint, már megbocsásson, talán célszerű lett volna, ha, hogy is mondjam, a vendég meghívását elébb szavazásra bocsátottuk volna. Hiszen voltaképpen afféle klub lennénk.

Mr. Kips a segítségére sietett.

- Egyetértek Belmont-nal. Mi mindnyájan tisztában vagyunk magunkkal. Elfogadunk bizonyos feltételeket. Mindezt a jókedv szellemében. Egy idegen azonban mindezt félreértheti.

- Mr. Kips a dollár nyomában - jegyezte meg Doktor Fischer. - Attól fél, hogy egy újabb vendéggel csökken a díjak értéke. Mint ahogy abban is reménykedett, hogy emelkedik az érték két tagunk halálával.

Csend lett. Mr. Kips arckifejezéséből arra számítottam, hogy dühös válaszra készül, de nem, mindössze annyit mondott:

- Ön félreért engem.

Mindez, ha olyan olvassa, aki nem lehetett jelen a vacsorán, csupán olyan klubtagok vidám torzsalkodásának hathat, akik derűsen civódnak, mielőtt nekilátnak egy jó vacsorának, holmi kemény ivászatnak és kellemes társalgásnak. Számomra, minél tovább figyeltem az arcokat, annál inkább lelepleződött, mennyire csontig hatol az ugratás, volt valami üresség és képmutatás a humoros szóváltásban, és a gyűlölet esőfelhőként lógott a terem felett - vendégeit gyűlölte itt a házigazda, és házigazdájukat gyűlölték itt a vendégek. Teljesen kívülállónak éreztem magam, mert bár valamennyiüktől idegenkedtem, érzelmeim túl gyengék voltak ahhoz, hogy gyűlöletnek nevezhetném őket.

- Az asztalhoz hát - kiáltott fel Doktor Fischer -, ott majd, miközben Albert feltálalja a vacsorát, elmagyarázom új vendégünkek, mi a célja a mi apró összejöveteleinknek.

Kiderült, hogy Mrs. Montgomery mellé ültettek, aki a házigazda jobbján foglalt helyet, jobbomon Belmont ült, Richard Deane, a színész pedig szemben velem. Minden tányér mellett egy palack jó fajta Yvorne állt, kivéve a házigazdáénál, aki, mint megfigyeltem, lengyel vodkát fogyasztott.

- Először is - szólalt meg Doktor Fischer -, azt javaslom, hogy emeljük poharunkat két barátunk emlékére, ha ugyan ebből az alkalomból barátainknak nevezhetem őket, két esztendeje bekövetkezett haláluk évfordulóján. Különös véletlen. De szándékosan időzítettem a vacsorát éppen erre a napra. Madame Faverjon önkezével vetett véget életének. Ha jól sejtem, nem tudta önmagát tovább elviselni - igazat szólva én is nehezen viseltem el őt, bár kezdetben érdekes

tanulmánynak ígérkezett. Ezen asztal valamennyi vendége között ő volt a legkapzsibb, és ezzel igazán sokat mondtam. Valamennyiük között ő volt a leggazdagabb is. Voltak pillanatok, amikor egyikükön-másikukon észrevettem a tiltakozás szándékát a mód ellen, ahogyan én a bírálatomat közöltem, s rákényszerültem arra, hogy mindenkit emlékeztessek az ajándékokra, melyeknek elvesztését kockáztatták. Ez sohasem fordulhatott volna elő Madame Faverjonnal. Mindig és mindent lenyelt azért, hogy kiérdemelje az ajándékát, bár könnyűszerrel megengedhette volna magának, hogy azonos értékben megvásárolja azt. Elviselhetetlen asszony volt, kibírhatatlan asszony, bár el kell ismernem, hogy élete végén bizonyos bátorságot árult el. Kétlem, hogy bármelyikük is, beleértve lovagias Divisionnaire-ünket, képes lenne hasonló cselekedetre. Kétlem, hogy bármelyiküknek is megfordult a fejében az, hogy megszabadítsák a világot szükségtelen jelenlétüktől. Így hát javaslom, igyunk Madame Faverjon szellemére!

A felszólításnak, miként a többiek, engedelmeskedtem. Albert lépett be, és egy ezüsttálcán egy hatalmas csésze kaviárt hozott, valamint apró ezüstedényeket tojással, hagymával és szeletelt citrommal.

- Megbocsátják, hogy Albert engem szolgál ki először - mondta Doktor Fischer.

- Imádom a kaviárt - szólt közbe Mrs. Montgomery. - Pusztán azon is megélnék.

- Megengedheti, hogy azon éljen, ha netán hajlandó lenne a saját pénzét rákölteni.

- Ahhoz nem vagyok elég gazdag.

- A hazugságot is megtakaríthatná a jelenlétemben. Ha nem lenne olyan gazdag, mint amilyen, most nem ülnénk ennél az asztalnál. Én csak nagyon gazdag embereket hívok meg.

- Hogyan kerül ide Mr. Jones?

- Megfigyelőként inkább, mintsem vendégként, de persze, minthogy az én vejem, nagy reményeket táplálhat. A remény pedig maga is a gazdagság egyik formája. Bizonyos vagyok benne, hogy Mr. Kips elintézhet számára jelentős hitelt, s minthogy a remény nem adóköteles, még csak nem is kell igénybe vennie Monsieur Belmont szolgálatait. Albert, a szalvétákat!

Most vettem csak észre, hogy az asztalon nincsenek előttünk szalvéták. Albert most Mrs. Montgomery nyaka köré kötötte a szalvétát. A hölgy ajkát kéjes sikoly hagyta el.

- *Ecrevisses!* Imádom az *écrevisses-t.*

- Még nem ittunk a megboldogult Monsieur Groseli emlékére - szólalt meg a Divisionnaire a szalvétáját igazítva. - Bár nem állíthatnám, hogy valaha is szerettem azt az embert.

- Siessünk akkor, mert Albert mindjárt hozza a vacsorát. Monsieur Groseli emlékére! Mindössze két vacsoránkon vehetett részt, mielőtt elvitte volna a rák, így hát nem volt elég alkalmam tanulmányozni a jellemét. Ha tudtam volna, hogy rákja van, sohasem hívom meg, hogy csatlakozzon hozzánk. Elvárom vendégeinktől, hogy hosszabb ideig szórakoztassanak. Nos, megérkezett a vacsorájuk, így hát hozzákezdhetek a magaméhoz.

Mrs. Montgomery hangos sikolyban tört ki.

- Jesszusom, ez zabkása, hideg zabkása!

- Eredeti skót zabkása. Igazán megbecsülhetné az, akinek ilyen skót neve van. - Ezzel Doktor Fischer egy kis kaviárt tálalt magának, és töltött egy pohárral a vodkából.

- Ez aztán elveszi az étvágyunkat - jegyezte meg Deane.

- Attól sose tartson! Nincs utána semmi.

- Ez már túlmegy a határon, Doktor Fischer - panaszkodott Mrs. Montgomery. - Hideg zabkása. Ez, kérem, teljességgel ehetetlen.

- Akkor ne egye meg! Ne egye meg, Mrs. Montgomery! Szabályaink értelmében csak egy kicsiny ajándékot veszít vele. Az igazat megvallva Jones kedvéért rendeltem a zabkását. Fogolyra gondoltam először, de azt hogyan szeletelte volna fel fél kézzel?

Meglepetéssel láttam, hogy a Divisionnaire és Richard Deane már nekilátott az evésnek, és Mr. Kips is felemelte végre a kanalát.

- Ha kaphatnánk hozzá egy kis cukrot - kérte Belmont -, azzal talán lecsúszik.

- Ha jól tudom, a walesiek, nem, nem, már emlékszem, Jones, skótokat akartam mondani, istenkáromlásnak vélik, ha zabkásájukat cukorral rontják el. Úgy hírlik, ők sóval eszik. Tehát sót bizonnyal

kaphatnak. Kínálja körbe a sót, Albert! Mrs. Montgomery az éhségsztrájk mellett döntött.

- Ó nem, nem rontom el a kis tréfáját, Doktor Fischer. Ide nekem a sót! A zabkását semmivel sem lehet tovább rontani.

Legnagyobb csodálkozásomra egy-két perc múltán valamennyien csendben falatoztak, keserves igyekezettel. Talán a zabkása vert béklyót a nyelvükre.

- Maga meg sem kóstolja a magáét, Jones? - kérdezte tőlem Doktor Fischer, s még egy kis kaviárt tálalt magának.

- Nem vagyok elég éhes.

- Sem elég gazdag - vágta rá Doktor Fischer. - Immár jó néhány esztendeje tanulmányozom a gazdagok kapzsiságát. „Mert mindenkinek, akinek van, adatik." A gazdagok igencsak szó szerint értelmezik Krisztus cinikus igéit. „Adatik" és nem „megkerestetik". Tessék csak jól megfigyelni! Azokat az ajándékokat, melyeket a vacsora végén nyújtok át nekik, megvásárolhatnák maguknak könnyűszerrel, de akkor megkeresték volna, ha mással nem, hát egy csekk aláírásával. A gazdag azonban gyűlöli a csekk kitöltését. Innen a hitelkártya sikere. Egyetlen kártya száz csekk helyett is szolgál. A gazdag mindent megtesz azért, hogy ajándékaihoz ingyen jusson hozzá. Ez eddig a legkeményebb próba, melynek alávetettem őket, s nézze, milyen gyorsan falják fel hideg zabkásájukat, hogy az ajándékosztás ideje minél előbb jöjjön el. Maga, attól tartok, semmit se kap, ha nem eszik.

- Engem valamivel értékesebb ajándék vár otthon.

- Nagyon lovagias fogalmazás - ismerte el Doktor Fischer -, de azért ne legyen olyan magabiztos! Az asszonyok nem mindig várnak ránk. Ráadásul kétlem, hogy egy hiányzó kéz nélkülözhetetlen a romantikus történethez. Albert, Mr. Deane kész a második adagra.

- Ó, nem - kiáltott fel Mrs. Montgomery -, nem, nem kérek második adagot.

- Csak Mr. Deane kedvéért. Fel akarom hizlalni, hogy eljátszhassa Falstaffot.

Deane dühös pillantást vetett rá, de elfogadta a második adagot.

- Tréfálok, persze. Deane éppoly kevésbé játszhatna el Falstaffot, ahogyan Britt Ekland sem játszhatna el Kleopátrát. Deane különben

sem színész: csupán szexuális tárgy. Tizenéves lányok rajonganak érte, Jones. Milyen csalódás lenne, ha egyszer meztelenül láthatnák. S minden okom megvan annak a feltételezésére, hogy idő előtti ejakulációtól szenved. Talán a zabkása lelassítja a reakcióit, Deane, szegény barátom. Albert, egy újabb tányérral Mr. Kips-nek, és úgy látom, Mrs. Montgomery is tüstént végez. Gyerünk, Divisionnaire, gyerünk, Belmont! Nincs ajándék, csak ha mindenki befejezte. - Doktor Fischer arra a vadászra emlékeztetett, aki ostorcsattogtatással fegyelmezi csahos kutyáit. - Figyelje csak őket, Jones, olyan sürgős nekik a befejezés, hogy még inni is elfelejtettek.

- Nem hiszem, hogy az Yvorne jól megy a zabkásához.

- Nyugodtan nevesse ki őket, Jones! Van itt min nevetni, ezt ők is tudják.

- Én nem találom őket nevetségesnek.

- Azzal én is egyetértek, hogy egy ilyen összejövetelnek van komoly oldala is, ennek ellenére... Magát nem emlékeztetik némiképp a disznókra, amint a vályúból makkolnak? Az ember azt hihetné, hogy élvezik is. Mr. Kips, az ingére is juttatott a zabkásából. Pucolja le, Albert!

- Ez fölháborító, Doktor Fischer.

A házigazda rám emelte a szemét: halványkék kőből csiszolt aprópénz helyettesítette itt a szempárt. Vörös bajuszán a kaviár néhány szürke gyöngye akadt fenn.

- Igen, megértem az érzéseit. Magam is így érzek néha, és kutatómunkámat folytatnom kell a végsőkig. Nem fogom most feladni. Bravó, Divisionnaire! Behozza a lemaradást. Deane púpozott kanállal eszik, édes fiam, bárcsak most látnák a hölgyrajongói, ahogyan zabál.

- Miért csinálja? - kérdeztem.

- Miért árulnám el magának? Nem közülünk való. És sohasem fog közénk tartozni. Velem kapcsolatos reményeire pedig ne számítson!

- Nem számítok.

- Értem én a szegény ember gőgjét. Tulajdonképpen el is mondhatom magának a titkot, hiszen maga *valójában* afféle fiam is nekem. Arra vagyok kíváncsi, Jones, hogy van-e egyáltalában határa a mi gazdag barátaink kapzsiságának. Hogy van-e ebben „eddig és nem

tovább". Hogy mikor érkezik el a nap, amikor nem hajlandók megszolgálni az ajándékaimat. Büszkeség semmiképpen sem határolja be a kapzsiságukat. Erről ma este maga is meggyőződhet. Mr. Kips, akárcsak Herr Krupp, boldogan leült volna vacsorázni Hitlerrel kegyei reményében, bármit is szolgáltak volna fel. A Divisionnaire zabkását löttyintett a szalvétájára. Adjon neki egy tiszta szalvétát, Albert! Azt hiszem, ma este érkeztünk el a kísérlet döntő szakaszához. Most új ötlettel játszom.

- Maga is gazdag ember. Van-e határa a *maga* kapzsiságának?

- Arra is rájövök egy szép napon. De az én kapzsiságom más fajta, mint az övék. Az enyémet nem lehet csecsebecsékkel kielégíteni.

- A csecsebecsék meglehetősen ártalmatlanok.

- Azzal hízelgek magamnak, hogy az én kapzsiságom egy kicsit az Istenéhez hasonlatos.

- Isten is kapzsi?

- Ó kérem, nehogy azt higgye, hogy benne inkább hiszek, mint az ördögben, de a teológiát mindig is szórakoztató szellemi játéknak tartottam. Albert, Mrs. Montgomery befejezte a zabkását. Elviheti a tányérját. Hol is tartottam?

- Hogy Isten kapzsi.

- Nos, a hívők és az érzelgősök azt állítják, hogy a szeretetünkre sóvárog. Az én véleményem, abból a világból ítélve, melyre állítólag ő teremtett, az, hogy csupán csak a megaláztatásunkra sóvárog, és ezt a sóvárgást ugyan hogyan lehetne kielégíteni? Feneketlen ez. A világ egyre inkább nyomorúságossá változik, miközben ő forgatja ezt a végtelen csavart, bár igaz, ajándékokat is ad - hiszen egy egyetemes öngyilkosság megcsúfolná a szándékát -, hogy a szenvedést elviselhetővé tegye. A végbél rákja, cseppfolyós nátha, bujaság. Maga például szegény ember, ezért kínált magának egy olyan apró ajándékot, mint a lányom, hogy egy rövid időre elégedettnek lássa magát.

- Az élet elviseléséhez nagyon is hozzásegít - feleltem. - Ha csakugyan Isten küldte őt nekem, igazán hálás vagyok érte.

- Miközben meglehet, hogy Mrs. Montgomery nyaklánca tovább tart, mint a maga úgynevezett szerelme.

- Miért akarna Isten megalázni minket?

- Amiért én is mindenkit megalázok. Nem úgy mondják-e, hogy a saját képére formált minket? Talán Isten rájött arra, hogy elég gyarló mester, és csalódott az eredményben. A hibás árut az ember a szemétkosárba dobja. Nézzen végig rajtuk, és nevessen, Jones! Nincs humora? Mindenki előtt üres a tányér, kivéve Mr. Kipsét, és nézze, egyre türelmetlenebbek mind. Tessék, Belmont még arra is hajlandó, hogy segítsen neki az evésben. Nem biztos, hogy a játékszabályok ezt megengedik, de ezúttal szemet hunyok felette. Bírják ki még egy kicsit velem, barátaim, amíg befejezem a kaviárt. Leveheti róluk a szalvétát, Albert.

- Émelyítő volt - meséltem Anna-Luise-nak. - Az apád, esküszöm, őrült.

- Ha az lenne, jóval kevésbé lett volna émelyítő - felelte.

- Ha láttad volna, ahogy térden csúsztak az ajándékaikért, kivéve Mr. Kipset, akinek elébb a mellékhelyiséget kellett felkeresnie hányás céljából. Rosszul bírta a hideg zabkását. Azt azonban el kell ismernem, hogy a Talpnyalókhoz képest atyád megőrzött némi méltóságot, bizonyos ördögi méltóságot. Rám valamennyien haragudtak, mert nem voltam hajlandó részt venni a játékukban. Barátságtalan közönségnek bizonyultam. Mintha csak tükröt tartottam volna nekik, tőlem ébredtek tudatára annak, milyen iszonyú a viselkedésük. Mrs. Montgomery még azt is követelte, hogy küldjenek el az asztaltól, amint visszautasítottam, hogy fogyasszak a hideg zabkásából. „Ez valamennyiüknek jogában állt volna" - hangoztatta apád. „És akkor mihez kezdett volna az ajándékokkal?" - kérdezte Mrs. Montgomery. „A legközelebbi alkalomra megdupláztam volna a tétet" - felelte apád.

- A tétet? Miféle tétet?

- Ha jól sejtem, arra a fogadásra célzott, amit a kapzsiságukra tett, a megaláztatásuk ellenében.

- *Milyen* ajándékok voltak?

- Mrs. Montgomery egy platinába foglalt finom smaragd nyakláncot kapott, s ha jól láttam, az egészet egy gyémánt koronázta.

- És a férfiak?

- Tizennyolc karátos aranyórák, komputerrel és minden egyéb nyalánksággal. Ez jutott mindnyájuknak, kivéve szegény Richard Deane-t. Neki az a disznóbőr keret jutott a saját fényképével, melyet én választottam ki az üzletben. - „Már csak az autogramja hiányzik róla" - ugratta Doktor Fischer -, „s azt a kiskorú lányt fekteti le, akit akar." A színész dühösen távozott, én meg a nyomában. Esküdözött, hogy többé a színét se látják itt. Azt erősítgette: „Mit kell nekem fénykép ahhoz, hogy akármilyen kislányt lefektessek" s ezzel beült a Mercedes sportkocsijába.

- A legközelebbi alkalommal újra ott lesz - mondta Anna-Luise. - Azt a kocsit is ajándékba kapta. De te, téged ott, remélem, többé sose látnak.

- Soha.

- Megígéred?

- Megígérem - válaszoltam.

Ám a halál, így érveltem magamban később, megsemmisít minden ígéretet. Az ígéreteket élő személyeknek fogadjuk. A halott már korántsem azonos azzal, aki elevenen volt egykoron. Még a szerelem is megváltoztatja természetét. Megszűnik a szerelem boldogság lenni. A szerelem valamely veszteség elviselhetetlen érzete lesz.

- És te nem nevettél rajtuk?

- Nem volt ott min nevetni.

- Csalódást okozhattál apámnak - mondta Anna-Luise.

Több meghívó nem érkezett, békén hagytak, s micsoda béke volt az a tél, oly mély, mint a korai hó abban az esztendőben, s csaknem olyan csendes is. Havazott, miközben én dolgoztam (még november vége előtt esett le az első hó), Spanyolországból és Latin-Amerikából érkező leveleket fordítgattam, és a hatalmas napvédős üvegű épület körül elterülő hó csendje éppolyan volt, mint otthon a közénk telepedő csend - mintha a feleségem is ott lett volna velem, az íróasztalom másik oldalán, éppúgy, ahogy otthon, késő éjszakán, egy másik asztalnál, ahol lefekvés előtt az utolsó parti kopogós römit játszottuk le.

December elejének hétvégéin legtöbbször felvittem őt a Les Diablerets-re, hogy néhány órát síelhessen. Én már túl öreg voltam ahhoz, hogy megtanuljak síelni, ehelyett inkább bent üldögéltem a kávéházban, és a *Journal de Genéve*-t olvasgattam abban az örömteli tudatban, hogy Anna-Luise most boldog, amikor fecskeként rajzol hurkokat a pálya fagypont alatti fehérjébe. A havazásra a szállodák úgy nyitottak ki, mint a virágok kora tavasszal. Pompás karácsonyi szezonnak néztek elébe. Boldog voltam, amikor észrevettem, hogy belép a kávéházba havas csizmában, és hozzám telepedve a hideg gyertyaként gyullad ki az orcáján.

Egyszer bevallottam neki:

- Még sohasem voltam ilyen boldog.

- Miért kell ezt mondani? - kérdezte tőlem. - Voltál már nős. Boldog voltál Maryvel is.

- Az igaz, hogy szerettem - gyóntam meg neki. - De sosem éreztem magam biztonságban. Egykorúak voltunk, amikor összeházasodtunk, és mindig attól rettegtem, hogy elébb hal meg, mint én, és ez így is lett. De te egy életre foglyom vagy, hacsak el nem hagysz. Ha pedig elhagynál, az én hibám lenne.

- És rám nem gondolsz? Olyan hosszú ideig kellene élned, hogy együtt távozhassunk el, akárhová is távozik az ember.

- Megpróbálom.

- Ugyanabban az órában?

- Ugyanabban az órában. - Nevettem, és ő is nevetett.

A halál nem foglalkoztatott komolyan minket. Az örökkévalóságig és még egy napig élünk együtt - *le jour le plus long*-ig, ahogy mi neveztük.

Mindezen közben, bár létezését semmi jel nem árulta el, tudatom rekeszeinek egyikében mégis ott lebeghetett Doktor Fischer, mert egy éjszaka nagyon élénk álmot láttam róla. Sötét ruhába öltözötten egy nyitott sír mellett állt. Én a gödör másik oldaláról figyeltem, és csúfondárosan szóltam át neki:

- Most kit temet el, Doktor? Csak nem a maga Dentophil Bouquet-ja vitte el? - A Doktor rám emelte a szemét, és végigmért. Sírt a Doktor,

és könnyeiből mély szemrehányást éreztem meg. Egy sikoltással ébresztettem föl magamat is, meg Anna-Luise-t.

Különös, hogy egy álom tönkretehet egy teljes napot. Doktor Fischer elkísért a munkába is: két fordítás között a tétlenség pillanatait is kitöltötte, s mindvégig megmaradt az álmom szomorú Doktor Fischerjének, és korántsem volt az a kihívó Fischer doktor, akit elnökölni láttam eszelős vacsoráján, aki kicsúfolta vendégeit és rábírta őket arra, hogy leleplezzék kapzsiságuk szégyenteljes mélységeit.

Azon az estén megkérdeztem Anna-Luise-tól:

- Nem gondolod, hogy kissé kegyetlenek vagyunk apáddal?

- Mire célzol?

- Nagyon magányos lehet abban a hatalmas tóparti házában.

- Arra vannak a barátai - felelte Anna-Luise. - Hiszen találkoztál velük.

- Azok nem a barátai.

- Ő formálta őket olyanná, amilyenek.

Erre elmeséltem az álmomat. Anna-Luise csak annyit felelt:

- Meglehet, az anyám sírja volt az.

- Ott volt a temetésen?

- Ott volt az apám, de nem láttam könnyet a szemében.

- Üres sír volt, az álmomban nem volt koporsó, nem volt lelkész, nem voltak gyászolók, kivéve őt, meg ha engem is annak számítasz.

- Annál a sírnál sokan voltak - felelte a feleségem -, anyámat mindenki szerette. Az egész személyzet kivonult.

- Még Albert is?

- Azokban az időkben még nem volt Albert. Csak egy vén komornyik, de a nevét már elfelejtettem. Otthagyott minket az anyám halála után, és otthagyott minden cseléd. Apám egy csomó idegen arccal kezdett új életet. Megkérhetlek, hogy ne beszéljünk többé az álmodról? Olyan ez, mint amikor egy elvarratlan szálat húzol ki egy pulóverből. Megrántod, és az egész holmi legömbölyödik.

Igaza volt, mintha csak az álmom gombolyította volna le az egészet. Talán egy kissé túlságosan boldogok voltunk. Talán egy kissé messze merészkedtünk abba a világba, ahol csupán mi ketten léteztünk. Másnap szombat volt, és én nem dolgoztam szombaton, Anna-Luise

pedig egy kazettát keresett a magnójához (miként az édesanyja, ő is szerette a zenét), elindultunk hát Vevey óvárosában a piachoz közel egy lemezboltba. Mozart „Jupiter" szimfóniájának új felvételét kereste.

Az üzlet mélyéből egy alacsony, idősebb férfi sietett szolgálatunkra. (Nem is tudom, miért írok „idősebb"-et, hiszen aligha lehetett öregebb nálam.) Én ráérősen vizsgálgattam a francia televízió egyik énekesének lemezét, s tőlem kérdezte meg, hogy miben állhat rendelkezésemre. Talán az alázatos pillantása tette megjelenését öregessé, annak az embernek a pillantása, akinek nincs több reménye, mint az a pár százalék, amit az eladott áruk után kap. Ugyanakkor az sem volt kétséges, hogy ebben az üzletben senki más nem hallhatott a „Jupiter" szimfóniáról. A raktárkészlet nagy részét rockzenelemezek tették ki.

- Ó, a Negyvenegyedik szimfónia - mondta a férfi. - A Bécsi Szimfonikusok felvételében. Nagyon jó felvétel, de nem hiszem, hogy maradt még raktáron. Nemigen keresik manapság azt - tette hozzá félénk mosollyal -, amit én igazi zenének nevezek. Ha vár egy kissé, lemegyek, és utánanézek a raktárban. - A vállam fölött arrafelé nézett, ahol Anna-Luise állt (háttal nekünk) és még ezt is mondta: - Ha már úgyis megnézem, lenne más Mozart-szimfónia...

Anna-Luise meghallotta a kérdést, és hátrafordult.

- Ha megvan a Koronázási mise - kezdte rá, de félbehagyta, mert a férfi a rémület különös arckifejezésével tekintett rá.

- A Koronázási mise - ismételte a férfi.

- Hozza csak ide, amit a Mozart-szimfóniákból talál!

- Mozart - visszhangozta az asszony szavait, de mintha földbe gyökerezett volna a lába.

- Igen, Mozart - ismételte Anna-Luise türelmetlenül, majd elindult a forgópolcon elhelyezett kazettákhoz. A férfi a szemével követte.

- Rockzene - mondta Anna-Luise -, semmi más, csak rockzene - pörgette meg ujjaival a kazettatartót. Én a segédet kerestem a szememmel.

- Elnézést, Monsieur - mondta a segéd -, tüstént megyek, és megnézem. - Lassan indult el az üzlet mélyén nyíló ajtóhoz, de az ajtónyílásban visszafordult, és hátranézett, elébb Anna-Luise-ra, aztán rám. Majd ezt mondta: - ígérem, mindent, ami tőlem telik... - Úgy

hangzott ez, mint egy segélykiáltás, mintha odalent valamely iszonyat fenyegetésével kellene szembenéznie.

Elindultam feléje, és megkérdeztem:

- Csak nincs valami baja?

- Nincs. Nincs. Egy kis szívgyengeség, ennyi az egész.

- Ne fáradjon velünk tovább! Majd megkérem a másik segédet...

- Nem, nem, uram. Kérem, ne! De kérdezhetek valamit?

- Természetesen.

- A társaságában lévő hölgy...

- A feleségem?

- Ó a felesége... annyira emlékeztetett - ez biztos képtelenül hangzik, és szemtelenségnek is - egy hölgyre, akit ismertem valaha. Persze, az annyi évvel ezelőtt volt, és a hölgy már idősebb lenne, éppoly öreg, mint én, de ez az ifjú hölgy, a felesége...

Hirtelen rádöbbentem, ki lehet ez a férfi, aki fél kézzel az ajtófélfának támaszkodik öregen és alázatosan, immár a lázadozás minden szikrája nélkül - hiszen sosem volt benne semmi lázadás. Megszólaltam:

- Ez a hölgy Doktor Fischer leánya. A genfi Doktor Fischeré.

A férfi hirtelen térdre rogyott, mintha csak imádkozni készülne, de akkor hirtelen a feje is koppant a padlón.

Az a lány, aki éppen egy televíziókészüléket mutatott be egy vevőnek, szaladva sietett a segítségemre. Megpróbáltam a férfit a hátára fordítani, de még a legkönnyebb test is roppant súlyossá válik a tehetetlenségtől. Ketten azért a hátára fektettük, és a lány meglazította a gallérját. Felkiáltott:

- Ó, szegény Mr. Steiner!

- Mi történt? - kérdezte Anna-Luise otthagyva a kazetták forgópolcait.

- Szívroham.

- Ó - kiáltott fel -, szegény öreg!

- Gyorsan hívja a mentőket! - utasítottam a kiszolgáló lányt.

Mr. Steiner kinyitotta a szemét. Három arc hajolt fölé, de ő csak egyre tekintett, aztán gyengéden ingatva a fejét elmosolyodott.

- Mi történt, Anna? - kérdezte. Néhány perc múltán megérkezett a mentő, s mi elindultunk az üzletből a hordágy nyomába.

A kocsiban Anna-Luise megjegyezte:

- Engem szólított. Tudta a nevemet.

- Annát mondott, és nem Anna-Luise-t. Az anyád nevét ismerte.

Anna-Luise nem felelt, de szavak nélkül is értette, mire céloztam. Csak ebédnél kérdezte meg:

- Mi a férfi neve?

- A kislány Steinernek szólította.

- Én sose tudtam a nevét. Anyám mindig csak Őnek emlegette.

Majd az ebéd befejeztével ezt mondta:

- Elmennél a kórházba, és megnéznéd, hogy van? Én nem tehetem. Ez csak újabb megrázkódtatást okozna neki.

A Vevey fölötti kórházban találtam rá, ahol egy tábla az új beteget vagy az aggódó látogatót a Központi Hullaház felé igazítja útba. A hegycsúcs felől az autópálya zaja szakadatlan betonszimfóniát játszik. Steiner egy öreg, szakállas emberrel osztotta meg a szobáját - az a hátán feküdt, és tágra nyílt szemmel bámulta a mennyezetet -, halottnak hittem volna, ha olykor-olykor szemével nem pislog egyet, bár tekintete iránya el nem mozdult volna a vakolat fehér mennyboltjáról.

- Milyen kedves, hogy érdeklődik - fogadott Mr. Steiner de azért kár volt a fáradságért. Holnap már hazaengednek, azzal a feltétellel, hogy semmin sem izgatom fel magam.

- Szabadságot vesz ki?

- Nem szükséges. Terhet nem kell cipelnem. A kislány foglalkozik a televíziókészülékekkel.

- Nem is a terhelés okozta a bajt - feleltem. A tekintetemet a vénemberre vetettem; meg sem mozdult, mióta beléptem.

- Vele ne törődjön! - nyugtatott meg Mr. Steiner. - Nem beszél, és nem is hallja, amit maga beszél hozzá. Olykor eltűnődöm rajta, min merenghet. Talán a reá váró hosszú utazáson.

- Az üzletben attól féltem, hogy maga is elindul ezen az úton.

- Nekem nincs olyan szerencsém.

Nyilvánvaló volt, hogy ez az öregember tudatos akarattal nem küzd a halál ellen. Megszólalt:

- Pontosan olyan, mint az anyja volt az ő korában.

- Ez volt a megrázkódtatás.

- Először azt hittem, képzelődöm. A halála után esztendőkig kutattam más asszonyok arcában hasonló vonásokat, de aztán feladtam. De ma reggel maga az *apa* nevét ejtette ki. Ezek szerint még mindig él. Persze, az újságban olvastam volna, ha meghal. Svájcban minden milliomosról gyászjelentést közölnek. Maga biztosan ismeri őt, hiszen elvette a lányát.

- Csak kétszer találkoztam vele, és az elég volt.

- Nincsenek jó viszonyban?

- Nem.

- Kemény ember. Még látásból sem ismer, mégis tönkretett. És tulajdonképpen megölte az asszonyt, bár ártatlan volt. Én szerettem őt, de ő nem szeretett engem. A férjének nem volt mitől tartania. Soha többé nem történt volna meg. - Gyors pillantást vetett a vénemberre, és aztán megnyugodott. - A zenébe volt szerelmes - folytatta Steiner -, különösen Mozartba. Otthon megvan a „Jupiter" szimfónia lemeze. Szeretném a feleségének ajándékozni. Majd azt mondja neki, hogy a raktárban találta.

- Nincs lemezjátszónk, csak magnónk.

- Az a felvétel még a magnó kora előtt készült - mondta az olyan ember hangsúlyával, mint aki az autó előtti korra utal.

Azért megkérdeztem:

- Mit értett azon, hogy nem fordult volna elő többé?

- Az én hibám volt, és Mozarté... és az ő magányáé. A magányáért pedig nem volt felelős. - Némi ingerültséggel a hangjában (talán, gondoltam, ha jut elég ideje rá, még megtanult volna harcolni) ezt mondta: - Talán most már a férje is megízlelte, milyen a magány.

- Tehát mégis a szeretője volt - mondtam. - Abból, amit Anna-Luise elmesélt, azt hittem, erre sosem került sor.

- Nem volt a szeretőm - felelte -, ezt nem szabad így nevezni, hiszen nem voltunk hozzá ketten. Az asszony másnap felhívott telefonon, míg az ura az irodában tartózkodott. És megállapodtunk abban, hogy nem

lenne helyes, ha egy csomó hazugságra kényszerülne. Annak nem volt jövője a számára. Mint kiderült, semmiféle jövő nem várt rá.

- A feleségem azt állítja, hogy akarattal emésztette el magát.

- Igen. Az *én* akaratom nem volt elég erős ehhez. Különös, nem igaz? Ez az asszony nem szeretett engem, és mégis volt ereje meghalni. Én szerettem, és nekem nem volt hozzá elég erőm. A temetőbe azért kimentem, hiszen az ura még látásból sem ismert.

- Legalább volt ott valaki, aki egy könnycseppet ontott érte, kivéve Anna-Luise-t és a cselédeket.

- Miért mondja ezt? Az ura sírt. Én láttam, hogy sírt.

- Anna-Luise azt állítja, hogy nem sírt.

- Téved. De hisz gyerek volt még. Nem hiszem, hogy észrevette. Különben sincs semmi jelentősége.

Kinek volt igaza? Magam elé idéztem Doktor Fischert, ahogyan a vacsorán az ebeit ostorozta. Nemigen tudtam őt zokogva elképzelni, de mit számít ez?

Azt kérdeztem:

- Remélem, tudja, hogy nálunk mindig nyitott ajtóra talál. A feleségem örömmel látná. Talán egy italra valamelyik este?

- Nem - felelte -, talán mégsem. Nem hiszem, hogy el tudnám viselni. Tudja, kérem, annyira hasonlítanak egymáshoz.

Ezek után nem volt több mondanivalónk. Nem számítottam arra, hogy valaha is találkozunk még. Biztosra vettem, hogy ezúttal felépül, igaz, a halálhíre nem jelent volna meg egyetlen újságban sem. Steiner nem volt milliomos.

Anna-Luise-nak szóról szóra elmeséltem a beszélgetést. Ő csak ennyit mondott:

- Szegény anya. Apró kis füllentés volt. Ha csak egyszer történt meg.

- Kíváncsi vagyok, hogyan jött rá az apád. - Különös volt, hogy ritkán használtunk tulajdonneveket. Rendszerint *apád* vagy *ő,* és ebből sem támadt semmi zavar. Talán köztünk is működött a szerelmesek között szokásos telepátia.

- Amikor elkezdett gyanakodni, legalábbis így mesélte nekem ő, bár még nem is volt mire gyanakodni, valami szerkentyűt szerelt a telefonra, ami a beszélgetéseket rögzíti. Ezt ő vallotta be neki, tehát,

amikor *az a bizonyos* beszélgetés lejátszódott, ő már mindent tudott. Még az se lepne meg, ha az anyám mindent meggyónt volna neki, és megígérte volna, hogy soha többé nem fordul elő. Az is lehet, hogy anyám füllentett nekem, hiszen túlságosan fiatal voltam ahhoz, hogy mindent felfogjak. Számomra akkor kéz a kézben Mozartot hallgatni ugyanazt jelentette, mint szeretkezni, s apám számára a kettő azonos volt.

- Kíváncsi lennék, hogy vajon csakugyan sírt-e a temetésen?

- Ezt nem hiszem, hacsak azért nem ejtett könnyeket, hogy az áldozata ilyen hamar megszökik előle. Lehet, hogy szénanáthája volt. Anyám kora ősszel halt meg.

Karácsony közelgett, és egészen a tó partjáig hóba borította a földeket - esztendők óta ez az egyik leghidegebb karácsony volt, csak a kutyák, a gyerekek és a síelők élvezték, de én nem tartoztam egyik kategóriába sem. A hivatalomat ugyan igencsak erősen fűtötték, de a színes üvegen keresztül belátszó kert kékjétől mégis borzongtam. Öregnek éreztem magam nagyon a hivatásomhoz - hogy egész idő alatt csakis csokoládéval foglalkozzam, tej- és közönséges, mandula- és mogyoró-csokoládéval -, ez inkább illett volna egy fiatalemberhez vagy fiatal lányhoz.

Meglepődtem, amikor egyik főnököm nyitotta rám a hivatali ajtót és betessékelte Mr. Kipset. Mintha egy karikatúra elevenedett volna meg: csaknem hétrét görnyedve közeledett Mr. Kips, a kezét nyújtotta, mintha csak egy elveszett dollárt, s nem egy kézfogást keresne. A kartársam számomra szokatlanul tiszteletteljes hangon szólalt meg:

- Azt hiszem, már ismeri Mr. Kipset.

- Találkoztunk - feleltem - Doktor Fischernél.

- Nem is tudtam, hogy ismeri Doktor Fischert.

- Mr. Jones a veje - szúrta közbe Mr. Kips.

Ha jól láttam, a félelem árnyéka suhant át a főnököm arcán. Eddig figyelemre se méltatott, s most hirtelen veszélyt szimatolt bennem - hiszen Doktor Fischer veje ezzel a hihetetlen befolyással a háta mögött bizonnyal az igazgatótanácsban is szerepelhetne.

Ostobaságomban képtelen voltam megállni, hogy egy kicsit ugrassam is.

- A Dentophil Bouquet - jegyeztem meg - megpróbálja közömbösíteni azt a rombolást, amit mi készítünk elő ebben az épületben a fogak ellen. - Elhamarkodott megjegyzés volt: árulásnak is felfogható. Egy nagy üzleti vállalkozás, miként a titkosszolgálat, inkább hűséget, mint becsületet követel alkalmazottaitól.

- Mr. Kips - közölte a főnököm - az ügyvezető igazgató barátja. Valami fordítási problémája van, és az ügyvezető igazgató úr magát kéri, hogy legyen a segítségére.

- Ankarába küldenék egy levelet - mondta Mr. Kips -, és szeretném a török fordítást is csatolni, hogy elkerüljünk minden félreértést.

- Magukra hagyom önöket - szólt közbe a főnök, majd amikor becsukódott mögötte az ajtó, Mr. Kips így szólt hozzám:

- Ez bizalmas ügy, mondanom sem kell.

- Veszem észre.

S csakugyan észrevettem már az első pillantásra is. Volt egy-két célzás itt Prágára és Skodára, és a Skoda név az egész világon fegyvert jelent. Svájc a különlegesen összefonódott üzleti kapcsolatok országa: jókora politikai, egyszersmind pénzügyi szerecsenmosdatás folyik ebben az apró, ártatlan, semleges államban. A szakkifejezések, melyeket fordítanom kellett, tüstént láttam, mind fegyverrel kapcsolatosak. (Egy rövid időre a csokoládétól messze eső világba csöppentem.) Kiderült, hogy van egy I. C. F. C. tröszt, amerikai cég, mely egy török társaság részére fegyvereket vásárol Csehszlovákiából. A fegyverek végső útiránya - csupa kézifegyver - meglehetősen tisztázatlan volt. De kapcsolatos, legalábbis a névből ítélve, Palesztinával vagy Iránnal.

Török nyelvi ismereteim kezdetlegesebbek a spanyolénál, mert kevesebbet gyakorlom (alig bonyolítunk le forgalmat a törökméz országával), és így meglehetősen hosszú időbe tellett a levél lefordítása.

- Mindjárt letisztáztatom - nyugtattam meg Mr. Kipset.

- Szívesebben venném, ha ezt is maga végezné el - válaszolta Mr. Kips.

- A titkárnő amúgy sem ért törökül.

- Akkor is...

Amikor befejeztem a gépelést, Mr. Kips ezt mondta:

- Igaz, hogy ezt hivatalos időben végezte, ennek ellenére egy kis ajándék...

- Teljesen felesleges.

-Megengedi akkor, hogy egy doboz csokoládét küldjek a feleségének? Talán egy kis konyakos meggyet?

Ekkor Mr. Kips még mindig hátrét görnyedve az orrával közelített az asztalomhoz, mintha szagáról ismerné fel az elgurult dollárt,

összehajtotta a levelet és az eredetit, majd elrejtette az irattárcájában. Megszólalt:

- Ha ismét összefutunk Doktor Fischernél, remélem, nem hozza szóba ezt a... Az ügy igencsak bizalmas természetű.

- Nem hiszem, hogy valaha is találkoznánk még ott.

- De miért? Az évnek ebben a szakában, ha az idő engedi, a hóval se kell törődnünk, mert Doktor Fischer az egész esztendő legcsodálatosabb vacsoráját adja. Ha jól sejtem, nemsokára már kézbesítik a meghívókat.

- Részt vettem már egy vacsorán, és az nekem elég volt.

- El kell ismernem, hogy a legutóbbi vacsora talán egy kissé durvára sikerült. Ennek ellenére Doktor Fischer barátainak emlékezete úgy őrzi majd, mint a Zabkásavacsorát. A Homárvacsora persze jóval szórakoztatóbb volt. De hát az ember sosem tudhatja, mire számíthat Doktor Fischernél. Hiszen ott volt a Fürj-vacsora, mely annyira felbolygatta Madame Faverjont... - Felsóhajtott. - Imádta a madarakat. De hát lehetetlen mindenkinek egyszerre a kedvére tenni.

- Annál inkább kedvére van mindenkinek az ajándék.

- Doktor Fischer igen-igen nagylelkű.

Mr. Kips hátrét görnyedve fordult az ajtó felé, mintha a szürke, faltól falig szőnyeg térképként mutatná az útját. Utánaszóltam:

-Összefutottam egy volt alkalmazottjával. Most egy hanglemezüzletben dolgozik. Steiner-nek hívják.

Azt válaszolta:

- Nem emlékszem ilyen névre - és habozás nélkül követte az utat, amit a szőnyeg jelölt ki számára.

Azon az éjszakán beszámoltam Anna-Luise-nak a találkozásról.

- Nem menekülhetsz tőlük - mondta. - Először szegény Steiner, aztán Mr. Kips.

- Mr. Kips ügyletének semmi köze az apádhoz. Igazság szerint arra is megkért, ha ismét összefutunk nála, ne is említsem apád előtt.

- És te megígérted?

- Persze. Hiszen amúgy sincs szándékomban apáddal találkozni.

- De hiszen most egy titokkal bilincseltek hozzá, nem igaz? Eszük ágában sincs kiengedni téged. Azt akarják, hogy te is beállj közéjük. Különben nem érzik magukat biztonságban.

- Biztonságban?

- Biztonságban attól, hogy kívülálló nevessen rajtuk.

- Nos, a kinevetés veszélye aligha tartóztatja meg őket, ha jól láttam.

- Tudom. A kapzsiságuk győz minden alkalommal.

- Bárcsak tudnám, mi lehetett a Fürjvacsora, ami annyira felizgatta Madame Faverjont.

- Valami kegyetlenség. Abban biztos lehetsz.

Szakadatlanul havazott. Igencsak fehér karácsony ígérkezett. Még az autópályákon is útakadályok keletkeztek, és a Cointrin repülőteret huszonnégy órára lezárták. Minket ez mit sem érdekelt. Ez volt az első közös karácsonyunk, és úgy ünnepeltük, mint a gyerekek, minden cifrasággal. Anna-Luise karácsonyfát vásárolt, tövéhez mindketten leraktuk ajándékainkat, melyeket elébb az üzletekben színes papírba, szalaggal átkötve csomagoltak. Inkább úgy éreztem magamat, mint egy apa, és nem mint egy szerető vagy mint egy férj. De ettől egy cseppet sem voltam nyugtalan, az apa mindig korábban hal meg.

Szentestén elállt a havazás, s mi éjféli misére a Saint Maurice vén apátságába mentünk, s végighallgattuk Augustus császár személyes rendeletének igencsak régi történetét, s azt, hogy ettől miképpen szenved azóta a világ. Egyikünk sem volt római katolikus, de ez itt a gyermekkor egyetemes ünnepe volt. Meg sem lepődtünk azon, hogy itt látjuk Belmont-t, amint odaadóan fülel a császár rendeletére; éppoly egyedül volt, miként a mi esküvőnkön. Talán a Szent Családnak is az ő tanácsára kellett volna hallgatnia, hogy Betlehemben valahogy kibújjon az adózás alól.

Amikor kifelé jöttünk, elállta az ajtót, így nem kerülhettük el: sötét ruha, sötét nyakkendő, sötét haj, vékony test, vékony ajkak és egy nem éppen meggyőző mosoly.

- Boldog karácsonyi ünnepeket! - mondta, majd rám kacsintva, akárcsak egy adófelszólítást, borítékot nyomott a kezembe. A tapintásáról is kitalálhattam volna, hogy meghívót tartalmaz. - Karácsonykor -

mondta - nem bízom a postában. - A keze intésre lendült. - Ott van Mrs. Montgomery. Fogadni mertem volna, hogy itt lesz. A világegyház híve.

Halványkék hajára sálat tekert Mrs. Montgomery, és ösztövér nyakának beesett üregéből elővillant az új smaragd.

- Haha, Monsieur Belmont és az ő szokásos meghívója. És az ifjú pár. Boldog karácsonyi ünnepeket kívánok valamennyiüknek! Nem láttam a templomban a tábornokot. Csak nem beteg? Oh, már itt is van.

S csakugyan feltűnt a Divisionnaire a templomajtó keretében, miként egy keresztes lovag mása, akárha nyársat nyelt volna, ott állt a reumás lábán, hódítókra emlékeztető orrával és kackiás bajuszával - nehéz volt elhinni róla, hogy sohasem szagolt még puskaport a csata-mezőn. Ő is egyedül érkezett.

- És Mr. Deane! - kiáltott fel Mrs. Montgomery. - Ő aztán nem hiányozhat. Mindig megjelenik, hacsak nem filmezik külföldön.

Tüstént láttam, hogy rendkívül súlyos hibát követtünk el. Éjféli mise a Saint Maurice-ban éppolyan társadalmi esemény, mint egy kok-télparti. Sose szabadultunk volna, ha ekkor fel nem tűnik a templomból puffadtan és meglehetősen kapatosan Richard Deane. Menekülésünk előtt csak annyi időnk maradt, hogy egy pillantással szemügyre vehessük a nyomába szegődő csinos kislányt.

- Szentséges istenem! - mondta Anna-Luise. - A Talpnyalók vacsorája.

- Ki sejthette volna, hogy mind itt lesznek?

- Én sem hiszek ebben az egész karácsonyi cécóban, csak *szeretnék* hinni, de a Talpnyalók... Mi a csudának gyülekszenek itt?

- Éppoly karácsonyi szokás ez náluk, mint nálunk a fa. Tavaly egyedül is eljöttem. Minden különösebb ok nélkül. Bizonyára akkor is itt voltak, de akkortájt még egyiküket sem ismertem. Akkortájt - azóta, úgy rémlik, mintha évek teltek volna el. Hiszen még azt sem tudtam, hogy te létezel.

Azon az éjszakán a szeretkezés és alvás közti rövid szünetekben boldogságosan hevertünk az ágyban, és tréfálkozva tudtunk beszélni a Talpnyalókról, mintha csak valamely komikus kórust formálnának a mi történetünkhöz, mely az egyedül lényeges volt a számunkra.

- Mit gondolsz, van-e a Talpnyalónak lelke? - kérdeztem Anna-Luise-t.

- Szerintem mindenkinek van lelke, ha egyáltalán hiszünk a lélekben.

- Ez a hivatalos egyház hittétele, az enyém különbözik tőle. Szerintem a lélek éppúgy egy embrióból kel ki, amiképpen a test. A mi embriónk sem emberi lény még, marad benne elegendő a halból, éppígy az embriói élek még nem lélek. Szerintem a gyerekeknek sincs több lelke, mint a kutyának - talán ezért találta ki a római katolikus egyház a pokol bugyrait.

- Neked van lelked?

- Ha jól sejtem, van. Kicsit már megfakult, de azért megvan. De ha van lélek, neked biztosan van.

- Mitől?

- Mert szenvedtél. Az anyádért. A kisgyerekek vagy a kutyák csak magukért tudnak szenvedni.

- És Mrs. Montgomery?

- Nem volt ideje, hogy lelket növesszen. Bizonyos országok minden új költségvetéssel megváltoztatják az adótörvényeiket. Elzárnak kibúvókat, s neki mindig új módszert kell kieszelnie, hogy mégis kiskapukat találjon. Egy léleknek magánéletre is szüksége van. Belmont-nak nincs ideje magánéletre.

- És a Divisionnaire?

- A Divisionnaire esetében nem vagyok biztos. Tulajdonképpen még lelke is lehet. Van körülötte valami boldogtalanság.

- A léleknek ez a jele?

- Azt hiszem, az.

- És Mr. Kips?

- Felőle sem vagyok egészen biztos. Mr. Kipsben is él a csalódottságnak bizonyos érzése. Keres valamit, amit valaha elvesztett. Meglehet, hogy a lelkét és nem az elveszett dollárt keresi.

- Richard Deane?

- Nem. Biztosan nincs neki. Lelke nincs. Azt mesélik róla, hogy gyűjti a régi filmjeit és minden éjszaka azokat játssza le magának. Még arra sem marad ideje, hogy a filmjei forgatókönyvét elolvassa. Elégedett magával. Ha lelked van, sosem lehetsz elégedett magaddal.

Hosszú csönd ereszkedett közénk. A természet rendje szerint már aludnunk kellett volna, de az egyikünk mindig tudta a másikról, hogy az ébren van és ugyanazon tűnődik. Az ostoba tréfánk komollyá változott. Végül Anna-Luise mondta ki hangosan, amit gondoltunk.

- És az apám?

- Annak biztosan van lelke - feleltem -, ha más nem, hát egy elkárhozott lelke.

A legtöbb ember életében mindig akad olyan nap, melynek legközönségesebb részletét is úgy megőrzi az emlékezet, mintha viaszba nyomták volna. Az év utolsó napja, ama szombat, ilyen volt az én számomra. Előtte való éjszaka elhatároztuk, hogy reggel, ha az idő kellőképpen kedvez Anna-Luise síelésének, kocsival megyünk fel a Les Paccots-ra. Péntekre ugyan enyhe olvadás köszöntött be, de péntek éjszaka már fagyott. Korán indultunk, mielőtt még ellepi a tömeg a lejtőket, és aztán együtt ebédelünk a hegyi szállodában. Fél nyolckor felébredtem, és felhívtam a *météo-t,* hogy a hóviszonyok felől érdeklődjem. Biztató jelentést adtak, bár óvatosságra intettek. Pirított kenyeret és két lágy tojást készítettem, majd ágyban szolgáltam fel a reggelit.

- Két tojás, minek? - kérdezte Anna-Luise.

- Mert ebédig megveszel éhen, ha odaérünk a sílift indulására.

Azt az új pulóvert vette föl, amit én vettem neki karácsonyra: sűrű fehér gyapjú és a váll körül széles vörös csík - csodálatosan állt neki. Fél kilenckor elindultunk. Az út sem volt rossz állapotban, de ahogy a *météo* jelentette, maradtak még jeges foltok, így hát a Chätel St. Denis-nél hóláncokat szereltem föl, ezért a sílift már működött, mire odaértünk. St. Denis-nél egy kis szócsatába keveredtünk. Anna-Luise a hosszú pályára szavazott: a Corbetta körül úgy, hogy a fekete jelzésű pályán ereszkedik le Le Pralet-ból, de az én aggodalmam meggyőzte őt, hogy inkább La Cierne-től fusson le a piros jelzésű lejtőn.

Titokban megkönnyebbültem, hogy már sokan sorba álltak, hogy feljussanak a Les Paccots-ra. Így biztonságosabbnak látszott. Sose engedtem volna Anna-Luise-t síelni egy elhagyatott lejtőn. Az ember félelme mindig azt súgja, oka van az elhagyatottságnak - talán egy láthatatlan szennyeződés vagy egy ármányos örvény.

- Ó, kedvesem! - sóhajtott fel Anna-Luise. - Szerettem volna elsőnek felmenni. Imádom a szűz lejtőt.

- A tömeg: biztonság - nyugtatgattam. - Emlékezz csak, milyen volt az út. Légy óvatos!

Kivártam, amíg elindult felfelé, és integettem neki, amíg el nem tűnt a szemem elől. Figyeltem, ahogyan eltakarják a fák; könnyű volt szemmel kísérnem, hiszen a vörös tűzés világított a pulóverén. Aztán betértem a Hotel Corbettába a magammal hozott könyvvel. Egy prózai és verses antológia volt, melyet Herbert Read *A hátizsák* címen állított össze és adott ki 1939-ben a háború kitörése után olyan kis alakban, hogy egy katona iszákjába is beleférjen. Sosem szolgáltam katonaként, de a hátországi háborúban hozzám nőtt ez a könyv. Hány órámat ütötte el, miközben a tűzoltó posztján a londoni *Blitzre* vártam, mely úgy rémlett, sose következik be, amíg a többiek gázálarcot viselve is lejátszották a kötelező nyíldobáló partijukat is. Ma már nincs meg ez a könyv, de azok a szakaszok, melyeket ama nap olvastam, beleégették magukat a viaszba éppúgy, mint az az 1940-es éjszaka, amikor elvesztettem a kezemet. Arra is pontosan emlékszem, mit olvastam, amikor felhangzott a sziréna: különös ellentmondásként Keats *Óda egy görög vázához* című verse volt.

Édes a hallott dal, de mit a fül
Meg sem hall, még szeb...

Ha a sziréna meg sem szólal, az még bizonnyal édesebb lett volna. Megpróbáltam befejezni az Ódát, de csak a következő sorokig jutottam:

Oh, kicsi város, néped elhagyott,
S közülük hírt regélni nem...

De ekkor el kellett hagynom viszonylag biztonságos óvóhelyemet. Hajnali kettőre ezek a szavak úgy csengettek vissza, mintha egy *sortes Virgilianae-han* olvastam volna, mert *csakugyan* különös csend honolt a város utcáin - már minden nép eltávozott: a lángok csattogása, a víz sziszegése és a bombázók motorjai mind azt súgták: Merre vagy? Merre vagy? - s pusztulás szívének közepén mintha egy szisszenés hangzott volna fel ekkor, egy időzített bomba valamitől felrobbant, széttépte az utcán honoló csendet, s vele a kezemet is.

Emlékezem... Holott ebben a napban, egészen estelig, ami nem lenne feledésre méltó... emlékszem például az apró perpatvarra a Hotel Corbetta pincérével, akitől ablak melletti helyet követeltem, mert onnan láthattam az utat, ami a La Cierne-i lejtő aljától vezet idáig. Az asztalt éppen akkor hagyta el egy vendég, ott volt a piszkos csésze és tányér, valószínűleg ezeket nem akarta eltakarítani a pincér. Mogorva alak volt, külföldies kiejtéssel. Feltehetően csak kisegítő munkaerő lehetett, hiszen a svájci pincér a legudvariasabb a világon, s még arra is emlékszem, hogy eszembe jutott: ez sem melegszik meg itt.

Lassan telt az idő Anna-Luise nélkül. Belefáradtam az olvasásba, és egy kétfrankos érme meggyőző erejével rávettem a pincért, hogy foglalja le számomra az asztalt, és ezt még megtoldottam azzal az ígérettel is, hogy ebédidőben ketten fogunk fogyasztani. Ekkor már csomagtartóikon megannyi sível rengeteg kocsi érkezett, és a síliftnél hosszabbodott a sor. A mentőosztag egyik tagja - aki mindig a hotelnál teljesített szolgálatot - egy barátjával csevegett a sorban.

- Az első baleset ebben az évben hétfőn volt - mesélte. - Fiú, törött bokával. Iskolaszünetben mindig előfordul.

Betértem a hotellal szomszédos kis bazárba, hátha találok francia lapot, de csupán azt a lausanne-i újságot tartották, amit már a reggelinél átfutottam. Vettem egy csomag Toblerone-t ebéd utáni desszertnek, mert tudtam, hogy az étteremben csupán fagylaltot szolgálnak fel. Akkor sétára indultam, és a kék jelzésű lejtőn, a kezdők pályáján figyeltem a síelőket, de tudtam, hogy Anna-Luise a vörös jelzésű út fái között jóval magasabban, látótávolságon kívül síel. Igencsak jó síelő volt: miként már említettem, első tanárja az anyja volt, és már négy éves korában léceken állt. Jeges szél fújt, ezért visszatértem az asztalomhoz, és egy újabb részletet emésztettem meg Ezra Pound *Tengerészéből.*

Ezután találomra lapoztam rá az antológiában Csin-Seng-tan *Harminchárom boldog pillanatára.* A keleti bölcsességben szerintem mindig valamely visszataszító képmutatás rejtezik: „Egy éles késsel hatalmas vörös tányéron élénkzöld görögdinnyét kettészelni egy nyári délután: hát nem ez a boldogság?" Az, persze, ha az ember történetesen jómódú, nagy becsben tartott világfi s mindenekfelett

biztonságban füstölgő kínai filozófus, szemben a keresztény filozófusokkal, akiket a veszély és a kétség táplál. Bár magam nem osztozom katolikus hitében, mennyivel különb Pascal. „Mindenki tudja, hogy a macskák vagy patkányok látványa, az összemorzsolt szén egymaga is elég ahhoz, hogy az ember eszét elveszítse." Különben sem szeretem a görögdinnyét, jutott eszembe. És a saját szórakozásomra megpróbáltam összeszerkeszteni a 34. boldog pillanatot, éppoly képmutatóan, mint ahogyan Csin-Seng-tan. „Egy meleg svájci kávéházban ülni figyelni odakünn a fehér lejtőket, s tudni, hogy nemsokára az, akit szeretsz, belép kipirosult arccal és havas csizmában, piros karöltővel tűzött fehér pulóverben - hát nem ez a boldogság?"

Ismét találomra felütöttem *A hátizsákot,* de az ilyesféle *sortes Virgilianae-k* nem mindig sietnek a segítségedre, mert egyszer csak rálapoztam a *Doktor Donne utolsó napjaira.* Hiába próbáltam rájönni, miként képzelték ezt, hogy megnyugvásul és biztatásként ilyesféle verset cipel az egyszeri katona, ezért tovább böngésztem a könyvben. Herbert Read beválogatta egyik saját munkájának részletét is, a *St. Quentin-i visszavonulást,* melyre, ha szó szerint nem is, de lényegében emlékszem, hiszen akkor olvastam, amikor utoljára volt a kezemben a könyv: „Azt hittem, elérkezett a halál órája. De semmit se éreztem. Visszaemlékeztem rá, hogy olvastam valahol: a csatában meglőtt emberek csak jóval később érzik a fájdalmat." Felpillantottam a nyomtatott oldalról. Valami történhetett a sílift körül. Az a férfi, aki az imént a törött bokájú kisfiú esetét mesélte, egy másik férfinak segédkezve egy hordágyat vitt oda a lifthez. Abbahagytam az olvasást, és kíváncsiságból kisétáltam. El kellett engednem jó néhány autót, aztán botorkáltam át az úton, s mire odaértem a sílift ajtajához, a mentőosztag már elindult felfelé.

Valakitől a sorállók közül megkérdeztem, mi történt. Senki sem volt különösebben izgatott. Egy angol felelt nekem:

- Megint egy kissrác bukott fel. Nem tudnak vigyázni.

Egy asszony megtoldotta:

- Ha jól sejtem, akkor a *sauveteur*-ök. gyakorlatoznak. Fentről letelefonálnak nekik, hátha rajtacsíphetik őket a lógáson.

- Nagyon érdekes figyelni a gyakorlatot - szólt közbe egy másik férfi. - Lesíelnek a hordággyal. Nagy ügyességet igényel.

A hideg visszaűzött a szállodába - hiszen az ablakból is mindent láthatok, de leginkább a síliftet figyeltem, hiszen Anna-Luise minden pillanatban megérkezhet. A mogorva pincér odajött hozzám, és megkérdezte, mit óhajtok: olyan volt, mint egy parkolóóra, mely jelezte, hogy a két frankomért vásárolt időm letelt. Egy újabb kávét rendeltem. A síliftnél várakozó csoportban mozgolódás támadt. Otthagytam a kávémat, és átsétáltam az úton.

Az angol férfi, aki az imént azt erősítgette, hogy biztosan egy kisfiú bukott fel, most diadalmasan hirdette mindenkinek:

- Igazi baleset. Kihallgattam őket az irodában. Mentőért telefonáltak Vevey-be.

És én, akárcsak a St. Quentin-i katona, még akkor sem vettem észbe, hogy engem találtak el, még akkor sem, amikor a La Cierne-i út felől megérkeztek a *sauveteur*-ök és nagy óvatossággal tették le a fekvő asszonnyal a hordágyat. Egészen más pulóvert viselt, mint az, amelyet én ajándékoztam Anna-Luise-nak - vörös pulóvert.

- Egy nő - szólalt meg valaki -, szegénykém, elég rossz állapotban van - és egy pillanatra engem is elfogott ugyanaz az önkéntelen részvét, mint a közbeszólót.

- Elég komoly - szúrta közbe a diadalittas férfi. Ő állt a legközelebb a hordágyhoz. - Elég sok vért vesztett.

Ahonnan én álltam, úgy látszott, hogy a nőnek fehér haja van. De aztán észrevettem, hogy kötésbe bugyolálva hozták le a lejtőn.

- Eszméleténél van? - kérdezte egy asszony, és az angol, akinek úgy látszik, mindenre volt válasza, megrázta a fejét. A kicsiny csoportocska száma és kíváncsisága is megfogyatkozott, az emberek inkább felszálltak a síliftre.

Az angol odalépett az egyik *sauveteur*-höz, és rossz franciasággal szóba elegyedett vele.

- Szerintünk a koponyáját sértette meg - magyarázta mindnyájunknak, akárcsak egy televíziós kommentátor, amikor szinkronizál.

Most hirtelen megláttam. Anna-Luise volt az. A pulóver fehérjét a vér festette vörösre.

Félrelöktem az angolt. Ő megragadta a karomat, és rám kiáltott:

- Ne hajoljon fölé, ember! Nem kap levegőt!

- A feleségem, maga ökör.

- Csakugyan? Elnézést. Ne vegye nagyon a szívére, öregem!

A mentők percek alatt érkeztek, bár nekem hosszú óráknak rémlett ez az idő. Én földbe gyökerezett lábbal az arcát vizsgáltam, és az élet egyetlen jelét sem fedeztem fel rajta. Megkérdeztem:

- Meghalt? - Idegenek szemében elég közönyösnek tűnhettem fel.

- Nem - vetette oda az egyik mentős. - Csak eszméletlen. Szétnyílt a feje.

- Hogyan történt?

- Hát, amennyire visszakövetkeztethető, a lejtőn egy srác felbukott, és kificamította a bokáját. Nem lett volna szabad a piros úton lejönnie, elég lett volna neki a könnyebbik kék. Az asszony egy bukkanóhoz ért, és ideje se maradt, hogy kikerülje a fiút. Ha történetesen jobbra fordul, semmi baja, de gondolkodni se maradt ideje. Balra ugrott el, egyenesen a fáknak - hisz ismerik a lejtőt -, de persze a hó kemény és kiismerhetetlen, először olvadt, aztán fagyott, így az asszony egyenest neki egy fának, iszonyatos sebességgel. Ne aggódjon! A mentők mindjárt itt lesznek. A kórházban majd rendbe hozzák. Azt válaszoltam:

- Mindjárt visszajövök. Ki kell fizetnem a kávémat.

Az angol újra megszólított:

- Ne haragudjon, öregem! Ki gondolta volna...

- Az isten szerelmére, menjen a fenébe! - kiáltottam rá.

A pincér a szokásosnál is mogorvább volt. Veszekedni kezdett:

- Ebédre foglalta le az asztalt! Egy csomó vendéget ki kellett dobnom.

Volt egy vendége, aki többé sohasem jön - válaszoltam neki vissza, és egy ötvencentimes pénzdarabot dobtam az asztalra, mely aztán leesett a földre. Az ajtónál még kivártam, hogy lássam, felveszi-e a pénzt. Fel is vette, és én nagyon elszégyelltem magam. Ám ha hatalmamban áll, az egész világon bosszulom meg mindazt, ami történt -

éppúgy, mint Doktor Fischer, ez jutott eszembe, éppúgy, mint Doktor Fischer. Meghallottam a mentő szirénáját, és visszamentem a sílifthez.

A mentőkocsiban a hordágy melletti ülőhelyet adták nekem; a kocsinkat otthagytam. Azzal vigasztaltam magam, hogy ha majd Anna-Luise jobban lesz, elhozom a kocsit, eközben mindvégig az arcát vizsgáltam, s vártam, hogy magához tér az ájulásból és felismer engem. Ha még egyszer kirándulni indulunk, nem jövünk többé ebbe a szállodába, hanem az ország legjobb hoteljába, és kaviárt fogyasztunk, mint Doktor Fischer. Annyira még nem lesz jól, hogy síeljen, addigra különben is elolvad a hó. Kiülünk tehát a napra, s én majd elmesélem, mennyire reszkettem érte. Még arról az átkozott angolról is beszámolok - elküldtem a fenébe, és ő el is ment -, s ezen Anna-Luise nevetni fog. Ismét mozdulatlan arcára pillantottam. Csak csukott szeme árulta el, hogy életben van. Az ájulás olyan, mint a mély álom. Öntudatlanul azt sugalltam neki, fel ne ébredj, amíg fájdalomcsillapítót nem adnak, hogy ne érezd a kínt.

A mentőautó szirénázva ereszkedett le a hegyről a kórházig, és ott ismét szemembe tűnt a halottasház táblája, melyet már tucatszor láttam, de most tompa düh forrt bennem: a hatóság ostobasága függesztette ide ezt a jelet, hogy a magamhoz hasonló sorsúak szemébe tűnjék. De ez a jel, vigasztaltam magam, nem vonatkozik se Anna-Luise-ra, se rám.

Ettől kezdve, leszámítva a hullaház tábláját, nem lehetett több panaszom. A mentőautó érkezése után mindenki rendkívül szakszerűen viselkedett. Jöttünkre két doktor már a bejáratnál várt. A svájciak *csakugyan* nagyon szakszerűek. Gondoljunk csak azokra a bonyolult órákra és precíziós szerszámokra, amit gyártanak. Az volt a kényszerképzetem, hogy Anna-Luise-t éppoly ügyesen szerelik össze, ahogyan egy órát javítanának meg - egy, a közönségesnél értékesebb órát, egy kvarcórát, hiszen ő nem más, mint Doktor Fischer lánya. Ezt is megtudták, amikor bejelentettem, hogy értesítenem kell Doktor Fischert.

- Doktor Fischert?

- Igen, a feleségem apját.

A viselkedésükből is kiolvashattam, hogy ez az óra nem közönséges garanciával rendelkezik. Az idősebb orvos kíséretében máris odébb gurították Anna-Luise-t. Már csak a kötést láttam a fején, s erről különösképpen az öregség jutott eszembe.

Megkérdeztem, mit mondhatok az apjának.

- A röntgenvizsgálat után okosabbak leszünk.

- Véleményük szerint súlyos az eset?

A fiatal orvos óvatosan válaszolt:

-Minden fejsérülést a súlyos sérülés feltételezésének figyelembevételével kell kezelnünk.

- Várjak a telefonhívással a röntgenvizsgálatig?

- Tekintettel arra, hogy Doktor Fischernek Genfből kell ideérkeznie, jobb, ha tüstént értesíti.

A tanácsban rejlő fenyegetést csak később fogtam fel, amikor már tárcsáztam. Nem ismertem föl elsőre a hívásra válaszoló Albert hangját.

Azt mondtam:

- Doktor Fischerrel szeretnék beszélni.

- Kit jelenthetek neki, uram? - Ez a szolgálatkész hangja volt, melyet korábban még sohasem hallottam.

- Mondja meg neki, hogy Mr. Jones keresi, a veje.

Egy szemvillanás alatt a hang már a megszokott Albert-féle hang volt.

- Ó, Mr. Jones? A Doktor nem ér rá.

- Nem érdekel. Kapcsolja!

- Azt az utasítást adta nekem, hogy semmilyen körülmények között se zavarjuk.

- Ez sürgős. Tegye, amit mondok!

- Az állásomba kerülhet.

- Az is az állásába kerülhet, ha most nem kapcsol.

Erre hosszú szünet következett, aztán visszatért a hang - a szemtelen és nem a szolgálatkész Albert hangja.

- Doktor Fischer azt üzeni, hogy bármit kíván közölni, tegye meg írásban.

Mielőtt még időm lett volna válaszolni, bontott a vonal.

Amíg telefonáltam, a fiatal doktor is eltűnt. Most sietett vissza hozzám. Azt mondta:

- Sajnos, Mr. Jones, operálnunk kell, sürgős beavatkozás. A várószobában sok az ambuláns beteg, de a második emeleten találunk olyan üres szobát, ahol zavartalanul pihenhet. Amint vége az operációnak, tüstént értesítem.

Az orvos kinyitotta az üres szoba ajtaját, s nekem úgy rémlett, ráismerek, mintha ez a szoba ugyanaz lett volna, melyben Mr. Steiner feküdt, igaz ugyan, hogy a kórházi szobákat éppoly nehéz megkülönböztetni egymástól, mint az altatótablettákat. Az ablak nyitva volt, és az autópálya zúgása és csörömpölése behatolt a szobába.

- Becsukjam az ablakot? - kérdezte a fiatal orvos. A gondoskodásából bárki úgy vélhette volna, hogy én vagyok a beteg.

- Nem, ne törődjék vele! Friss levegőre vágyom. - Igazság szerint a zajra vágytam. Csak amikor az ember boldog és gondtalan, akkor viseli el a csendet.

- Ha bármire szüksége van, csengessen - és megmutatta nekem az ágy melletti csengő helyét. Az asztalon egy jeges vízzel megtöltött termosz volt, s ő ellenőrizte, vajon csakugyan tele van-e. - Nemsokára visszajövök - csillapított. - Próbálja leküzdeni aggódását! Súlyosabb esetekkel is megbirkóztunk már.

A kórházszoba látogatóit egy karosszék várta, és én abba ültem bele, s azért fohászkodtam, bárcsak itt feküdne még az ágyban Mr. Steiner és beszélgetne velem. Még annak a süket és néma öregembernek a jelenléte is jólesett volna. Steiner néhány szava jutott az eszembe. Azt mondta Anna-Luise anyjáról: „Halála után esztendőkig kutattam más asszonyok arcában hasonló vonásokat, de aztán fel-adtam." A legszörnyűbb szó a vallomásában az „esztendőkig" volt. Esztendők, gondoltam, esztendők. Kibírható ez esztendőkig? Minden percben az órámat néztem. Két perc múlt el, három perc múlt el, volt olyan szerencsém, hogy négy és fél perc múlt el. Eszembe jutott: így megy ez most már, amíg élek?

Kopogás az ajtón, utána belép a fiatal orvos. Gyámoltalan volt és zavart, és bennem vad remények ébredeztek: rossz diagnózist adtak és a sérülés korántsem volt olyan komoly. Megszólalt:

- Sajnálom. Attól tartok... - A szavak gyorsan buktak ki a száján. - Nem volt sok reményünk. Nem szenvedett. Már az érzéstelenítés alatt meghalt.

- Meghalt?

- Igen.

Erre nem tudtam mást mondani, mint: - Óh!

Az orvos megkérdezte:

- Akarja megtekinteni?

- Nem.

- Rendeljünk önnek taxit? Holnap is ráér visszajönnie a kórházba. Az anyakönyvvezetőnél kell intézkednie. Annyi iratot kell ilyenkor aláírni. Ez a rettenetes adminisztráció.

Azt válaszoltam:

- Szeretnék most túlesni rajta. Ha nincs ellene kifogása.

Elküldtem hát azt a levelet Doktor Fischernek, aminek megírására felszólított. Leírtam lánya halálának nyers tényeit, s azt is közöltem vele, mikor és hol temetik el. Ez nem volt a szénanátha ideje, könnyekre tőle így nem számíthattam, de arra azért igen, hogy talán eljön. Nem tette meg, s nem volt ott más, aki végignézze, hogyan eresztik le a földbe, mint az anglikán lelkész, a hetente kétszer bejáró takarítónőnk és jómagam. A Saint Martin-i temetőben hantoltattam el, gibraltári földbe (a svájci anglikán egyház a gibraltári egyházkerülethez tartozik), és ezt is azért, mert valahol nyugodnia kell. Fogalmam sem volt róla, milyen valláshoz tartozónak vallja magát Doktor Fischer, minek vallotta magát a felesége - arról sem, hogy melyik templomban keresztelték meg Anna-Luise-t -, ahhoz nem éltünk együtt elég sokáig, hogy ilyen lényegtelen részletek kiderüljenek. Mint angol ember számára, a legegyszerűbb dolognak látszott, hogy angol szertartás szerint búcsúztassam el, már csak azért is, mert tudomásom szerint még senkinek sem jutott eszébe berendezni a hitetlenek temetőjét. Genf kantonjában protestáns a legtöbb svájci, és Anna-Luise anyját feltehetően protestáns temetőben földelték el, de a svájci protestánsok túlságosan komolyan veszik a vallásukat, viszont az anglikán egyház, megannyi ellentmondó hittételével, közelebb állt a mi kétkedő nézeteinkhez. A temetőben félig-meddig arra számítottam, hogy a háttérből diszkréten feltűnik Monsieur Belmont, ahogyan az esküvőnkön, majd később az éjféli misén is, de megkönnyebbülésemre még ő sem jelent meg. Így hát nem kellett egyetlen szót sem váltanom senkivel. Egyedül voltam. Egyedül térhetek haza a lakásomba, s maradhatok, a körülményekhez képest, az ő közelében.

Hogy mihez kezdek otthon, azt már eleve eltökéltem. Esztendőkkel ezelőtt egy detektívregényben olvastam, hogy lehetséges öngyilkosságot elkövetni úgy, hogy egyetlen kortyintásra fél liter szeszt döntünk magunkba. Emlékezetem azt sugallta, hogy ebben a történetben az egyik szereplő kihívta a másikat, hogy egy kupával igyék (ebből is kiderül, hogy a szerzőt Oxford nevelhette). Én azonban gondoltam, bebiztosítom magam; a whiskyben még húsz aszpirintablettát is feloldok,

ennyit, mert nem volt több a háznál. Aztán befészkeltem magam abba a karosszékbe, ahol Anna-Luise szokott üldögélni, s letettem az asztalra magam mellé a poharat. Nyugalom szállt meg, és a csaknem-boldogság különös érzése. Úgy rémlett, hogy így mozdulatlanul órákat, sőt napokat tölthetek a pohárba rejtett halálelixírt figyelve. Az aszpirin néhány törmeléke a pohár aljára szállt le, s én addig kevergettem az ujjammal az italt, amíg az feloldódott. Itt volt ez a pohár, és bebiztosított a magány és a gyász ellen is. Miként a fájdalom két görcse közti szünetét, akár az örökkévalóságig ki tudtam volna tolni ezt az időszakaszt.

Megszólalt a telefon. Hagytam egy ideig csengetni, de úgy felverte a szoba csendjét, mint a szomszéd kutyája. Feltápászkodtam, és kimentem az előszobába. Amikor fölemeltem a kagylót, visszapillantottam a pohárra, hogy erőt kapjak tőle, a rövid jövő ezen ígéretétől. Egy asszony hangja szólalt meg a kagylóból:

- Mr. Jones. Ugye Mr. Jones beszél?

- Igen.

- Itt Mrs. Montgomery. - A Talpnyalók végül is utolértek.

- Nem bontott a vonal, Mr. Jones?

- Nem.

- Csak annyit akarok mondani... Most jutott el hozzánk a hír, hogy mennyire együttérzünk...

- Köszönöm - feleltem, és visszatettem a kagylót, de mielőtt még visszaértem volna székemhez, ismét felcsördült a telefon. Kelletlenül indultam visszafelé.

- Tessék? - kérdeztem. S azon merengtem, melyik Talpnyaló lesz az ezúttal, de csak Mrs. Montgomery szólalt meg újra. Mennyi időt emészt el egy asszony istenhozzádja még telefonban is!

- Mr. Jones, nem hagyott kibeszélni. Doktor Fischer üzenetét tolmácsolom. Találkozni akar magával.

- Találkozhatott volna velem, ha eljön a leánya temetésére.

- Oh, annyi okból nem tehette... Ne hibáztassa érte... Majd ő megmagyarázza... Azt kéri, hogy látogassa meg holnap, bármikor holnap délután.

- Miért nem hívott föl ő maga?

- Iszonyodik a telefonálástól. Mindig Albert segítségével telefonál... Vagy bármelyikünkével, aki a közelében van.

- És miért nem ír nekem?

- Mr. Kips nincs a városban.

- Ezek szerint a leveleit Mr. Kips intézi?

- Az üzleti levelezését igen.

- Én semmilyen üzleti kapcsolatban nem állok Doktor Fischerrel.

- Valami hagyatékról volt szó, ha jól tudom. Számíthat magára, vagy nem?

- Azt üzenem - mondtam -, azt üzenem... hogy majd meggondolom.

Letettem a kagylót. Ettől legalább végigtalálgathatja az egész holnapi délutánt, mert nekem eszem ágában sem volt elmenni hozzá. Egyetlen vágyam volt csupán, hogy visszaérjek a székemhez és a fél liter tiszta whiskyhez: alján most újra egy kis aszpirinüledék formálódott, ismét megkevertem az ujjammal, de a boldogságérzetem már elpárolgott. Nem voltam többé egyedül. Doktor Fischer szelleme mintha füstként járta volna át a szobát. Egyetlen módon szabadulhatok meg tőle - és ezzel egyetlen kortyintásra felhörpintettem a korsót.

A detektívtörténet nyomán úgy képzeltem, hogy az emberi szív éppoly hirtelen áll meg, mint egy óra, én azonban éreztem, hogy még életben vagyok. Most már tudom, hogy az aszpirinnal tévedtem - a két méreg semlegesítheti egymást. Bíznom kellett volna a detektívregény szerzőjében. Az ilyen emberek, mint hírlik, gondos kutatómunkát folytatnak, ha orvostudományi részletekről van szó, hiszen, ha jól emlékszem, az a szereplő, aki fölhajtotta a kupát, már félig részeg volt, míg én tökjózan. Az ember néha még a saját halálát is elügyetlenkedi.

Még csak álmos sem voltam, egyetlen pillanatra sem. A szokásosnál is józanabbnak éreztem magam, mint amikor az ember csak kevés italt fogyaszt, és ebben a pillanatnyi megvilágosodásban gondoltam végig: hagyaték, hagyaték, s akkor hirtelen eszembe jutott, mi lehetett Doktor Fischer üzenetének tartalma. Anna-Luise anyai öröksége, már emlékeztem, valami letét formájában maradt hátra, ő csupán a kamatokat élvezte. Fogalmam sem volt róla, kié lesz most a tőke, de gyűlölettel tűnődtem el rajta: a temetésre bezzeg nem jött el, ám most máris az örökség dolgában tüsténkedik. Lehet, hogy ő kapja meg a

pénzt - a vérdíjat. Felidéződött Anna-Luise fehér karácsonyi pulóvere a vérfoltokkal. Doktor Fischer éppoly kapzsi, mint a Talpnyalók. Ő maga is Talpnyaló - a Talpnyalók királya közöttük. Ebben a pillanatban, a halált várva, leütött az álom.

Amikor felébredtem, egy ideig azt képzeltem, hogy csupán egy vagy két órát aludhattam. A fejem egészen tiszta volt, de amikor az órámra pillantottam, a mutatók mintha rejtélyesen visszaforogtak volna egy korábbi állásra. Kitekintettem az ablakon, de a szürke hófellegek mit sem árultak el az időről - ugyanazt az égboltot mutatták, mint amikor álomba zuhantam. Reggeli ég vagy esti égbolt, ahogy tetszik. Jó időbe tellett, amíg ráébredtem, hogy több mint tizennyolc órát aludtam, s aztán a szék, amelyben ültem s az üres pohár idézte emlékezetembe a tényt, hogy Anna-Luise halott. A pohár, mint egy kiürített pisztoly, vagy egy kés, melyet hasztalan görbítettek el a bordacsonton. Új ötletet kell találnom a halálomhoz.

Ezután eszembe jutott a telefonhívás, és Doktor Fischer gondja a letéttel. Énmagam a bánat betege voltam, s egy beteg embernek megbocsátandók a beteges gondolatok. Meg akartam alázni Fischert, aki meggyilkolta Anna-Luise anyját és tönkretette Steinert. A hiúságán szerettem volna sebet ütni. Azt akartam, hogy szenvedjen úgy, ahogyan én szenvedek. Felkeresem hát, és kívánsága szerint beszélek vele.

Kocsit béreltem a garázsomtól, és elhajtottam Versoix-ig. Rádöbbentem közben, hogy a fejem mégsem olyan tiszta, mint ahogyan az elébb hittem. A műúton csaknem beleszaladtam egy teherautóba, amelyik egy bizonyos kijáratnál fordult kifelé, és felötlött bennem, hogy ez éppoly jó halál, mint a whiskytől - de talán éppúgy cserbenhagy, mint ez utóbbi. A kocsironcsokból olyan nyomorékként húzhatnak ki, hogy még a saját pusztulásomról sem tudok gondoskodni. Ettől kezdve hát gondosabban vezettem, de a gondolataim még mindig el-elkalandoztak - ahhoz a távoli piros ponthoz, melyet eltűnni láttam a síliftben a piros lesiklópálya felé, aztán a csupa piros pulóverhez a hordágyon és a kötéshez, melyet egy idegen ősz hajának véltem. Csaknem túlhajtottam a versoix-i kijáraton.

A hatalmas fehér kastély úgy meredt a tó fölé, mint egy fáraó piramisa. Eltörpült tőle a kocsim, és a csengő is mintha egy hatalmas sírbolt valószínűtlen mélyéből visszhangzott volna. Albert nyitott ajtót.

Ismeretlen okból feketébe öltözött. Talán Doktor Fischer a szolgáival gyászoltat maga helyett? A fekete öltöny azonban kedvezőbb színben tüntette fel a jellemét. Nem játszotta el ezúttal, hogy azt sem tudja, ki vagyok. Nem mosolygott rám gúnyosan, hanem tüstént felvezetett a hatalmas márványlépcsőkön.

Doktor Fischer nem öltött gyászt. Szakasztott úgy ült, mint első találkozásunkkor az íróasztala mögött (csaknem üres volt az asztal, kivéve egy hatalmas, láthatóan drága, bíborban és aranyban játszó mikulásvirgácsot), és éppúgy, mint korábban, így szólított meg:

- Üljön le, Jones! - Ezt hosszú szünet követte. Egy pillanatig már úgy rémlett, mintha cserbenhagyták volna a szavak.

Rápillantottam a virgácsra, mire ő felvette, majd ismét letette, és a csend tovább és tovább tartott, így hát történetesen én szólaltam meg először. Váddal kezdtem:

- Nem jött el a lánya temetésére.

Azt válaszolta:

- Túlságosan sok szorult belé az anyjából. Amikor felnőtt, a megtévesztésig hasonlított hozzá.

- Ezt mondta Mr. Steiner is.

- Steiner?

- Steiner.

- Úgy! Szóval az a kisember még él?

- Igen. Legalábbis még élt néhány héttel ezelőtt.

- Rovarokkal nagyon nehéz végezni - jelentette ki Fischer. - Visszamásznak a fába, ahol a körmöd már nem éri utol őket.

- Sose ártott magának a lánya.

- Hasonlított az anyjához. Természetében éppúgy, mint arcra. Ha elég ideje marad rá, éppúgy ártott volna magának, mint nekem az anyja. Kíváncsi lettem volna, hogy a maga esetében miféle Steiner mászik elő valamilyen fából. Talán a szemetes. Ezek a megaláztatásunkra vágytak.

- Azért rendelt ide, hogy ezt közölje velem?

- Egyáltalán nem, legfeljebb csak részben. A legutóbbi vacsora óta folyton az jár az eszemben, hogy tartozom magának valamivel, Jones,

és nekem nem szokásom sokáig adósnak maradni. Különbül viselkedett, mint a többiek.

- Mármint a Talpnyalók.

- Talpnyalók?

- Így keresztelte el a maga barátait a lánya.

- Nekem nincsenek barátaim - visszhangozta szolgája, Albert szavait. Majd hozzátette: - Ezek az emberek az ismerőseim. Ismerősöket nem kerülhet el az ember. Nehogy azt gondolja, hogy én utálom ezeket az embereket. Nem utálom őket. Az ember csak egyenrangúakat utálhat. Ezeket én megvetem.

- Ahogy én is megvetem magát?

- Dehogy vet meg engem, Jones, dehogy vet meg! Nem fogalmaz pontosan. Maga nem vet meg engem. Maga gyűlöl, vagy legalábbis azt képzeli.

- Bizonyos vagyok benne, hogy gyűlölöm.

Erre a kijelentésre apró mosollyal válaszolt, melyről Anna-Luise árulta el, milyen veszedelmes. A végtelen közöny mosolya volt ez. Olyasfajta mosoly, melyet egy vakmerő és eretnek szobrász mintázna ki Buddha kifejezéstelen, páncélba öltözött arcára.

- Tehát, Jones, gyűlöl engem - ismételte Fischer -, ez csakugyan nagy megtiszteltetés. Mi ketten Steinerre várunk. Bizonyos értelemben hasonló okokból. Én a feleségem miatt, maga a lányom miatt.

- Nem tud megbocsátani, ugye, még a halottaknak sem?

- Óh, a megbocsátás, Jones. Ez keresztény kifejezés. Maga keresztény, Jones?

- Ki tudja? Én csak annyit tudok, hogy soha senkit úgy meg nem vetettem, mint ahogy magát megvetem.

Megint téves kifejezést használ. A jelentésárnyalatok fontosak, Jones. Mondtam már, maga gyűlöl, de nem vet meg. A megvetést nagy csalódás táplálja. A legtöbb ember nem képes nagy csalódásokra, ha jól sejtem, maga se. Ahhoz túlságosan alacsonyra szabják a várakozásaikat. Az emberi megvetés, Jones, olyan, mint egy mély és gyógyíthatatlan seb, a halál kezdete. És az ember addig bosszulja meg a sebeit, amíg marad rá ideje. S ha az, aki a sebet ütötte, halott, másokra kell lesújtanunk. Talán ha hinnék Istenben, rajta szeretném magam

megbosszulni azért, hogy csalódásra képesnek teremtett. Eltűnődöm rajta különben - s ez filozófiai kérdés -, hogyan is bosszulhatja meg magát az ember Istenen. A keresztények, úgy gondolom, azt válaszolnák erre, hogy megsebzik a Fiát.

- Meglehet, igaza van, Fischer. Nem illik gyűlölnöm magát. Hiszen, ha jól sejtem, őrült.

- Óh, nem, nem, nem vagyok őrült - felelte a kimondhatatlan felsőbbség ama apró, elviselhetetlen mosolyával. - Maga nem különösebben intelligens ember, Jones, különben idős korára nem abból élne, hogy csokoládéról szóló leveleket fordítgat. De olykor feltámad bennem a vágy, hogy számukra felfoghatatlan dolgokba avassam be beszélgetőpartnereimet. Hirtelen tör ez rám, olykor még akkor is, amikor - hogyan is nevezte őket a lányom? - a Talpnyalókkal vagyok. Szórakoztató megfigyelni, hogyan viselkednek. Egyikük sem merne engem őrültnek nevezni, ahogy maga nevezett. Esetleg lecsúsznak a következő vacsorameghívásról.

- S ezzel egy tányér zabkásáról?

- Nem, az ajándékukról, Jones. Egy ajándék elvesztését nem viselnék el. Mrs. Montgomery úgy tesz, mintha megértene engem. „Óh, mennyire igaza van, Doktor Fischer", mondogatja. Deane feldühödik, mindentől, ami egy kicsit meghaladja az eszét. Szerinte a Lear király is egy kalap értelmetlenség, mert tudja, hogy képtelen lenne eljátszani, akár még filmen is. Belmont figyelmesen fülel, s aztán témát változtat. A jövedelemadó megtanította rá, hogy mindig kibúvót kell keresni. A Divisionnaire... Csak egyszer zördültem össze vele, amikor már nem tudtam elviselni a vénember ostobaságát. De ő mindössze mord nevetést hallatott, és azt mondta: „Halljuk a fegyverek szavát!" Természetesen sohasem sütöttek el fegyvert a közelében, hacsak a gyakorlótéren nem. Kips a legjobb hallgatóm... Folyvást abban reménykedik, hogy van valami magva annak, amit mondok, s azt később felhasználhatja. Oh, Kips... Róla eszembe jut az ok, amiért idekérettem. A letét.

- Mi van a letéttel?

- Talán tudja, talán nem is tudja, hogy a feleségem jövedelmének kicsiny tőkéjét a lányára hagyományozta, de persze csak

élethossziglan. Ezután a tőke arra a gyerekre marad, akit esetlegesen megszült volna, de tekintettel arra, hogy gyermektelenül halt meg, visszaszáll rám. „Ezzel is kifejezvén megbocsátását", ahogy a végakarat szemtelenül kijelenti. Mintha egy lyukas rézgarast is adnék a feleségem megbocsátására - mit bocsát meg? Tehát ha elfogadnám a pénzt, ez értelemszerűen azzal járna, mintha elfogadnám az ő megbocsátását, egy olyan asszony megbocsátását, aki Mr. Kips egyik hivatalnokával csalt meg engem.

- Olyan biztos benne, hogy lefeküdtek egymással?

- Lefeküdtek? Tőlem ott szendereghetett mellette valamilyen macskajajos lemez fölött. Ha azt kérdezi, hogy közösült-e vele, a válasz: nem, abban nem vagyok biztos. Lehetséges, de számomra nem bizonyos. Az sem érdekelt volna persze nagyon, ha megtörténik. Állati ösztön. Azt kitörölhettem volna az emlékezetemből, de ez az asszony a másik férfi társaságát többre becsülte, mint az enyémet. Mr. Kips egy hivatalnokáét, a legalacsonyabb bérosztályból.

- Ezek szerint tehát pénz kérdése az egész, nemde, Doktor Fischer? Az a férfi nem volt elég gazdag ahhoz, hogy magát fölszarvazhassa.

- Kétségkívül, a pénz nagy különbségtevő. Vannak emberek, akik még meghalni is képesek érte, Jones. A szerelemért, kivéve a regé-nyeket, senki sem hal meg.

Eszembe jutott, hogy én éppen erre készültem, sikertelenül, és csakugyan a szerelemért kísérleteztem vele, vagy a gyógyíthatatlan magánytól való félelem vett rá?

Már nem figyeltem Doktor Fischerre, csak akkor kapcsoltam vissza hozzá, amikor ehhez a mondathoz ért:

- Tehát ez a pénz a magáé, Jones.

- Milyen pénz?

- A vagyoni letét, természetesen.

- Semmi szükségem rá. Mindketten megéltünk abból, amit én kerestem. Csakis abból.

- Ez meglep. Úgy képzeltem, hogy addig a rövid ideig, amíg lehetett, kihasználták a lányom anyjának pénzét.

- Nem, az érintetlenül maradt. A gyereknek, akire számítottunk. - Hozzátettem: - A sízezon utánra terveztük - és az ablakon át láttam a

hó egyenletes zuhogását, mintha a föld forgása megállt volna és egy hófúvás közepén mozdulatlanságba dermedne.

Ismét eleresztettem a fülem mellett, amit mondott, és újra csak az utolsó mondatát kaptam fel:

- Ez lesz az utolsó vacsora, amit adok. A végső próba.

- Újabb fogadást ad?

- A végső fogadást, és szeretném, ha ezen részt venne, Jones. Mint említettem, tartozom magának valamivel. A Zabkásavacsorán jobban megalázta őket, mint ahogy nekem valaha is sikerült. Maga nem evett. Visszaadta az ajándékát. Kívülállóként leleplezte őket. Mennyire gyűlölték magát! Minden pillanatát élveztem.

- Karácsonyi mise után találkoztam velük a Saint Maurice-ban. Nem árultak el semmi neheztelést. Belmont még egy karácsonyi üdvözletet is átnyújtott.

- Természetesen. Ha kimutatták volna az érzelmeiket, az csak újabb megaláztatás lett volna. Át kell rajzolniuk a maga helyzetét. Tudja, mit mondott nekem Divisionnaire egy héttel később (nyilván Mrs. Montgomery sugallatára)? „Kicsit keményen bánt a vejével, hogy szegény fickónak nem adta oda az ajándékát. Nem az ő hibája volt, hanem szörnyű epegörcsben szenvedett azon az éjszakán. Ez bárkivel előfordulhat. Ami engem illet, engem is elfogott az émelygés, de nem akartam elrontani az örömét."

- Engem nem vesz rá egy újabb vacsorára.

- Ez a vacsora nagyon komoly vacsorának ígérkezik, Jones. Semmi frivolitás, ígérhetem. És azt is ígérhetem, hogy pompás menüre számíthat.

- Történetesen nem vagyok *gourmand* hangulatban.

- Ez a vacsora, hadd mondjam el, a kapzsiságuk szélsőséges próbája lesz. Azt javasolta Mrs. Montgomerynek, hogy csekkeket adjak nekik, és bizony csekkeket kapnak majd.

- Az az asszony azt erősítgette, hogy csekket sohasem fogadnának el.

- Majd meglátjuk, Jones, meglátjuk. A csekkek nagyon-nagyon jelentékeny összegről szólnak. Azt akarom, hogy tanúként legyen itt, milyen messzire mennek el.

- Messzire?

- A kapzsiságukban, Jones. A gazdagok ama kapzsiságában, melyet nem valószínű, hogy valaha is megízlel.

- Maga is gazdag.

- Igaz, de az én kapzsiságom, mint már említettem, más kategóriába tartozik. Én azt akarom... - ezzel felemelte a mikulásvirgácsot annak a papnak a módjára, aki az éjféli misén mutatja fel az ostyát, mintha csak roppant jelentős kinyilatkoztatást közölne egy tanítvánnyal: „Ez az én testem." Fischer megismételte: - Azt akarom... - és ezzel leengedte a virgácsot.

- Mit akar, Doktor Fischer?

- Nem elég intelligens ahhoz, hogy megértse, még ha el is mondanám.

Azon az éjszakán, immár másodszor, Doktor Fischerrel álmodtam. Biztos voltam benne, hogy nem jön a szememre álom, de talán a hosszú és hideg kocsiút Genfből segített elszenderednem, s talán, hogy megtámadtam Doktor Fischert, ez elfeledtette, ha csak egy félórára is, milyen értelmetlenné változott az életem. Álomba merültem, mint tegnap is, váratlanul, a székemben, s magam előtt láttam Doktor Fischert, az arca lisztporosra festve, mint a bohócé, a bajusza pedig felfelé pödörve, akár Vilmos császáré, és tojásokkal dobálódzott, egyet sem törve össze. Friss tojásokat húzott elő a könyökéből, a fenekéből, a levegőből - a semmiből varázsolta elő a tojásokat, és végül már száz tojás is repkedett a levegőben. Kezei úgy suhantak körülöttük, mint madarak, s aztán összecsapta a tenyerét, minden tojás a földre zuhant, és szétdurrant, mire felébredtem. Másnap reggel meghívó várt a postaládámban: „Doktor Fischer meghívja önt az utolsó vacsorára. Mához egy hétre kerül rá sor."

Bementem a hivatalba. Az emberek csodálkozással tekintettek rám, de mi mást tehettem volna. Öngyilkossági kísérletem meghiúsult. Ebben az államban egyetlen doktor sem írna fel nekem nyugtatónál erősebb gyógyszert. Ha lenne elég bátorságom, felmehetnék az épület tetejére és kiugorhatnék az ablakon - bár nem hiszem, hogy lenne itt nyitható ablak -, de ehhez nem volt bátorságom. Egy „baleset" a kocsimmal másokat is bajba sodorhat, és különben sem biztos halál.

Fegyverem nem volt. Többet foglalkoztam ezzel, mint a levéllel, melyet a spanyol nagyiparosnak kellett volna megírnom, akit még mindig a konyakos meggy baszk íze foglalkoztatott. Munka után sem öltem meg magam, hanem a hazafelé vezető úton betértem az első moziba, és végignéztem egy limonádészerű pornófilmet. A meztelen testek mozgása semmiféle szexuális érzést nem gerjesztett: olyanok voltak, mint egy történelem előtti barlang rajzai - ismeretlen nép megfejthetetlen rovásírása. Amikor kisétáltam a moziból, azt gondoltam, az embernek végtére ennie kell, és betértem egy kávéházba, s elfogyasztottam egy csésze teát és egy tortát, s amikor ezt is elvégeztem, azon tűnődtem: miért is ettem? Nem kellett volna ennem. Ez is a halál egyik neme, az éhhalál, de eszembe jutott az egykori corki polgármester, aki ötven nap koplalást is túlélt, ha jól tudom. A pincérnőtől egy darab papírt kértem, és arra írtam fel: „Alfred Jones elfogadja Doktor Fischer meghívását", és besüllyesztettem a zsebembe, nehogy megváltoztassam az elhatározásomat. Másnap minden további habozás nélkül postáztam is.

Miért fogadtam el a meghívást? Magam sem tudom. Talán mindenfajta programba belementem volna, ami egy vagy két óra menekvést ígér a gondolataimtól, melyek leginkább a terveim körül forogtak, hogyan halhatnék meg anélkül, hogy magamnak túl sok szenvedést, másoknak túl sok kellemetlenséget okozzak. Itt van a vízbefúlás: a Lac Léman csak egy rövid sétányira van az utcánktól - a jéghideg víz gyorsan legyőzné bármely ösztönös vágyamat, hogy ússzam. De ehhez nem volt bátorságom - a fulladásos halál különös fóbiám gyermekkorom óta, mikor egyszer a *piscine* mélyülő sarkába a követség egy fiatal titkára belökött. Emellett a holttestem dögvészt terjeszthetne a sügérek között. A gáz is eszembe jutott, de a lakásomba csak a villany volt bevezetve. Maradt még a kocsim kipufogógáza, természetesen, de ezt az ötletet tartalékban tartottam, mert hiszen mégis az éhhalál a megfelelő megoldás: tiszta és diszkrét és magányos útja az elmúlásnak; s valószínűleg idősebb és kevésbé jó karban lévő férfi voltam a corki polgármesternél. Majd kitűzöm a kezdés napját - a Doktor Fischer vacsorája utáni napot.

Különösképpen egy baleset állta utamat az autópályán: az út egyik jeges foltján egy magánautó szaladt bele egy teherkocsiba. Kiszállt a rendőrség s egy mentő, valamit kimentettek a kocsironcsokból egy acetilénvágó segítségével, s ennek fénye oly élesen hasította szét a sötétséget, hogy feketesége duplán zuhant rám, miután továbbhajtottam. Mire megérkeztem, Albert már a nyitott ajtóban állt. A modora feltétlenül javult (talán engem is befogadott a Talpnyalók közé), mert elém sietett a lépcsőről, hogy üdvözöljön, kinyitotta a kocsim ajtaját, és most először odáig ereszkedett le, hogy emlékezett a nevemre.

- Jó estét, Mr. Jones! Doktor Fischer azt üzeni, hogy tartsa magán a kabátját. A vacsorát a kertben szolgáljuk fel.

- A kertben? - kiáltottam fel. Tiszta éjszaka volt, a csillagok jégkockaként ragyogtak, és a hőmérséklet nulla fok alá zuhant.

- Véleményem szerint elég melege lesz, uram.

Albert először keresztülvezetett azon a fogadószobán, ahol Mrs. Montgomeryvel ismerkedtem meg, majd egy másik szobán át, ahol a falat drága borjúbőrbe kötött könyvek szegélyezték - bizonyára egy tömegben vették meg őket. („A könyvtár, uram.")

Mennyivel olcsóbb lett volna, jutott eszembe, ha hamis bordázatot ragasztanak üres papírra, hiszen a szobában semmi sem mutatott arra, hogy használják. Franciaablakok nyíltak a hatalmas kertre, mely a láthatatlan tóig lejtett, s egy pillanatra mást se láttam, csak fény-nyalábokat. A hóban elrendezve négy hatalmas máglya pattogott, s minden fa ágáról lampionok lógtak.

- Hát nem csodálatos és őrült és gyönyörű! - sikoltott Mrs. Montgomery, ahogyan a sötétség szélétől közeledett felém, annak a házigazdának magabiztos viselkedésével, aki egy megfélemlített vendéget köszönt. - Igazi tündérbirodalom, ugye? Nem hiszem, hogy szüksége lesz a felöltőjére, Mr. Jones. Mi valamennyien boldogok vagyunk, hogy ismét a körünkben üdvözölhetjük. Annyira hiányzott nekünk.

Mi és *körünkben* - most szemügyre vehettem valamennyiüket, már nem vakítottak a máglyák; ott volt mindegyik talpnyaló, a tüzek karéjában megterített asztal köré sereglett; az asztalon kristálypoharak csillogtak, és visszaverték a lángok játékát. Az atmoszféra nagyon is különbözött attól, amire a Zabkásavacsoráról emlékeztem.

- Milyen kár, hogy ez a legeslegutolsó vacsora - mondta Mrs. Montgomery -, de majd meglátja, micsoda hatalmas istenhozzádot rendez nekünk. Az étlap összeállításában magam segítettem. Nincs zabkása!

Albert hirtelen mellettem tűnt fel, egy tálcáról poharat, whiskyt, száraz martinit és körtepálinkát kínált.

- Én körtepárti vagyok - jelentette ki Mrs. Montgomery -, már a harmadik pohárral iszom. Milyen ostobaság az olyan emberek véleménye, akik szerint a koktél elveszi az étvágyat. Nekem mindig is az volt a véleményem, hogy az étvágyat csak az étvágytalanság űzheti el.

Most Richard Deane-re került a sor, hogy kilépjen az árnyékból, kezében az aranyozott szegélyű étlap. Észrevettem, hogy máris kellőképpen feltöltött, s azt is, hogy mögötte, két máglya között Mr. Kips áll, s feltehetően nevetett; de ezt nehéz volt megállapítani, mert a görnyedése eltakarta a száját, de a válla csakugyan rázkódott.

- Ez csakugyan jobb lesz, mint a zabkása - jelentette ki Deane -, milyen kár, hogy ez az utolsó vacsora. Mit gondol, leapadt a pénze az öregnek?

- Nem, nem - nyugtatta meg Mrs. Montgomery. - Ő már régen közölte velünk, hogy egy szép napon megrendezi az utolsó, a legjobb és legizgalmasabb vacsorát. Különben az a véleményem, egyszerűen nincs kedve többet rendezni. A történtek után. Szegény lánya.

- Van ennek egyáltalán szíve? - kérdeztem.

- Ah, maga nem ismerheti őt úgy, ahogy mi. Az ő nagylelkűsége... - és egy pavlovi kutya automatikus reflexével automatikusan megérintette a nyakában függő smaragdot.

- Ürítsék ki poharaikat, és üljenek le! Doktor Fischer a kert egy sötét sarkából szólt hozzánk, és ez valamennyiünket megfegyelmezett. Addig nem is láttam, hol álldogált eddig. Úgy tíz méterre egy teknő felé hajolt, és a kezei úgy mozogtak benne, mintha mosná őket.

- Nézzék csak ezt a drága embert! - mondta Mrs. Montgomery. - A legkisebb apróságra is maga ügyel.

- Miben mesterkedik?

- Elrejti a zsákbamacskát a korpásteknőben.

- Miért nem rakja ki őket az asztalra?

- Nem akarja, hogy a vendégek egész vacsora alatt azt tapogassák, hogy megtudják, mi van benne. Én meséltem neki a korpásteknőről. Képzeljék el, életében se hallott róla! Nem hiszem, hogy valami boldog gyerekkora lehetett. Ugye? De rögtön magáévá tette az ötletet. Tehát valamennyi ajándékot zsákbamacskába csomagolta, a zsákbamacskát pedig elrejtette a korpásteknőben, s nekünk találomra kell kihúzni azt, csukott szemmel.

- Mi lesz, ha egy arany szivarvágót húz?

-Lehetetlen. Az ajándékok mindenkinek egyformán kedvére szolgálnak.

- Mi van a világon, ami mindenkinek egyformán szolgál a kedvére?

- Várja ki, és meglátja. Majd ő közli velünk. Bízzék benne! A zord külső mögött, tudja, egy nagyon érzékeny ember rejtőzik.

Asztalhoz ültünk. Ezúttal Mrs. Montgomery és Richard Deane között jelölték ki a helyemet, szemben velem Belmont és Mr. Kips ült. Az asztal végén a Divisionnaire nézett farkasszemet a vendéglátónkkal. A poharak mennyisége is tiszteletreméltó volt, és az étlap elárulta, hogy 1971-es Meursault-ot és 1969-es Mouton Rothschildot szolgálnak fel, míg a Cockburn portói évjáratát már elfelejtettem. Most végre, gondoltam, halálra ihatom magam, az aszpirin segítsége nélkül. A kaviárhoz (melyet ezúttal mindnyájunknak kínáltak) egy palack finn vodkát szolgáltak fel, s ezt egyetlen jégkockába hűtötték le, melybe melegházi virágok szirmát fagyasztották. Levetettem a felöltőmet, és a szék támlájára akasztottam, hogy megvédjem a hátam mögött lobogó máglya melegétől. Két kertész őrjáratot teljesített a máglyák között, de lépésük zaját felfogta a hó mélyfehér szőnyege, míg fahasábokkal táplálták a tüzet. Különösképpen természetellenes díszlet volt ez - ennyi hőség és ennyi hó, és a székeink alatt a máglyák melegétől már olvadni kezdett a hó. Nemsokára, gondoltam, lucsokban tapodhat a lábunk.

A kaviárostálból kétszer kínáltak, és mindenki, kivéve engem és Doktor Fischert, kétszer vett.

- Olyan egészséges - magyarázta Mrs. Montgomery. - Csupa C-vitamin.

- S erre jó lelkiismerettel fogyaszthatok finn vodkát - jelentette be Belmont a harmadik pohárnál.

- 1939 telén a finnek jelentékeny hadműveleteket folytattak - közölte a Divisionnaire. - Bár a franciák is ilyen sikeresek lettek volna 1940-ben.

Richard Deane hozzám fordult:

- Nem látott engem véletlenül a *Dunkirk partjainál?*

- Nem. Én nem szolgáltam Dunkirknél.

- Mondom, a filmben.

- Nem. Sajnálom, de sose láttam. Miért?

- Csak úgy eszembe jutott. Azt hiszem, ez volt életem legjobb filmje.

A Mouton Rothschildhoz *roti de boeuf-öt* szolgáltak fel. Könnyű édes tésztában sütötték meg, s ez felfogta a hús levét. Fejedelmi étel, nem tagadom, de egy pillanatra elémelyedtem a véres hús látványától - ismét a sílift lábainál voltam.

- Albert - szólt oda Doktor Fischer -, szeletelje fel Mr. Jones húsadagját! Nyomorék a keze.

- Szegény Mr. Jones - sajnálkozott Mrs. Montgomery. - Majd én felszeletelem magának. Az apróra vágott húst szereti?

- Szánalom, mindig szánalom - szólalt meg a Doktor. - Újra kellene írni a Bibliát. „Sajnáld felebarátodat, mint tenmagadat." Az asszonyokban túlzottan kifejlődik a szánalomérzet. A lányom is ebben hasonlított az anyjára leginkább. Talán magához is szánalomból ment, Jones. Bizonyos vagyok benne, hogy Mrs. Montgomery is feleségül menne magához, ha megkéri. De a szánalom gyorsan elpárolog, ha az, akit szánunk, nincs a szemünk előtt.

- Melyik érzés nem párolog el? - kérdezte Deane.

- A szerelem - vágta rá hirtelen Mrs. Montgomery.

- Három hónapnál tovább én még egyetlen nőszeméllyel sem tudtam lefeküdni - jelentette ki Deane. - Házimunkára nem vállalkozom.

- Akkor még nem is volt igazán szerelmes.

- Mennyi ideig volt férjnél, Mrs. Montgomery?

- Húsz évig.

- Ehhez tegyük hozzá, Deane - szólt közbe Doktor Fischer -, hogy Mr. Montgomery nagyon gazdag ember volt. Egy jelentékeny bankbetét hozzásegíti a szerelmet, hogy tovább tartson. De maga nem fogyaszt, Jones. Nem elég omlós a marha, vagy talán Mrs. Montgomery nem vágta elég apró szeletekre a húst?

- A hús kitűnő, de nekem nincs étvágyam. - A Mouton Rothschildból töltöttem még egy pohárral: nem a bor zamatáért ittam, hiszen az ízlelésem is eltompult volt, hanem a feledés távoli ígéretéért.

- A szokásos szabály szerint, Jones - jelentette ki Doktor Fischer -, elvesztette volna az ajándékát azzal, ha nem eszik, de a mi utolsó vacsoránkon senki sem játszhatja el a díját, csakis saját kifejezett kívánságára.

- Ki utasíthatná vissza a *maga* akármilyen ajándékát, Doktor Fischer? - kérdezte Mrs. Montgomery.

- Ez az, amit néhány perc múlva magam is kíváncsian szeretnék megtudni.

- Maga, maga nagylelkű ember, jól tudja, hogy ez sohasem fordulhat elő.

- Sohasem, nagy szó. Nem vagyok benne bizonyos, hogy ma este... Albert, elfeledkezik a poharakról. Mr. Deane-é csaknem üres, ugyanúgy Monsieur Belmont-é.

Szavainak értelmét csak akkor kezdte elmagyarázni, amikor a vacsora végén már a portói bornál tartottunk (melyet angol módra sajttal szolgáltak föl). Szokás szerint most is Mrs. Montgomery sürgette.

- Viszketnek az ujjaim - sóhajtott fel -, hogy már odajussak ahhoz a hamuban sült zsákbamacskához.

- Csak egy pár zsákbamacska - mondta Doktor Fischer. - Mr. Kips, remélem, nem alszik el addig, amíg ki nem bontja a macskáját. Leragadt magánál a portói, Deane. Nem, ne arra adja tovább! Hol nevelték? Az óra irányában, kérem!

- Csupán zsákbamacska - mondta Mrs. Montgomery. - Csacska lélek! Mi azt jobban tudjuk. Az számít, ami a zsákbamacskában van.

- Hat zsákbamacska - folytatta Doktor Fischer -, és ötben ugyanaz a darab papír.

- Papírdarabkák? - kiáltott fel Belmont, s Mr. Kips megpróbálta Doktor Fischer felé fordítani a fejét.

- Bölcs mondások - magyarázta Mrs. Montgomery. - Minden tisztességes zsákbamacskában vannak bölcs mondások.

- De mi van azonkívül? - követelőzött Belmont.

- A bölcs mondások elmaradnak - jelentette ki Doktor Fischer. - Ezekre a papírokra egy bizonyos név és cím íratott: Svájci Bankház, Bern.

- Remélem, nem csekkek? - kérdezte Mr. Kips.

- Csekkek bizony, Mr. Kips, és hogy senkinek ne kelljen irigykednie a másikra, mindegyik ugyanarra az összegre szól.

- Barátok között nemigen szokás csekket ajándékozni - fejtegette Belmont. - Óh, tudom, hogy merő jóakarat vezeti, Doktor Fischer, és hogy valamennyien nagyra értékeltük azokat az apró ajándékokat, amelyeket vacsorái végén nyújtott át nekünk, de csekkek... ugyebár... tulajdonképpen... nemigen méltóak hozzánk, ha szabad így mondanom, nem is szólva az adóügyi problémákról.

- Én most valamennyiüket kifizetem, végkielégítésről van szó.

- Nem vagyunk az alkalmazottai, a fenébe is! - kiáltott fel Richard Deane.

- Olyan biztos ebben? Nem játszották el szerepeiket az én szórakoztatásomra és a maguk hasznára? Deane, ami magát illeti, egész otthonosan érezhette magát, amikor a parancsaimnak engedelmeskedett. Mi más voltam én, mint egy újabb rendező, aki azt a tehetséget kölcsönzi, ami magából hiányzik.

- Senki sem kényszeríthet rá, hogy elfogadjam a maga rohadt csekkjét.

- Senki, Deane, de azért elfogadja. Maga, aki Mr. Darlingot úgy játszotta el a *Peter Pan*-ban, hogy egy kutyaketrecbe zárták, elfogadja, ha elég nagy a csekk.

- Kitűnő vacsorát fogyasztottunk - szólt közbe Belmont -, melyre mindig nagy megbecsüléssel fogunk emlékezni. Nem kell felizgatnunk magunkat. Én megértem Deane-t, de azt hiszem, túlzásba esik.

- Természetesen jogukban áll tetszésük szerint visszautasítani az én kis búcsúajándékomat. Mindjárt utasítom Albert-t, hogy vitesse ki a korpásteknőt. Albert, nem hallotta, amit mondok? Vigye ki a korpásteknőt a konyhába... nem, várjon egy percig, talán jobb belátásra jutnak. Tudják meg, mit írtam azokra a papírszeletekre. Kétmillió frankot mindegyikre.

- Kettőmilliót?! - kiáltott fel Belmont.

- A nevet üresen hagytam a csekken. Tetszésük szerint azt írják be, akit akarnak. Meglehet, Mr. Kips felajánlja a csekkjét valamilyen orvosi kísérletre, mely a gerincgörbülés gyógyítását kutatja. Mrs. Montgomery talán szeretőt vásárol rajta. Deane egy filmet is finanszírozhatna belőle részben. Amúgy is az a veszély kerülgeti, amit a szakmai világban eladhatatlannak szoktak nevezni.

- Mégsem egészen megfelelő eljárás - tiltakozott Mrs. Montgomery. - Valahogy azt sugallja, mintha mi nem a barátai, hanem a zsoldosai lettünk volna.

- És a smaragd a nyakában mit sugall?

- Ékszert kapni egy férfitól, akit az ember kedvel, az egészen más. Maga nem hajlandó felfogni, Doktor Fischer, hogy mi mennyire szeretjük. Plátói szerelem ez talán, de vajon a plátói szerelem kevésbé igaz, mint... Tudja, mire célzok.

- Tökéletesen tisztában vagyok vele, hogy egyiküknek sem személyes szükségletére kell a kétmillió frank. Elég gazdagok ahhoz, hogy elajándékozzák a pénzt, bár nem hiszem, hogy bármelyikük megteszi.

- Az, persze, egészen más - jelentette ki Belmont -, hogy a nevünket nem írták rá a csekkre.

- Adóügyi okokból - avatkozott közbe Doktor Fischer -, bizonyos voltam benne, hogy így kellemesebb. De maga többet tud ezekről a dolgokról, mint én.

- Most nem erre céloztam. Hanem az emberi méltóságra.

- Óh, értem. Valójában arra célzott, hogy nehezebb megsértődni egy kétmillió frankos csekktől, mint egy kétezrestől.

- Én ezt másképp fogalmaztam volna - mondta Belmont.

A Divisionnaire most szólalt meg először. Azt mondta:

- Én nem vagyok pénzügyi ember, mint Mr. Kips vagy Monsieur Belmont. Én csak egy egyszerű katona vagyok, ezért nem látom be, mi a különbség aközött, hogy az ember kaviárt vagy csekket fogad el valakitől.

- Bravó, Tábornokom! - kiáltott fel Mrs. Montgomery. - A számból vette ki a szót.

Mr. Kips szólt közbe:

- Én nem tiltakoztam. Én csak kérdeztem.

- Én is - jelentette ki Belmont. - Minthogy a nevünk nem szerepel a csekken... Ezért mindnyájunk érdekében próbáltam okosan gondolkodni, kivált Mr. Deane helyett, aki angol. Mint adóügyi tanácsosának ez kötelességem volt.

- Azt tanácsolja, hogy elfogadjam? - kérdezte Deane.

- Az adott körülmények között igen.

- A korpásteknőt a helyén hagyhatja, Albert - parancsolta Doktor Fischer.

- Valamit azért nem magyarázott meg - kérdezősködött Mr. Kips. - Hat zsákbamacskát említett, és csak öt papírt. Azért van ez, mert Mr. Jones nem játszik velünk?

- Mr. Jonesnak ugyanannyi lehetősége van, mint bármelyiküknek. Egymás után járulnak oda a korpásteknőhöz, és kihalásszák a zsákbamacskát, kettészakítják, amíg a korpásteknő mellett állnak, s aztán visszatérnek az asztalhoz. Úgy értem, ha egyáltalában képesek visszatérni.

- Mire céloz ezzel? Hogy *ha...?* - kérdezte Deane.

- Mielőtt válaszolnék a kérdésére, azt javaslom, hogy valamennyien hajtsanak fel még egy pohár portóit. Kérem, Deane, ne úgy! Már mondtam, nem az óra irányával ellenkezőleg.

- Maga azt akarja, hogy berúgjunk - tiltakozott Mrs. Montgomery.

Deane szólalt meg:

- Nem felelt Mr. Kips kérdésére. Miért csak öt papírdarab van?

- Engedelmükkel valamennyiük egészségére iszom - mondta Fischer poharát emelve. - Vacsorájukat akkor is megszolgálták, ha történetesen nem hajlandók kihúzni a zsákbamacskájukat, mert így is segítségemre voltak kutatásaim utolsó fázisában.

- Mit kutat?

- A gazdagok kapzsiságát.

- Nem értem.

- A drága Doktor Fischer. Ez csak egyik tréfája a sok közül - mentegette Mrs. Montgomery. - Igya ki a poharát, Mr. Deane!

Valamennyien ittak. Megfigyeléseim szerint jócskán felöntöttek a garatra - csak én voltam, akit úgy látszik bármennyit is iszom, a józanság reménytelen szomorúságára ítéltek. Nem töltöttem a poharamba. Eltökéltem, hogy nem iszom többet, amíg hazaérek, és ha úgy tetszik, ott halálra ihatom magamat.

- Jones kimaradt a pohárköszöntőből. Semmi baj. Ma este nem vesszük olyan komolyan a szabályainkat. Már jó ideje próbára akartam tenni kapzsiságuk erejét. Eddig is jókora megaláztatásnak vetették alá magukat, és mindent lenyeltek azért az ajándékért, ami rá következett. A mi Zabkásavacsoránk csak az utolsó kísérlet volt. A kapzsiságuk erősebbnek bizonyult minden megaláztatásnál, amit csak kitalálni képes voltam.

- Nem volt abban megaláztatás, maga drága ember. Csupán csodálatos humorérzékének megnyilvánulása. Mi éppen annyira élveztük, mint maga.

- Most azt szeretném kipróbálni, vajon a kapzsiságuk legyőzi-e a félelmüket is, ezért szerveztem meg azt, amit ezúttal a Bomba Vacsorájának keresztelek el.

- Mi az ördögöt jelent az a Bomba Vacsorája? - Az ital agresszívvé tette Deane-t.

A hatodik zsákbamacskában töltet van, feltehetően halálos, melyet valamelyikük a zsákbamacska széttépésével felrobbant. A korpásteknőt ezért is helyeztem az asztaluktól megfelelő távolságba, s ezért temettük mélyre a zsákbamacskákat és takartuk le egy fedővel a korpásteknőt, nehogy valamelyik máglyától lángra lobbanhasson. Hozzáteszem, hogy felesleges - talán veszedelmes is - kitapogatni a

zsákbamacskát. Valamennyiben azonos a fémtartó, de csak egyetlen olyan tartó van, amely a bombát rejti. A többiben a csekkek.

- Most tréfál - nyugtatott meg valamennyiünket Mrs. Montgomery.

- Talán tréfálok. Majd kiderül a vacsora végén, tréfáltam-e, vagy sem. Nem éri meg a játékot? Senkire sem vár biztos halál, még ha a veszélyes zsákbamacskát húzzák, akkor se, és én becsületszavamat adom, hogy a csekkek csakugyan benne vannak. Kétmillió frankra.

- De ha valaki meghal - mondta Belmont szaporán pislogva -, az mégiscsak gyilkosság lesz.

- Óh, nem gyilkosság. Maguk itt valamennyien a tanúim. Ez az orosz rulett egyik változata. Még csak nem is öngyilkosság. Bizonyos vagyok benne, hogy Mr. Kips egyetért velem. Bárki, aki nem akar részt venni a játékban, azonnal hagyja el az asztalt!

- A magam részéről én biztosan nem játszom - jelentette ki Mr. Kips. Biztatásért nézett körbe, de senki sem állt mellé. - Nem vállalom a tanú szerepét sem. Óriási botrány lesz, Doktor Fischer. Ez a legkevesebb, amire számíthat.

Felállt az asztaltól, és ahogyan hátrét görnyedve a máglyák között elindult a ház felé, ismét egy apró fekete hetes számjegyre emlékeztetett. Különösnek rémlett, hogy épp ez az ember, aki ilyen testi hibát szenved, lett az első, aki visszautasította a halál kockázatát.

- Öt az egyhez a javára - szólt oda neki Doktor Fischer, ahogyan elhaladt mellette.

- Még sohasem játszottam pénzben - felelte Mr. Kips. - Én ezt igencsak erkölcstelennek tartom.

A szavai nyomán furcsa módon megkönnyebbült a hangulat. A Divisionnaire szólalt meg.

- A játékban nincs semmi erkölcstelenség. Hány boldog hetet töltöttem el Monte-Carlóban! Egyszer háromszor egymás után nyertem a 19-essel.

- Néha magam is meglátogatom a tavon túl az Eviani kaszinót - közölte Belmont. - Sohasem nagy pénzben. De sohasem voltam puritán ezekben a dolgokban. - Mintha valamennyien elfelejtették volna a bombát. Talán csak én és Mr. Kips hittük el, hogy Doktor Fischer igazat mondott.

- Mr. Kips túlságosan komolyan vette a maga szavát - jelentette ki Mrs. Montgomery. - Nincs humorérzéke.

- És mi történik Mr. Kips csekkjével - kérdezte Belmont -, ha a zsákbamacskája ottmarad?

- Elosztom maguk között. Kivéve, ha abban van a töltet. Nem kívánhatják tőlem, hogy azt is elosszam.

- Újabb négyszázezer frank mindenkinek - számította ki gyorsan Belmont.

- Nem. Több annál. Mert egyikük minden valószínűség szerint nem éli túl.

- Túléli! - kiáltott fel Deane. Talán már túlságosan részeg volt ahhoz, hogy felfogja a robbanó zsákbamacska esetét.

- Természetesen - folytatta Doktor Fischer-, vidáman is végződhet az egész. Ha a hatodik zsákbamacska tartalmazza a bombát.

- Komolyan azt állítja, hogy az egyik zsákbamacskában egy rohadt bomba van?

- Kétmillió-ötszázezer frank - motyogta Mrs. Montgomery, s ezzel nyilvánvalóan kijavította Belmont számítását, és minden bizonnyal arról álmodozott, amit Doktor Fischer vidám végnek jellemzett.

- Maga, Deane, abban biztos vagyok, nem fog visszautasítani egy kis játékot. Emlékszem, hogy a *Dunkirk partjainál* című filmben milyen bátran jelentkezett önként egy öngyilkos bevetésre. Csodálatos volt, vagy legalábbis csodálatosan rendezték. Csaknem Oscar-díjat nyert vele, nem igaz? „Engedelmével uram, egymagam vállalkozom rá." Ez olyan mondat, amire mindig emlékezni fogok. Ki írta?

- Magam írtam. Nem a forgatókönyvíró, és nem a rendező. Egy szempillantás alatt ötlött eszembe ott, a helyszínen.

- Gratulálok, fiam! Nos, itt a nagy lehetőség, hogy egymaga induljon a korpásteknőhöz.

Igazán nem számítottam arra, hogy Deane elindul. Felállt, felhajtotta a portóit, s már azt hittem, hogy Mr. Kips nyomába szegődik. De részegen talán csakugyan azt képzelte, hogy filmet forgat a képzeletbeli Dunkirkben. A fejéhez emelte a kezét, mintha csak egy nem létező katonasapkát igazítana el, de amíg beleélte magát régi

szerepébe, Mrs. Montgomery cselekedett. Otthagyta az asztalt és sikoltva átszaladt a havon a korpásteknőhöz:

- Hölgyek előnyben! - lelökte a fedőt, és a keze elmerült a korpa között. Talán kiszámította, hogy az arányok többé nem lesznek ilyen kedvezők.

Belmont agya, úgy látszik, ugyanazon a pályán járt, mert tiltakozott:

- Sorsot kellett volna húznunk a sorrendről.

Mrs. Montgomery megtalálta a zsákbamacskát, és elszakította. Apró pukkanás, és egy kicsiny fémtartó hullott le a hóba. Kihúzott belőle egy összetekert papírt, és az izgatottságtól felkiáltott:

- Mi a baj? - kérdezte Doktor Fischer.

- Semmi baj, maga drága ember. Minden csodálatosan rendben van. Svájci Bankház, Bern. Kétmillió frank. - Visszarohant az asztalhoz. - Valaki adjon egy tollat! Rá akarom írni a nevemet. Mielőtt elveszteném.

- Nem tanácsolnám, hogy ráírja a nevét, amíg nem gondoltuk végig nagyon alaposan a dolgot - mondta Belmont, de az asszonynál süket fülekre talált.

Richard Deane merev vigyázzban állott. Bármelyik pillanatban, futhatott át az agyán, tisztelegnie kell az ezredese előtt. Képzeletében a végső parancsra fülelt, és ezzel Belmont-nak előnyt adott, és az megelőzte őt a korpás-teknőnél. Egy kis ideig habozott, mielőtt kihalászta a zsákbamacskáját: az apró tartályt és ugyanazt a papírt; ezután vékony, önelégült mosolyt villantott, és kacsintott a szemével. Jól számította ki az arányokat - remekül játszott a tétre. Olyan ember volt, aki mindent tud a pénzről.

Deane megszólalt:

- Engedelmével, uram, egymagam vállalkozom rá.

Ennek ellenére sem indult meg. Talán a rendező ebben a pillanatban vágta ki a jelenetsort.

- Magával mi lesz, Jones? - kérdezte Doktor Fischer. - Romlanak a sanszok.

- Szívem szerint a végéig szeretném figyelni ezt az átkozott kísérletet. A kapzsiság a nyerő, nem igaz?

- Ha figyel, akkor játszania is kell, vagy távozik, mint Mr. Kips.

-Óh, játszani fogok, ezt megígérhetem. Én az utolsó zsákbamacskára fogadok. Ez kedvezőbb esélyeket biztosít a Divisionnaire-nek.

- Micsoda ostoba és unalmas ember maga - mondta Doktor Fischer -, mit sem ér a halált választania annak, aki meg akar halni. Isten szerelmére, mit csinál ez a Deane?

- Most rögtönöz.

Deane még mindig az asztalnál állt, újabb portóit töltött, de ezúttal senki nem használta ki habozásának előnyét, hiszen mindössze én és a Divisionnaire maradtunk hátra.

- Köszönöm, uram - szavalta Deane. - Örülök, hogy rám gondolt. A hollandok bátorsága még senkit se hagyott cserben. - Az ön esetében, kapitány, ezt teljesen felesleges erősítgetni. - Köszönöm, uram, de minél kilátástalanabb a küldetés, annál felemelőbb a kihívása.

- Ha épségben hazatér, majd felbontunk egy újabb palackkal. - Portóit, ha szabad remélnem, uram.

Mi lesz, ha ez hajnalig önti magából a párbeszédet, tűnődtem el, de az utolsó mondatnál letette a poharát, katonásan tisztelgett, díszlépésben vonult oda a korpásteknőhöz, kotorászott zsákbamacska után, eltépte, majd a fémtartály és a csekk mellett elvágódott a földön.

- Holtrészeg - jelentette ki Doktor Fischer, és utasította a kertészeket, hogy vigyék be a házba.

Az asztal végéről a Divisionnaire rám tekintett. Megkérdezte:

- Miért maradt velünk, Mr. Jones?

- Amúgy sem tudok mit kezdeni az időmmel, Tábornok.

- Ne szólítson annak! Nem vagyok tábornok. Divisionnaire vagyok.

- És *maga* miért maradt itt, Divisionnaire?

- Meghátrálni már túlságosan késő. Nincs bátorságom. Elsőnek kellett volna odajárulnom a teknőhöz, amikor még kedvezőbbek voltak a sanszok. Mit szavalt ez a Deane nevű ember?

- Azt hiszem, egy fiatal kapitány szerepét játszotta el, aki önként vállalkozik reménytelen küldetésre.

- Én Divisionnaire vagyok, márpedig egy Divisionnaire nem vállal reménytelen küldetést. Különben is Svájcban *nincsenek* reménytelen küldetések. Hacsak ez itt nem az. Nem akar elsőnek indulni, Mr. Jones?

- Mit szólna dollárkötvényekhez? - hallottam Mrs. Montgomeryt, aki Belmont-t kérdezte.

- Amúgy is túl sokkal rendelkezik - mondta Belmont -, s azt hiszem, arra még jó ideig kell várnunk, hogy a dollár feljebb menjen.

- Az a javaslatom, hogy maga induljon elsőnek, Divisionnaire. Én nem vágyom a pénzre, és magának így jobbak a sanszai.

- Kamaszkoromban - szólt a Divisionnaire - orosz rulettet játszottam egy riasztópisztollyal. Nagyon izgalmas volt. - De meg se mozdult.

Hallottam, amikor Belmont azt mondja Mrs. Montgomerynek:

- Az jár a fejemben, hogy valami német cégnél fektetem be. Például a karlsruhei Badenwerk öt-öt és fél százalékot fizet, de arrafelé mindig fenyeget az orosz veszély. Elég kiszámíthatatlan a jövőjük.

Minthogy a Divisionnaire, úgy látszik, nem tudta magát elszánni, magam indultam el. Szerettem volna véget vetni az estének.

Egy csomó korpa között kellett turkálnom, amíg rátaláltam a zsákbamacskára. Ellentétben a riasztópisztollyal játszó fiúcskával, nem éreztem izgatottságot - csak azt a csendes nyugalmat, hogy amikor megtapintottam a zsákbamacskát, közelebb kerültem Anna-Luise-hoz, mint azóta valaha is, mióta a kórházi szobában várakoztam és a fiatal orvos belépett és közölte velem, hogy ő halott. Úgy szorongattam a zsákbamacskát, mintha az ő kezét fogtam volna, miközben az asztal melletti társalgásra füleltem.

Belmont beszélt Mrs. Montgomeryhez:

- A japánokban több bizalmam van. A Mitsubishi csak hat és háromnegyed százalékot fizet, de két és fél millióval nem érdemes felesleges kockázatot vállalni.

A Divisionnaire most már ott állt mellettem.

- Azt hiszem, ideje indulnunk - jelentette ki Mrs. Montgomery. - Attól félek, hogy még történik valami, bár a szívem mélyén én biztos vagyok benne, hogy Doktor Fischer csak a bolondját járatta velünk.

- Miért nem küldi haza a kocsiját a sofőrrel, én hazaviszem, és közben megbeszélhetnénk a befektetéseket.

- Remélem, megvárják az estély végét? - kérdezte Doktor Fischer. - Már nem húzzák sokáig.

- Óh, csodálatos utolsó vacsora volt, de nekem ilyenkor már késő van. - Kezével integetett felénk. - Jó éjszakát, Tábornokom! Jó éjszakát, Mr. Jones! Merre van Mr. Deane?

- A konyhakövön, ha jól sejtem. Remélem, Albert nem emeli el a csekkjét. Akkor biztosan felmond, és én szegényebb leszek egy kitűnő komornyikkal.

A Divisionnaire odasúgta:

- Azt is megtehetnénk, hogy szó nélkül elsétálunk, és itt hagyjuk. Ha velem tartana. Nem akarok egyedül elmenni.

- Nekem innen nincs hová mennem. Hiába suttogott, Doktor Fischer meghallotta.

- Divisionnaire, maga kezdettől fogva ismerte a játékszabályokat. Elmehetett volna Mr. Kipsszel a játék kezdete előtt. Most, hogy a sanszok nem olyan jók, kezd berezelni. Gondoljon katonai becsületére és a díjra! Kétmillió frank van abban a teknőben.

De a Divisionnaire nem mozdult. Változatlanul esdeklő tekintettel nézett rám. Amikor az ember fél valamitől, társaságra van szüksége. Doktor Fischer azonban könyörtelenül folytatta:

- Ha gyorsan cselekszik, kettő az egyhez az arány a javára.

A Divisionnaire már az első alányúlásra is csukott szemmel talált rá a zsákbamacskájára, de még mindig tanácstalanul álldogált a teknő mellett.

- Jöjjön vissza az asztalhoz, Divisionnaire, ha fél kettétépni a dolgot, és adja át Mr. Jones-nak a lehetőséget.

A Divisionnaire annak a spániel kutyának szomorúan kifejező szemével nézett rám, aki a gazdáját bűvöli, hogy ejtse ki végre a bűvös szót: sétálni. Megszólaltam:

- A zsákbamacskát én húztam ki először. Úgy lenne igazságos, hogy én nyissam fel először a magamét.

- Természetesen. Természetesen - bátorított a Divisionnaire.

Figyeltem, ahogyan a katona visszasétál az asztal biztonságos távolságába, s viszi magával a zsákbamacskáját. Bal kezem híján nem volt könnyű felnyitnom ezt a jószágot. Habozás közben magamon éreztem a Divisionnaire tekintetét, ha jól sejtem, reménykedéssel figyelt engem. Talán imádkozott is - hiszen láttam őt az éjféli misén,

talán csakugyan hívő, talán azt sugallta istenének: „Könyörgök, drága Jézus, repítsd a levegőbe őt!" Magam is hasonló imát rebegtem volna - „legyen vége már" - mintha csak magam is hívő lennék, mert nem élt-e bennem valamiféle félhit, amit az is bizonyít, hogy amíg kezemben szorongattam a zsákbamacskát, oly közel éreztem magam Anna-Luise-hoz. Anna-Luise azonban halott volt. Létezése csak akkor folytatódhatott, ha valahol Isten is létezik. A kitüremkedő papírszalag egyik végét a fogam közé szorítottam, és megrántottam a másik végét. Halk roppanás, és én úgy éreztem, mintha Anna-Luise visszahúzta volna tőlem a kezét és elsétálna, a máglyatüzek között, a tó felé, hogy másodszor is meghaljon.

- Nos, Divisionnaire - mondta Doktor Fischer -, egyenlő az esély.

Sohasem gyűlöltem még annyira Doktor Fischert, mint most. Mindkettőnket kigúnyolt. Kigúnyolta az én csalódásomat, és kigúnyolta a Divisionnaire félelmét.

- Végre szembenéz az ellenséges tűzerővel, Divisionnaire. Vajon nem erről álmodott a mi svájci semlegességünk oly hosszú esztendei alatt?

Miközben ott álltam a eldurrant haszontalan pukkanccsal a kezemben, meghallottam a Divisionnaire csüggedt hangját.

- Akkor fiatal voltam. Most öreg vagyok.

- És a kétmillió frank? Elég régen ismerem magát, Divisionnaire, és tudom, mennyire becsüli a pénzt. Pénzért nősült, mert az biztos, hogy nem az asszonyi szépségért, de amikor a felesége meghalt és mindent magára hagyott, még azzal sem elégedett meg, különben nem járt volna el a vacsoráimra. Vissza nem térő lehetőség. Kétmillió frank, melyet egymagának nyert el. Kétmillió frank cserébe egy kis bátorságért. Katonai bátorság. Rohamra fel, Divisionnaire!

A kert végéből figyeltem az asztalt, és láttam, hogy a vénember a könnyeivel küszködik. Benyúltam a kezemmel a korpásteknőbe, és előhalásztam az utolsó zsákbamacskát, azt a pattantyút, amely eredetileg Mr. Kipsé volt. Ismét a számmal cibáltam szét, és ismét az apró pattanás, nem hangosabb, mint a gyufaszál sercegése.

- Micsoda ostoba alak maga, Jones! - szólt rám Doktor Fischer. - Hová siet? Egész este bőszített a maga jelenléte. Maga nem olyan,

mint a többiek. Nem illik a képbe. Nem segített. Nem bizonyít semmit. Maga nem a pénzre vágyik. Kapzsin sóvárogja a halált. És ez a kapzsiság nem érdekel.

A Divisionnaire szólalt meg:

- Már csak az én zsákbamacskám maradt hátra.

-Úgy van, Divisionnaire, most már elkerülhetetlenül maga következik. Nincs kiút. Végig kell játszania a játékot. Álljon fel! Helyezkedjen el a megfelelő távolságban. Jones-szal ellentétben nekem semmi kedvem meghalni.

De a vénember nem mozdult.

- Az ellenséggel szemben tanúsított gyávaságért nem lövethetem főbe, de annyit ígérhetek, hogy a történet egész Genfet bejárja.

A két tartályból előhúztam a két csekket, és visszasétáltam velük az asztalhoz. Az egyik csekket Fischer elé löktem.

- Ez Mr. Kips része - mondtam -, hogy eloszthassa a többiek között.

- A másikat megtartja?

- Igen.

Ekkor rám villantotta azt az apró, veszedelmes mosolyát.

- Végül is felpislákol a remény, hogy maga is beillik a képbe. Üljön le, és igyék még egy pohárral, amíg a Divisionnaire összeszedi a bátorságát. Most már tisztességes vagyon ura. Viszonylagosan. Legalábbis a saját szemében. Vegye fel a pénzt holnap a bankból, dugja el biztonságban, és én őszintén remélem, hogy nemsokára maga is úgy gondolkodik, mint a többiek. Tulajdonképpen ezért is érdemes lenne újrakezdeni a vacsorákat, hogy megfigyelhessem, hogyan nő a maga kapzsisága. Mrs. Montgomery, Belmont, Kips, Deane ma sem sokban különböznek attól, amilyennek megismertem őket. De magát én teremteném. Csaknem úgy, ahogyan Isten teremtette Ádámot. Divisionnaire, a maga ideje lejárt. Ne várakoztasson sokáig! Vége a vacsorának, kihunynak a máglyák, hűvösödik, ideje már, hogy Albert leszedje az asztalt.

A Divisionnaire némán ült. Vén feje ráhajolt az asztalon heverő zsákbamacskára. Úgy véltem, hogy csakugyan sír (a szemét nem láthattam), siratja a hősiességnek azt az elveszett álmát, melyet feltehetően minden fiatal katona táplál.

- Legyen férfi, Divisionnaire!

-Mennyire megvetheti most önmagát - mondtam Doktor Fischernek. Ki tudja, mi adta ajkamra ezeket a szavakat. Mintha csak valaki a fülembe súgta volna őket, és én csupán hangot adtam nekik. Az asztalon toltam oda a csekkemet a Divisionnaire-hez, és ezt mondtam: - Megveszem a maga zsákbamacskáját kétmillió frankért. Adja el nekem!

- Nem, nem. - Alig hallottam a hangját, de amikor az ujjai közül kiszabadítottam a zsákbamacskát, nem tiltakozott.

- Mit akar ezzel, Jones?

Válaszra sem méltattam Doktor Fischert, sokkal fontosabb dolog foglalt le, s különben sem tudtam volna mit válaszolni. A választ nem adta meg az, aki az iménti szavakat súgta.

- Maradjon ott, ahol van, az ördögbe is! Tessék megmondani, az isten szerelmére, mit akar!

A boldogságtól se tudtam volna válaszolni, hiszen ujjaim között ott szorongattam a Divisionnaire petárdáját, s ezzel sétáltam el az asztaltól a kerti lejtőn a tó felé, abba az irányba, ahová képzeletemben Anna-Luise tűnt el. A Divisionnaire, amikor elhaladtam mellette, a kezébe temette az arcát; a kertészek már eltűntek, a máglyák haldokoltak.

- Tessék visszajönni - kiáltott utánam Doktor Fischer -, jöjjön vissza, Jones! Beszédem van magával.

Azt gondoltam: amikor arra kerül a sor, ő is fél. Meglehet, csak a botrányt akarja elkerülni. De ebből én nem húzom ki. Ez a halál az én tulajdonom, az én gyermekem, az egyetlen gyermekem, és Anna-Luise gyermeke is. Nincs az a síbaleset, ami megfoszthat minket attól a gyermektől, melyet itt dajkáltam a karomban. Nem voltam többé magányos - magányosok csak ők maradtak, a Divisionnaire és Doktor Fischer, ahogyan ott ültek az asztal két oldalán és a halálom hangjára füleltek.

Egészen a tó partjáig sétáltam le, ahol már a lejtő hajlata eltakar mindkettejük elől, s most harmadszorra, de ezúttal teljes magabiztossággal a nyitószalagot a fogam közé szorítottam, és jobb kezemmel kettétéptem a zacskót.

A jelentéktelenül ostoba pattanás és nyomában a csend elárulta, mily mélységesen csaptak be. Doktor Fischer eltulajdonította a halálomat, és megalázta a Divisionnaire-t; bizonyítottnak veheti feltételezését gazdag barátainak kapzsiságáról, s most ott ül az asztalnál és mindkettőnket kinevet. Ami őt illeti, a vacsora sikerültnek volt mondható.

A nevetése ilyen távolságból nem hatolt el hozzám. Csak léptek tompa neszezését és csikorgását hallottam a hóban, ahogy a tóparton közeledtek. Bárki volt az, hirtelen torpant meg, amikor észrevett engem, és én nem tudtam többet kivenni, mint egy fekete öltönyt a fehér tó hátterében. Megkérdeztem:

- Ki vagy?

- Csak nem Mr. Jones? - felelt egy hang. - De ez bizony Mr. Jones.

- Igen.

- Nem ismer fel? Steiner vagyok.

- Mi az ördögöt keres itt?

- Nem bírtam tovább.

- Mit nem bírt?

- Amit ellene tett.

Eszméletemet egészen betöltötte Anna-Luise, így nem értettem, mire céloz. Aztán megszólaltam:

- Most már késő, hogy érte tegyen valamit.

Steiner azt mondta:

- Hallottam a hírt a feleségéről. Őszinte részvétem. Annyira hasonlított Annához. Mikor meghallottam a halálhírét, úgy éreztem, mintha Anna halt volna meg másodszor. Bocsásson meg nekem, összevissza beszélek.

- Nem. Megértem az érzéseit.

- Hol van ő?

- Ha Doktor Fischerről érdeklődik, a legjobb és utolsó tréfáját fejezte be, és ha jól sejtem, most ott nevetgél magában.

- Beszélnem kell vele.

- Minek?

- A kórházban sok időm maradt gondolkodni. Találkoztam a maga feleségével, és ez indított a gondolkodásra. Ahogy megpillantottam az

üzletben, mintha csak Anna támadt volna életre. Túlságosan is elfogadtam a dolgokat, ő olyan hatalmas volt, ő találta fel a Dentophil Bouquet-t - egy kicsit olyan volt, mint a Mindenható Úristen, kirúgatott az állásomból -, s még elvette tőlem Mozartot is. Miután Anna meghalt, soha többé nem tudtam Mozartot hallgatni. Meg kell értenie engem, kérem, az ő kedvéért történt. Sosem volt igazán a szeretőm, de az az ember még az ártatlanságát is bemocskolta. Most a közelébe akarok férkőzni, hogy szembeköpjem a Mindenható Úristent.

- Ezzel elkésett egy kissé, nem igaz?

- A Mindenható Úristen arcába köpni sosem késő. Hiszen mindörökké él, ámen. És ő formált minket azzá, akik vagyunk.

- Ő igen, de nem Doktor Fischer.

- Engem Doktor Fischer formált azzá, aki vagyok.

- Óh - förmedtem rá; türelmetlenné tett ez az apró ember, aki megzavarta a magányomat -, menjen fel hozzá, és köpjön! Meg-könnyebbül tőle.

Elfordította rólam a tekintetét a lankás kertre, melyet a kihunyó fényeknél alig láttunk, de a dolgok sora úgy hozta, hogy Mr. Steinernek nem kellett felkaptatnia a lejtőn, hogy szembekerüljön Doktor Fischerrel, mert Doktor Fischer ereszkedett le hozzánk lassan és óvatosan, vigyázva rakta lépteit, s olykor meg-megcsúszott egy-egy jeges folton.

- Itt jön ő maga! - figyelmeztettem Steinert. - Ideje, hogy összegyűjtse a nyálát.

Várakoztunk tehát, és végtelen időnek rémlett, amíg odaért hozzánk. Egy-két méternyire állt meg tőlünk, és megszólított:

- Nem tudtam, hogy itt van. Azt hittem, már régen elment. Mindnyájan elmentek. A Divisionnaire is elment.

- A csekkjével?

- Úgy van. A csekkjével. - A sötétségen át a társamra pillantott. Megszólalt: - Nincs egyedül. Ki ez az ember?

- A neve Steiner.

- Steiner?

Sosem láttam még Doktor Fischert zavarban. Mintha eszének felét otthagyta volna az ebédlőasztalnál. Segítségkérően nézett rám, de én nem segítettem rajta.

- Ki az a Steiner? Mit keres itt? - Mint aki hosszú ideig valamely elrejtett tárgy után kutat, akárha egy rendetlen fiókban csekket vagy útlevelet keresve, úgy festett most.

- Ismertem a feleségét - szólalt meg Mr. Steiner. - Maga parancsolta Mr. Kipsnek, hogy elbocsásson. Tönkretette mindkettőnk életét.

Mondatai után mindhárman megdermedtünk, némán a sötétségben és a hóban. Mintha valamennyien arra vártunk volna, hogy történjék valami, de egyikünk sem tudta, hogy mi: gúnykacaj, ütés vagy csak az, hogy egyszerűen hátat fordítunk egymásnak. Ez a pillanat kedvezett Steiner cselekvésének, de ő nem tett semmit. Talán észbe vette, hogy a köpése nem hord elég messzire.

Végül én szóltam:

- Jól sikerült a vacsora.

- Csakugyan?

- Sikerült valamennyiünket megaláznia. Mi a következő lépés?

- Nem tudom.

Ismét az volt a benyomásom, hogy segélykérőn néz rám. Ő törte meg a csendet:

- Abban, amit most mondott... - Hihetetlen volt, hogy a nagy genfi Doktor Fischer segítségért Alfred Joneshoz fordul, hogy az emlékezetébe idézze - mit is?

- Jót nevethetett, amikor megvettem az utolsó petárdát, és maga tudta, hogy más se jön ki belőle, mint egy aprócska purcantás, amikor kinyitottam.

Fischer így felelt:

- Eszem ágában sem volt *magát* megalázni.

- Ez csak a váratlan kamat volt, ugye?

Azt felelte:

- Nem így terveztem. Maga nem közülük való - és elmotyogta a nevüket, névsorolvasás a Talpnyalóknál -, Kips, Deane, Mrs. Montgomery, a Divisionnaire, Belmont, meg az a kettő, aki meghalt.

Mr. Steiner közbeszólt:

- Maga megölte a feleségét.
- Én nem öltem meg őt.
- Meghalt, mert nem akart élni. Szerelem nélkül.
- Szerelem? Én nem szoktam szerelmes regényeket olvasni, Steiner.
- De a pénzébe azért szerelmes, nem igaz?
- Nem. Jones elmesélheti, hogy ma este csaknem az egészet elosztogattam.
- S akkor most minek fog élni, Fischer? - kérdeztem. - Nem hiszem, hogy a barátai közül bárki is visszatér.
Doktor Fischer megszólalt:
- Olyan biztos abban, hogy élni akarok? Hát maga élni akar? Abból, ahogyan a pukkancsokat kivette, nem az látszott. S vajon ez a - hogy is hívják - Steiner élni akar? Igen, talán maguk akarnak. S talán, ha arra kerül a sor, bennem is felébred az életösztön. Különben mit is keresnék itt?
- Azért a szórakozását kiélvezte ma este - jegyeztem meg.
- Úgy van. Ez is jobb volt, mint a semmi. A semmi: mindig rettegést szül, Jones.
- Különös bosszúra szánta el magát - vetettem közbe.
- Milyen bosszúra?
- Csak azért, mert egyetlen asszony megvetette magát, maga az egész világot vetette meg.
- Nem vetett meg engem ő. Talán csak gyűlölt. De engem többé senki sem tud megvetni, Jones.
- Kivéve magamagát.
- Úgy van. Most már emlékszem, ezt már mondta nekem.
- És igaznak bizonyult, ugye?
Azt mondta:
- Ezt a betegséget akkor kaptam, amikor maga lépett be az életembe, Steiner. Arra kellett volna utasítanom Mr. Kipset, hogy duplázza meg a fizetését, és Annát pedig elhalmozhattam volna annyi Mozart-lemezzel, amennyit csak megkíván. Megvehettem volna magát és őt, ahogy mindenkit megvehettem, kivéve Jonest. És most már magát is késő megvennem. Mennyi az idő?
- Éjfél múlt - feleltem.

- Ideje aludnom.

Egy pillanatig a gondolataiba merült, aztán nekiindult, de nem a ház irányában. Lassan sétált végig a tóparton, aztán halló- és látótávolságon kívül került a hóban. Még a tó hullámai sem törték meg a csendet, nem volt dagály, mely elborítaná a lábunk alatti fövenyt.

- Szegény ember - szólalt meg Steiner.

- Maga nagyon könyörületes, Mr. Steiner. Én sohasem gyűlöltem még így embert.

- Maga gyűlöli őt, és azt hiszem, én is gyűlölöm. De a gyűlölet, az nem is olyan fontos. A gyűlölet nem ragályos. Nem terjed. Lehetséges egyetlen embert gyűlölnünk, és ott megállnunk. De a megvetés, mint Doktor Fischer esetében - ott nincs megállás, akkor megvetjük az egész világot.

- Bárcsak elvégezte volna, amire rászánta magát, és szembeköpi.

- Képtelen voltam rá. Kérem, amikor rá került a sor, megszántam.

- Mennyire szerettem volna, ha Doktor Fischer még itt van és hallja, hogyan könyörült meg rajta Mr. Steiner.

- Az álldogáláshoz itt túl hideg van - mondtam -, még utolér a fagyhalál. - De hiszen nem erre vártam igazából? - kérdeztem magamtól.

Ha elég hosszú ideig maradunk. A gondolatomat éles csattanás vágta ketté.

- Mi volt ez? - kérdezte Steiner. - Egy kocsi kipufogója?

- Ahhoz túlságosan messze vagyunk az országúttól.

Ötven métert sem kellett gyalogolnunk ahhoz, hogy rátaláljunk Doktor Fischer holttestére. A pisztoly, melyet feltehetően a zsebébe rejtett, ott hevert a feje mellett. A hó már felitta a vérét. A kezemmel kinyúltam, hogy felvegyem a pisztolyt - arra gondoltam, most engem is kiszolgálhat -, de Mr. Steiner megakadályozott ebben.

- Ezt hagyja a rendőrségre - mondta.

Végignéztem a holttesten, és nem jelentett többet, mint egy halott kutyáé. Ez itt, gondoltam, az a marék por, melyet képzeletemben egykor Jehovához és a Sátánhoz hasonlítottam.

A merő tény, hogy ezt a történetet leírtam, önmagában is elárulja, hogy ellentétben Doktor Fischerrel, sohasem gyűjtöttem annyi bátorságot, hogy végezzek magammal; ama bizonyos éjszakán nem volt szükségem bátorságra, mert azt pótolja a megfelelő mennyiségű kétségbeesés, de minthogy a nyomozás bebizonyította: mindössze egyetlen töltény volt a pisztolyban, a kétségbeesésem akkor sem ért volna semmit, ha történetesen Mr. Steiner nem veszi el tőlem a pisztolyt. A bátorságot napról napra fogyasztja el a lélekölő megszokás, és a kétségbeesés úgy mélyül a múló órákkal, hogy már maga a halál is elveszíti az értelmét. Amikor a whiskyspoharat szorongattam a kezemben, közel éreztem magamhoz Anna-Luise-t, akkor is, amikor a zsákbamacskát a fogammal téptem fel, de mostanra már felhagytam minden reménnyel, hogy bármely jövendőben ismét találkozhatom vele. Csak ha hinnék Istenben, akkor képzelhetném, hogy kettőnk számára megnyílik ama *jour le plus long.* Mintha az én apró kis félhitem Doktor Fischer holttestének látványától tovább zsugorodott volna. A bűn éppoly halott volt, mint egy kutya, s miért jutna a jóságnak több halhatatlanság, mint a gonosznak? Nem volt többé értelme Anna-Luise nyomába szegődni, ha ez az út a semmibe vezet. Legalább addig, amíg élek, emlékezhetek rá. Maradt rám két gyorsfénykép róla és egy levélke, kézírással, melyben randevút kért tőlem még összeköltözésünk előtt; ott volt a szék, amelyben üldögélni szokott, és a konyha, melyben az edényekkel csörömpölt, mielőtt megvettük a mosogatógépet. Olyanok voltak ezek a tárgyak, akár az ereklyecsontok, melyeket a római katolikus templomokban őriznek. Egyszer, amikor tojást főztem magamnak vacsorára, önkéntelenül is egy olyan mondatot ismételgettem, melyet a Saint Maurice miséjén a pap imádkozott: „Ahányszor csak hozzájuk érsz, az én emlékemet idézed akkor." A halál semmire nem volt válasz - csak a merő közöny.

Olykor elköltök egy kávét Mr. Steinerrel - ő nem szokott inni. Anna-Luise anyjáról mesél, és én nem szakítom félbe. Hagyom, hogy összevissza locsogjon, s közben én Anna-Luise-ra gondolok. Közös ellenségünk halott, és sírba szállt vele a gyűlöletünk, s itt maradtunk mi

ketten, szerelmünk különböző emlékeivel. A Talpnyalók még mindig abban a Genfben élnek, ahová én csak oly ritkán megyek, amennyire csak tehetem. Az állomás közelében egyszer összefutottam Belmont-nal, de szót sem váltottunk. Mr. Kips mellett gyakran elsétáltam, de ő észre sem vesz engem, hiszen tekintetét merőn a járdára szegezi, és az egyetlen alkalommal, amikor belebotlottam Deane-be, túlságosan részeg volt ahhoz, hogy felismerjen. Csupán Mrs. Montgomery tört rám egyszer Genfben, egy ékszerész üzletéből kiáltott rám vidáman:

- Akármi legyek, ha ez nem Mr. Smith! - de úgy tettem, mint aki nem hallom meg, s tovasiettem, hogy találkozzam egyik argentin ügyfelünkkel.

Vége